



การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม

ENHANCEMENT OF SOCIAL AWARENESS OF SENIOR HIGH SCHOOL STUDENTS
THROUGH GROUP COUNSELING

เสกข์ วงศ์พิพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม



ปฏิญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ENHANCEMENT OF SOCIAL AWARENESS OF SENIOR HIGH SCHOOL STUDENTS
THROUGH GROUP COUNSELING



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Master of Education (Guidance Psychology))
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม

ของ

เสกข์ วงศ์พิพันธ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร)

..... ที่ปรึกษาร่วม

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุปถ)

(อาจารย์ ดร.อสมมา คัมภีรานนท์)

ชื่อเรื่อง	การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม
ผู้วิจัย	เสกข์ วงศ์พิพันธ์
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ดร. ครรชิต แสนอุบล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่ม 3) เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกใช้ในการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 356 คน ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ กลุ่มที่สองใช้ในการเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม จำนวน 16 คน พิจารณาจากนักเรียนที่มีคะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา และสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม แล้วใช้การสุ่มอย่างง่ายเพื่อเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม และ 2) โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า 1) การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับสูง ยกเว้นด้านการให้ความสนใจผู้อื่นที่อยู่ในระดับปานกลาง 2) หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การให้คำปรึกษากลุ่ม, การตระหนักรู้ทางสังคม, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

Title	ENHANCEMENT OF SOCIAL AWARENESS OF SENIOR HIGH SCHOOL STUDENTS THROUGH GROUP COUNSELING
Author	SAKE WONGPIPAN
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2020
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Patcharaporn Srisawat
Co Advisor	Dr. Kanchit Saenubol

The purposes of this study are (1) to investigate social awareness among senior high school students; (2) to compare the social awareness of senior high school students before and after participating in group counseling; and (3) to compare the social awareness of senior high school students in the experimental group and the control group. The sample was divided into two groups. The first group was used in the social awareness study of 356 senior high school students obtained from stratified random sampling. The second group was used to enhance social awareness, which consisted of 16 students with a score in the 25th percentile or lower and who voluntarily participated in the program. Then, simple random sampling was used to establish the experimental and control groups and each group consisted of eight students. The research instruments were a social awareness scale and a group counseling program to enhance social awareness. The data were analyzed using mean, standard deviation and t-test. The results of this study were as follows: (1) the overall social awareness of senior high school students was at a high level and only the attunement of others was at moderate level; (2) after counseling, the students in the experimental group had higher social awareness at a statistically significant level of .01; and (3) after the experiment, the score of the experimental group was higher than the control group at a statistically significant level of .01.

Keyword : Group Counseling, Social Awareness, Senoir High School Students

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาเป็นอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. พชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ศรชิต แสนอุบล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยเคารพเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ คณะอาจารย์ประจำภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่คอยช่วยเหลือดูแล ด้วยความเมตตากรุณา และให้กำลังใจตลอดการทำปริญญาานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร.สุชอรุณ วงษ์ทิม และอาจารย์ ดร. ดร.ภูริเดช พาหุยุทธ์ ที่ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และให้ความเมตตากรุณา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร และอาจารย์ ดร.อสมาศัมภีรานนท์ ที่ให้ความกรุณาเป็นคณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ รวมถึงให้ข้อเสนอแนะในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ และคณาจารย์ที่ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลงานวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ สมาชิกทุกคนในครอบครัวที่เป็นกำลังใจ ให้การสนับสนุน ห่วงใย ให้ความช่วยเหลือ และให้การดูแลด้วยความรักที่มีค่าตลอดระยะเวลาในการทำปริญญาานิพนธ์

ขอขอบคุณผู้เขียนเอกสารและตำราทุกฉบับ ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ประกอบการศึกษา ตลอดจนการนำมาใช้อ้างอิงในงานวิจัยฉบับนี้ คุณค่าและคุณประโยชน์จากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแก่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ทำให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จ

เสกข์ วงศ์พิพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานในการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม.....	10
1.1 ความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคม.....	10

1.2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม.....	11
1.3 องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม	20
1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม.....	22
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม	24
2.1 ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม	24
2.2 เป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	25
2.3 หลักของการให้คำปรึกษากลุ่ม	26
2.4 ขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	29
2.5 เทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มที่นำมาใช้ในการเสริมสร้าง การตระหนักรู้ทาง สังคม.....	31
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	48
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	48
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการดำเนินการทดลอง	55
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64

ความมุ่งหมายของการวิจัย	64
สมมติฐานในการวิจัย	64
ขอบเขตของการวิจัย	64
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	64
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	64
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
วิธีการดำเนินการวิจัย	66
การจัดกระทำข้อมูล	66
สรุปผลการวิจัย	67
อภิปรายผล	67
ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	76
ภาคผนวก ก	77
ภาคผนวก ข	82
ภาคผนวก ค	88
ภาคผนวก ง	93
ภาคผนวก จ	96
ประวัติผู้เขียน	128

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ระยะเวลาในการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมสำหรับกลุ่มทดลอง	53
ตาราง 2 แบบแผนการทดลองแบบมีกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมที่ได้มาจากการสุ่ม มีการวัดก่อนและหลังการทดลอง (Randomized Control Group Pretest- Posttest Design)	56
ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (n = 356).....	59
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (n = 356).....	60
ตาราง 5 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม	61
ตาราง 6 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง	62
ตาราง 7 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง.....	63
ตาราง 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	89
ตาราง 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของโปรแกรมการเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	91
ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	94

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
ภาพประกอบ 2 กระบวนการในการเรียนรู้โดยการสังเกต	12



บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การแข่งขันสูงขึ้น เป็นยุคของสังคมโลกแบบไร้พรมแดน มีความเชื่อมโยงใกล้ชิดถึงกันได้ง่ายมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้เป็นผลมาจากการพัฒนาของเทคโนโลยี ส่งผลกระทบเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ประเทศไทยจะต้องเร่งปรับตัวเป็นอย่างมาก โดยจะต้องเพิ่มการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและส่งเสริมให้นวัตกรรมเป็นหลักสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันท่ามกลางการแข่งขันในประชาคมโลกที่สูงมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่เนื่องจากประเทศไทยมีข้อจำกัดที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น คุณภาพของคนไทยยังต่ำกว่าประชาคมโลก แรงงานไทยยังขาดองค์ความรู้ และทักษะในการทำงาน มีปัญหาด้านทัศนคติ สังคมยังขาดคุณภาพ ความเหลื่อมล้ำทางสังคมสูงสูง ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาโครงสร้างประชากรให้เข้าสู่สังคมสูงวัย ในการพัฒนาประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาชาติ 20 ปี เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยการมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สภาพร่างกายและสภาพจิตใจมีความสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีคุณภาพเพิ่มโอกาสให้กับทุกคนในสังคมได้มีพื้นที่ของตนเอง ได้มีโอกาสใช้ชีวิตทางที่ดีอย่างมีความสุขและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ยึด “คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา” มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีแก่คนไทย พัฒนาคนให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทางความคิด พัฒนาคนในทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ พัฒนาสังคมไทยให้มีความเป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำทางสังคมน้อย คนไทยเป็นพลเมืองที่ดี มีระเบียบวินัยในตนเอง เป็นผู้มีความใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและสุขภาพทางจิตใจที่สมบูรณ์ มีจิตสำนึกสาธารณะ และนึกถึงประโยชน์สังคมส่วนรวมให้มากยิ่งขึ้น มีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองในภูมิภาคอาเซียน และพลเมืองของโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560)

ปัจจัยหลักในการพัฒนาสังคม คือ การพัฒนาเยาวชน เพราะการพัฒนาเยาวชนเปรียบเสมือนการสร้างครอบครัว ตัวอย่างเช่น การอบรม การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ การสร้างความร่วมมือในระหว่างสมาชิกกันเองเพื่อก้าวเข้าสู่การขยายตัวไปในกลุ่มใหญ่ของสังคมโดยรวมในท้ายที่สุด (จันทนา อุดม, หะริน สัจเจย์, นงนุช ไพบูลย์รัตนานนท์, & ไพโรจน์ บุตรชิวัน,

2559) ซึ่งกระบวนการปลูกฝังและส่งเสริมเด็กให้เกิดความสามารถในด้านต่าง ๆ ถือเป็นกระบวนการที่ทำให้เด็กเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง สามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ เกิดการสนใจในตนเอง มีทักษะทางสังคม และสามารถหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างเป็นปกติและมีความสุข ซึ่งหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนคือ การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม เพื่อที่จะให้เด็กและเยาวชนสามารถนำไปปรับใช้และพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จในชีวิตได้ (Ai Choo Ong & Gary D. Borich, 2006)

การตระหนักรู้ทางสังคม เป็นกระบวนการรู้คิดของบุคคล เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้เกี่ยวกับผู้อื่นในสังคม จะรวมถึงการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึก มีการบวนการเข้าใจถึงสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในขณะที่อยู่กับบุคคลอื่นในสังคมและอีกทั้งยังสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Primal Empathy) การให้ความสนใจผู้อื่น (Attunement) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathic Accuracy) และการรู้คิดทางสังคม (Social Cognition) (Goleman, 2006) และการตระหนักรู้ทางสังคมยังเป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จากภูมิหลังและวัฒนธรรมที่หลากหลาย และแสดงความสามารถในการแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม เพื่อให้เข้าใจผู้อื่นในสังคม (Collaborative for Academic Social and Emotional Learning, 2015) แต่ถ้าบุคคลที่มีความไม่มีหรือขาดทักษะการตระหนักรู้ทางสังคมนั้น การแสดงออกของพฤติกรรมอาจจะไม่ได้ต่างจากบุคคลทั่วไป แต่อาจจะส่งผลกระทบต่อการใช้ทักษะการรับรู้และการเข้าใจผู้อื่นที่ขาดทักษะการรู้คิดทางสังคม ส่งผลให้บุคคลขาดการคิดทบทวนไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลอาจจะไม่สามารถเข้าใจความคิดความรู้สึกรวมถึงการแสดงพฤติกรรม การกระทำ หรือการแสดงออกของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และบุคคลที่มีการรับรู้ต่ำ มีความบกพร่องทางการตระหนักรู้ทางสังคม จะไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่มีทักษะและไหวพริบในการพูดคุย แสดงออกหรือสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (Shaffer, 2000; citing Selman, 1976) ส่วนบุคคลที่มีการตระหนักรู้ทางสังคมจะเป็นผู้ที่มีกระบวนการในการรับรู้บุคคลอื่นในสังคม มีความสามารถในการรับรู้อารมณ์ และความรู้สึกของบุคคลอื่น เข้าใจสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในขณะที่อยู่กับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างถูกต้อง บุคคลที่ขาดทักษะด้านการตระหนักรู้ทางสังคมนั้น จะขาดการรับรู้และการเข้าใจทางสังคม และขาดความเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น ทำให้บุคคลไม่สามารถแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น และการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยึดตามแนวคิด

การตระหนักรู้ทางสังคมของ Goleman ที่ประกอบด้วย การให้ความสนใจผู้อื่น (Attunement) การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Primal Empathy) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathic Accuracy) และ การรู้คิดทางสังคม (Social Cognition) เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลที่จะนำมาใช้เสริมสร้างให้กับบุคคลให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่ามีผู้ได้ศึกษาและทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมไว้ อาทิ พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2550) ศึกษา การสร้างโมเดล เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย พบว่า โมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มมีผลให้การตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ จันทร์สม์ คังคา (2552) ที่ทำการวิจัย ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่พักในหอพักมหาวิทยาลัย โดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ทำให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้เพื่อที่จะรู้จักตนเอง จากการที่เพื่อนสมาชิกเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับ รวมไปถึงจนถึงสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้รับการยอมรับและได้รับความเห็นอกเห็นใจจากเพื่อน ๆ สมาชิก ด้วยการฟังอย่างตั้งใจ ยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข และช่วยให้สมาชิกได้เห็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง จนนำไปสู่การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมได้ในที่สุด จากเอกสารและงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมมักจะให้ความสำคัญกับกลุ่มวัยรุ่น ดังแนวคิดพัฒนาการทางจริยธรรมของโคเบอร์ก ที่ได้กล่าวว่า พัฒนาการในช่วงวัยรุ่นในระดับของจริยธรรมระดับที่ 2 เป็นระดับมีจริยธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ (Conventional Level) เป็นการให้เหตุผลทางจริยธรรมของวัยรุ่น โดยจริยธรรมขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานของสังคม (Social Norms) ระยะนี้เด็กและวัยรุ่นเริ่มเข้าใจและยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคม โดยประพฤติกฎปฏิบัติในสิ่งที่เป็นความคาดหวังของครอบครัว เพื่อน หรือสังคม (พรวณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2556) และผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น และการสังเกตนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเฉพาะเรื่องของตนเอง ขาดความความเห็นอกเห็นใจและการเอาใจใส่ต่อบุคคลรอบข้าง บ่อยครั้งที่มักจะเพิกเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้น ซึ่งทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมักจะแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกมา

ในการเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียน ผู้วิจัยเลือกใช้กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับคำปรึกษาที่มีสภาพปัญหา หรือมีความต้องการในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองในทิศทางเดียวกัน โดยผู้ให้คำปรึกษาจะเลือกอำนวยความสะดวกให้ผู้รับคำปรึกษาได้มีโอกาสสำรวจตนเอง แสดงความรู้สึก ความคิดเห็น

กล้าเผชิญความจริง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น จริงใจ ให้การยอมรับ และเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งนี้การนำการให้คำปรึกษากลุ่มไปใช้ในโรงเรียนกับนักเรียนมักมุ่งเน้นที่ปัญหาด้านอาชีพ การศึกษา ส่วนตัวและสังคม โดยการให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยสมาชิกให้ได้ฝึกทักษะใหม่ ๆ และยังสามารถได้ประโยชน์จากการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน การที่สมาชิกอื่น ๆ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้สมาชิกสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปปรับใช้กับปัญหาของตนเองที่มีความคล้ายคลึงกัน จากการสังเกตและเรียนรู้จากสมาชิกคนอื่น ๆ (ศิริบุรณ์ สายโกสุม, 2555) สอดคล้องกับแนวคิดของคอเรย์ (Corey, 2013) ที่กล่าวว่า กระบวนการการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการของบุคคลมีการทำงานร่วมกัน ซึ่งให้มุ่งเน้นที่ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม รวมไปถึงบรรยากาศภายในกลุ่มจะเต็มไปด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยที่สมาชิกในกลุ่มจะได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ สำหรับการจัดการปัญหาของแต่ละบุคคล โดยที่สมาชิกภายในกลุ่มจะสามารถนำไปปรับใช้ต่อการจัดการกับปัญหาภายนอกกลุ่มหรือโลกความเป็นจริง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีการนำทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มมาผสมผสานและประยุกต์ใช้ระหว่างทฤษฎีทางด้านอารมณ์และความรู้สึก ทฤษฎีทางการรู้คิด และทฤษฎีทางด้านพฤติกรรมนิยม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแต่ละองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม

จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม และเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การให้ความสนใจผู้อื่น (Attunement) การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Primal Empathy) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathic Accuracy) และการรู้คิดทางสังคม (Social Cognition) โดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการตระหนักรู้ทางสังคมมากยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับใด
2. การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมได้เพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และผลของการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่ม
3. เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงผลการศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคม และผลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอน ตลอดจนผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบายส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีการตระหนักรู้ทางสังคมมากยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 3,126 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 356 คน โดยคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Yamane, 1970) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมเฉลี่ย ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 89 คน จากนั้นสอบถามความสมัครใจและความสะดวกในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมได้ตลอดระยะเวลาของการให้คำปรึกษากลุ่ม แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อเป็นกลุ่มทดลอง โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ การให้คำปรึกษากลุ่ม

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การตระหนักรู้ทางสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การตระหนักรู้ทางสังคม (Social Awareness) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น มีความสนใจผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม สามารถปรับตัวและแสดงพฤติกรรมในสังคมได้อย่างถูกต้อง โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Primal Empathy) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของบุคคลอื่น เมื่ออยู่ในสถานการณ์ของสังคม ได้แก่ เพื่อน บุคคลในครอบครัว บุคคลใกล้ชิด และบุคคลอื่นในสังคม

1.2 การให้ความสนใจผู้อื่น (Attunement) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการสนใจ ใส่ใจ รับฟังบุคคลอื่นอย่างตั้งใจ มีความสนใจที่จะติดตามข่าวสารและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

1.3 การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathic Accuracy) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการทำความเข้าใจความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และความมุ่งหวังของบุคคลอื่น ได้แก่ เพื่อน บุคคลในครอบครัว บุคคลใกล้ชิด และบุคคลอื่นในสังคม

1.4 การรู้คิดทางสังคม (Social Cognition) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสังคมรอบตัว สามารถปรับตัวและแสดงพฤติกรรมในสังคมได้อย่างถูกต้อง

2. การให้คำปรึกษากลุ่ม (Group Counseling) เพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือและพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม โดยสมาชิกภายในกลุ่มมี

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ได้ระบายความรู้สึกในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยมีผู้วิจัยคอยให้คำชี้แนะ เอื้ออำนวยให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และทำให้สมาชิกร่วมกันพัฒนาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ภายในกลุ่ม รวมถึงการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นเริ่มกลุ่ม (Beginning Stage) เป็นขั้นของการแนะนำตัวและสนทนาถึงจุดมุ่งหมายของกลุ่ม สิ่งที่จะเกิดขึ้น ความหวาดกลัว กฎระเบียบของกลุ่ม ระดับความสบายใจ และประเด็นในการให้คำปรึกษา ในขั้นนี้สมาชิกกลุ่มจะได้ทำการตรวจสอบระดับความสบายใจของตนเองและสมาชิกคนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจและรู้สึกสบายใจที่จะแลกเปลี่ยนระหว่างกัน โดยการใช้เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง คือ การฟังอย่างใส่ใจ การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข และการตอบสนองอย่างเหมาะสม

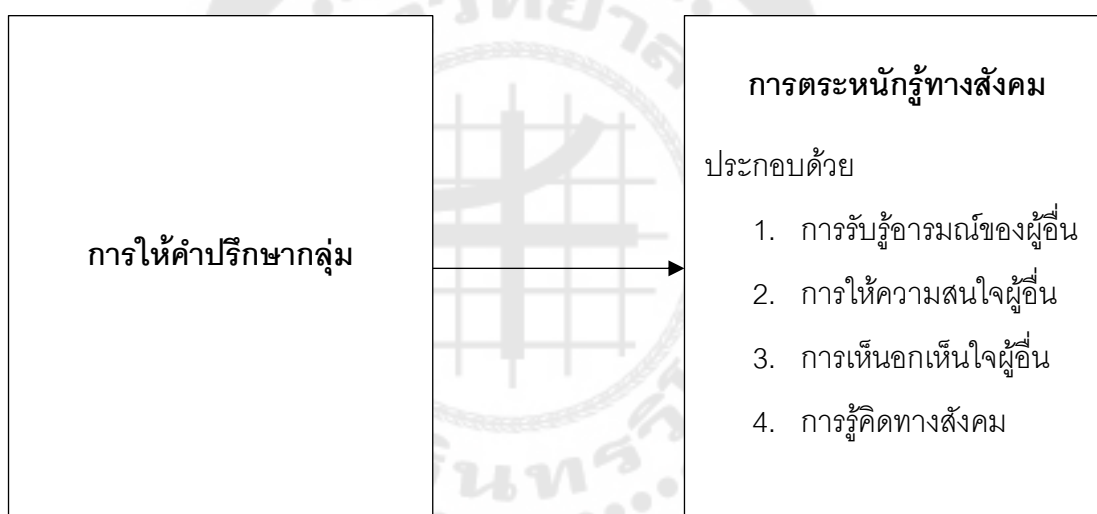
2.2 ขั้นดำเนินการ (Working Stage) เป็นขั้นที่สมาชิกกลุ่มจะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีการสนทนาถึงประเด็นต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรื่องราวของตนเอง ในขั้นนี้สมาชิกกลุ่มจะได้รับประโยชน์จากการเข้ากลุ่ม เนื่องจากสมาชิกกลุ่มแต่ละคนเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันมาจากขั้นเริ่มต้น โดยการใช้เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม 5 ทฤษฎีประกอบไปด้วย 1) เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ 2) เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง 3) เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแอตเลอร์ 4) เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง และ 5) เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการรู้คิด-พฤติกรรม

2.3 ขั้นยุติกลุ่ม (Ending or Closing Stage) เป็นขั้นสุดท้ายที่สมาชิกกลุ่มจะแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้เรียนรู้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร และมีการวางแผนในอนาคตอย่างไรกับสิ่งที่ได้เรียนรู้มา ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มจะได้แสดงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการเข้ากลุ่มอีกด้วย โดยการใช้เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ประกอบไปด้วยเทคนิคคุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข และการฟังอย่างใส่ใจ

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (Senior high school students) หมายถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดของการเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม โดยการให้คำปรึกษาแก่กลุ่มประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ การให้คำปรึกษาแก่กลุ่ม แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเริ่มกลุ่ม 2) ขั้นดำเนินการ 3) ขั้นยุติกลุ่ม และตัวแปรตาม คือ การตระหนักรู้ทางสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม โดยผู้วิจัยยึดตามแนวคิดทฤษฎีของ Goleman (2006) ที่แบ่งการตระหนักรู้ทางสังคมออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น 2) การให้ความสนใจผู้อื่น 3) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และ 4) การรู้คิดทางสังคม โดยการวิจัยในครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. หลังการให้คำปรึกษาแก่กลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่าก่อนการให้คำปรึกษาแก่กลุ่ม
2. หลังการให้คำปรึกษาแก่กลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม
 - 1.1 ความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคม
 - 1.2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม
 - 1.3 องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม
 - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.1 ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.2 เป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.3 หลักของการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.4 ขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม

1.1 ความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคม

แบล็ค และ แลงกอน (Rhoda S. Black & Langone, 1997) ได้กล่าวถึง การตระหนักรู้ทางสังคมไว้ว่า การตระหนักรู้ทางสังคม หมายถึง กระบวนการของบุคคลในการทำความเข้าใจผู้อื่น ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดของความสามารถทางสังคม

กรีนสแปน และ ดริสคอลล (Rhonda S. Black & Rojewski, 1998; citing Greenspan & Driscoll, 1997) ได้กล่าวถึงความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคมไว้ว่า การตระหนักรู้ทางสังคม คือ การที่บุคคลมีกระบวนการในการเข้าใจและการแสดงพฤติกรรมของบุคคลกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการที่เป็นส่วนเกี่ยวข้องกันและมีการจัดการกับสถานการณ์ทางสังคมนั้น ๆ

คูริช และ เบลลอท (Vathanophas, 2001; citing Durish & Bellott, 1992) ได้ให้ความหมายของไว้ว่า การตระหนักรู้ทางสังคมเป็นกระบวนการของบุคคลในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมของตนเอง

มาเรียนา (Márianna Csóti, 2001) กล่าวถึงความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคมไว้ว่า เป็นความสามารถในการแสดงออกถึงการรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสิ่งแวดล้อม การแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม และสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ มีทักษะการสื่อสารและทักษะทางสังคมที่ดี เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

โกลแมน (Goleman, 2006) ได้กล่าวถึงความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคมไว้ว่า การตระหนักรู้ทางสังคม คือ ความสามารถของบุคคลในการรับรู้เกี่ยวกับผู้อื่นในสังคม อีกทั้งยังเป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึก ความเข้าใจเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในขณะที่อยู่กับบุคคลอื่นในสังคม

ดาร์โก (Darko, 2014, February) ได้กล่าวไว้ว่า การตระหนักรู้ทางสังคม มีความหมายครอบคลุมถึง การที่บุคคลมีความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น และเข้าใจสถานการณ์อย่างถูกต้อง รับรู้ถึงสิ่งที่คนอื่นรู้สึก และสามารถเข้าใจผู้อื่น โดยการเอาใจใส่

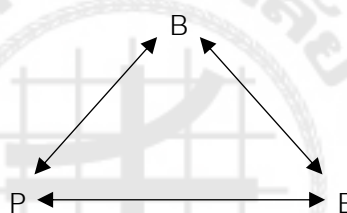
CASEL (Collaborative for Academic Social and Emotional Learning, 2015) ได้อธิบายว่าการตระหนักรู้ทางสังคมมีความหมายคือ ความสามารถในการรับรู้และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จากภูมิหลังและวัฒนธรรมที่หลากหลาย และแสดงความสามารถในการแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม เพื่อให้เข้าใจผู้อื่นในสังคม

จากการศึกษาความหมายของการตระหนักรู้ทางสังคมดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าการตระหนักรู้ทางสังคม (Social Awareness) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้อารมณ์ และความรู้สึกของบุคคลอื่นในสังคม มีความสามารถที่จะรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในขณะที่อยู่กับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างถูกต้อง

1.2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม

1.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

แบนดูรา (ซูราจค์ ไคว้ตระกูล, 2559; อ้างอิงจาก Bandura, 1986) ได้ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ของอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม และถือว่าการเรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน แบนดูราได้ถือวาทั้งบุคคลที่ต้องการจะเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของพฤติกรรมและได้อธิบายการปฏิสัมพันธ์ ดังนี้



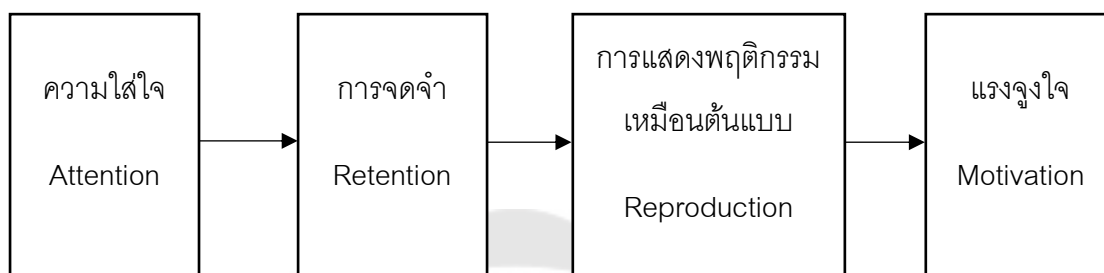
B คือ พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล

P คือ บุคคล

E คือ สิ่งแวดล้อม

พฤติกรรมที่เกิดขึ้นอาจไม่คงตัวอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และทั้งสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อกันและกัน อาทิเช่น เด็กที่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวก็มีความคาดหวังว่าผู้อื่นจะแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวต่อตนด้วย ซึ่งความคาดหวังนี้ยังทำให้เป็นการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว และสิ่งที่ตามมาคือ เด็กคนอื่น ๆ (ถึงแม้ว่าจะไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว) ก็แสดงพฤติกรรมตอบสนองในแบบพฤติกรรมที่ก้าวร้าวด้วย และเป็นสาเหตุสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และยังทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากยิ่งขึ้นไปอีกด้วย สรุปได้ว่า เด็กที่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวจะทำให้เกิดบรรยากาศที่เป็นความก้าวร้าวอยู่รอบ ๆ ตัว จึงทำให้เด็กคนอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมที่อ่อนโยนและไม่มีความก้าวร้าว จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองที่ก้าวร้าวอันเนื่องมาจากการที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความก้าวร้าว

แบนดูรา (ไพร์ช บวรสมพงษ์, 2553; อ้างอิงจาก Bandura, 1977) ได้อธิบายถึงกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้โดยตัวแบบว่าประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้



ภาพประกอบ 2 กระบวนการในการเรียนรู้โดยการสังเกต

ขั้นที่ 1 กระบวนการสร้างความใส่ใจ (Attention Processes) เป็นขั้นที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้พฤติกรรมของตัวแบบ ในขั้นนี้มีปัจจัย 2 ประการที่สำคัญต่อการรับรู้ ได้แก่ สิ่งเร้าที่เป็นตัวอย่างพฤติกรรมการเลียนแบบ เช่น ตัวแบบแสดงพฤติกรรมได้เด่นชัด ตัวแบบมีพฤติกรรมบางอย่างที่ทำให้เกิดความใส่ใจ เช่น เป็นเพื่อน หรือ เป็นผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นต้น คุณลักษณะของผู้เรียนเอง เช่น แรงจูงใจ ทักษะ ความสามารถในการรับรู้ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กระบวนการจำ (Retention Processes) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายหลังการรับรู้ ในขั้นนี้บุคคลจะจำพฤติกรรมของตัวแบบและแปรเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นให้เป็นสัญลักษณ์ซึ่งหมายถึงภาษา เพื่อให้เกิดความสะดวกสำหรับการเก็บความจำเอาไว้ในสมอง ปัจจัยที่สำคัญในขั้นนี้คือ ความสามารถในการสร้างจินตภาพของบุคคล โดยความสามารถที่จะเรียกจินตภาพออกมาได้ตลอดเวลา ถึงแม้ว่าจะไม่มีตัวแบบพฤติกรรมให้ดูอีก ปัจจัยส่วนหนึ่งก็คือ ความสามารถในการใช้ภาษาเป็นตัวแทนเก็บภาพต่าง ๆ ไว้ในสมองแทน ความพยายามเก็บภาพทั้งหมดไว้เพื่อสะดวกแก่การเก็บจดจำไว้ได้นานกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการสอนโดยการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ การชักซ้อมพฤติกรรมต้นแบบทางความคิดและทางอวัยวะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการจำ ซึ่งผลการวิจัยของแบนดูราได้สนับสนุนคำอธิบายนี้ แบนดูราพบว่า ผู้ที่ชักซ้อมพฤติกรรมต้นแบบโดยการจินตนาการว่าตนเองกำลังทำพฤติกรรมต้นแบบอยู่สามารถแสดงพฤติกรรมนั้นได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ชักซ้อม

ขั้นที่ 3 กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนต้นแบบด้วยอวัยวะภายนอก (Motor Reproduction Processes) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์และภาษา ที่ถูกเก็บไว้ใน

ขั้นที่ 2 ออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก ปัจจัยที่สำคัญในขั้นนี้ได้แก่ ศักยภาพทางกาย ถ้าบุคคลไม่มีศักยภาพทางกายที่แสดงพฤติกรรมออกมาไม่เหมือนกับต้นแบบ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมของตนเอง และการรับฟังข้อมูลที่เที่ยงตรงทั้งสองปัจจัยนี้จะช่วยให้การแปรสัญลักษณ์และแปรภาษาออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 กระบวนการเสริมแรงและแรงจูงใจ (Reinforcement and Motivational Processes) ทฤษฎีของแบนดูราได้แยกการเรียนรู้กับการกระทำออกจากกัน ดังนั้นในขั้นนี้เป็นการพยายามที่จะกระตุ้นให้คนเรานำสิ่งที่เรียนรู้และเก็บเป็นรูปของสัญลักษณ์อยู่ในสมองออกมาในรูปของพฤติกรรมภายนอก แรงเสริมหรือแรงจูงใจภายนอก การเสริมแรงที่ตัวเองไม่ได้รับจริง (Vicarious Reinforcement) ก็สามารถจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมได้เหมือนกัน เช่น เราเห็นบุคคลหนึ่งกระทำสิ่งหนึ่งแล้วได้รับรางวัลเราก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามตัวแบบคนนั้น ทั้ง ๆ ที่ไม่รู้เลยว่าจะได้รับรางวัลเหมือนเขาหรือไม่ ในทำนองเดียวกันถ้าได้เห็นตัวแบบถูกลงโทษหลังจากการแสดงพฤติกรรมต้นแบบ เราก็มีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมตามตัวแบบนั้น

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งเป็นรากฐานของการเรียนรู้ตามตัวแบบ มีแนวคิดโดยสรุปว่า บุคคลสามารถเรียนรู้จากการกระทำของคนอื่น โดยการแปรเปลี่ยนพฤติกรรมต้นแบบให้กลายเป็นสัญลักษณ์ในรูปของภาพหรือภาษา สมองจะเก็บสัญลักษณ์เหล่านี้ไว้ ถ้าชักจูงอย่างสม่ำเสมอก็จะจำได้ดี และเมื่อมีการจูงใจที่เหมาะสมให้มีการแสดงพฤติกรรมภายนอก ก็จะมีการแปรสัญลักษณ์ในสมองออกมาเป็นพฤติกรรมต่อไป โดยกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมจะต้องให้ความใส่ใจบุคคลอื่น และแสดงออกต่อบุคคลอื่น ๆ อย่างเหมาะสม

1.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม (Psychosocial Developmental Theory)

อีริกสัน (Erik H. Erikson) ได้กล่าวถึงแนวคิดพัฒนาการทางจิตสังคมไว้ว่า มนุษย์มีกระบวนการพัฒนาการเป็นขั้น ๆ จากลำดับไปสู่อีกลำดับหนึ่ง ไม่มีการข้ามลำดับขั้นไปได้ ดังนั้นการพัฒนาการในลำดับขั้นต้น ๆ ย่อมส่งผลต่อลำดับขั้นพัฒนาการต่อไป โดยอีริกสันที่มุ่งเน้นการศึกษาวิธีการเข้าสังคมและวิกฤติทางสังคมเพื่อศึกษาบุคลิกภาพของมนุษย์ เน้นผลการมีสัมพันธภาพกับบุคคล ผ่านกระบวนการทางจิตวิทยา อีริกสันได้ย้ำว่า ลักษณะของสัมพันธภาพที่บุคคลมีกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ และข้อขัดแย้งทางจิตสังคม เป็นส่วนส่งเสริมให้ผู้นั้นมีการแสดงออกทางพฤติกรรมและการพัฒนาบุคลิกภาพในรูปแบบต่าง ๆ ตามลำดับขั้น 8 ลำดับ โดยเริ่มตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงวัยสูงอายุ ดังนี้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2561)

ขั้นที่ 1 ความไว้วางใจ กับ ความไม่ไว้วางใจ (Trust vs Mistrust)

ระยะนี้เป็นระยะวัยทารกแรกเกิดจนถึง 1 ขวบ ความไว้วางใจในผู้อื่นเริ่มมาจากการที่ทารกได้รับการตอบสนองของความต้องการขั้นพื้นฐานทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ เช่น ได้รับการสัมผัส การดื่มนม การดูด การนอน การเล่นเสียง มีผู้พูดให้ฟัง มีผู้อุ้มโอบกอด ๆ เปลี่ยนเสื้อผ้าให้เมื่อมีความสกปรก ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ทารกได้รับความสุขกายสบายใจ ทำให้ทารกเกิดความรู้สึกที่ว่าโลกใบนี้ช่างน่าอยู่ ความรู้สึกนี้ก่อให้เกิดความไว้วางใจในบุคคลที่อยู่ชิดใกล้ และขยายไปสู่ความไว้วางใจในตนเองและไว้วางใจผู้อื่น

ขั้นที่ 2 ความละอายและความสงสัย กับ ความเป็นตัวของตัวเอง กับ (Autonomy vs Shame and Doubt)

เป็นระยะที่อยู่ในวัยทารกตอนปลาย ทารกเริ่มรู้จักหัดควบคุมตนเองในการใช้กล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส มีความกระหายใคร่รู้จักสิ่งแวดล้อมรอบตัว และพากเพียรที่จะเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ทารกจึงมีความซุกซนอยู่ไม่นิ่ง ขณะเดียวกันทารกที่ถูกเลี้ยงดูให้เขาทำอะไรได้ตามปรารถนาโดยไม่เกินเลยเกินไปจะพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง แต่ถ้าทารกถูกควบคุมมากเกินไปก็จะเกิดความรู้สึกละอายใจและไม่แน่ใจตนเอง

ขั้นที่ 3 ความคิดริเริ่ม กับ ความรู้สึกผิด (Initiative vs Guilt)

เป็นระยะวัยเด็กตอนต้น เด็กในวัยนี้จะมีความสามารถในระบบประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อ มีความสามารถในการเคลื่อนไหว การขยับร่างกาย การหยิบจับ การเดิน ได้ด้วยตนเอง เริ่มมีการพูด สามารถสื่อสารใจความได้ และสามารถเข้าใจภาษาได้ด้วยตนเอง สมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจเริ่มมีการทำงานที่สอดคล้องประสานกัน ในขั้นนี้เด็กมีความต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว รู้จักการใช้ความคิด และมีความคิดสร้างสรรค์ ส่วนเด็กที่ถูกปิดกั้นทางความคิดหรือถูกห้ามไม่ให้ทำอะไร ๆ มากเกินไป เด็กจะเกิดความรู้สึกผิดและกลัวการถูกลงโทษ จนอาจพัฒนาบุคลิกภาพแบบ “รู้สึกผิด” (Guilt Personality)

ขั้นที่ 4 ความขยันหมั่นเพียร กับ ความรู้สึกด้อย (Industry vs Inferiority)

เป็นระยะวัยเด็กตอนปลาย วัยนี้เด็กจะสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ เช่น การเล่น อยู่ในโลกของความคิดเพื่อผ่นน้อยลง รู้จักเคารพระเบียบวินัยของบ้านของโรงเรียนและของสังคม เด็กเริ่มเข้าเรียนและเริ่มรู้จักการเรียนอย่างจริงจัง เป็นช่วงเวลาที่เด็กมีความสามารถควบคุมกิจกรรมของตน ช่วงนี้เป็นช่วงเวลาฝึกฝนกิจกรรมประเภททักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็กได้อย่างดีเลิศ ในทางกลับกันเด็กที่ไม่มีผู้ใหญ่คอยแนะนำและให้กำลังใจหรือตั้งความคาดหวังในตัวเด็กเกิน

ความสามารถเฉพาะตัวของเด็ก จะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณทำได้ความสามารถ ความรู้สึกเช่นนี้ถ้ามีมาก จะก่อให้เกิดเป็นความรู้สึกว่าคุณ “มีปมด้อย”

ขั้นที่ 5 เอกลักษณะแห่งตน กับ ความสับสนในบทบาท (Identity vs Identity Diffusion)

ในระยาะนี้อยู่ในช่วงวัยรุ่น อิริคสันมีความเชื่อที่ว่า ในขั้นนี้เป็นช่วงวัยที่ความขัดแย้ง มีลักษณะวิกฤตมากกว่าช่วงวัยอื่น ๆ เพราะวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อมีความคาบเกี่ยวระหว่าง ความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ ถ้าในระยาะนี้วัยรุ่นไม่สามารถแก้ไขภาวะวิกฤตให้ลุล่วงไปได้ ด้วยดี จะทำให้เด็กวัยรุ่นนั้นจะกลายเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีเอกลักษณ์ที่สับสนและจะทำให้เป็นผู้ใหญ่ ที่มีบุคลิกภาพสับสนไม่มั่นคงในช่วงวัยถัดไป

ขั้นที่ 6 ความผูกพันใกล้ชิด กับ ความโดดเดี่ยว (Intimacy and Solidarity vs Isolation)

ช่วงนี้อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เมื่อผ่านวัยรุ่นมาแล้วบุคคลรู้จักเอกลักษณ์ของตนและ พร้อมผสมผสานเอกลักษณ์ของตนเองกับบุคคลอื่น บุคคลแสวงหามิตรภาพ แสวงหาคู่ครอง อิริคสันกล่าวไว้ว่า ผู้ใหญ่ที่ไม่สามารถสร้างความรู้สึกสนิทสนมจริงจังกับผู้อื่นหนึ่งได้ จะมีความรู้สึกอ้างว้างเดียวดาย ผู้ใหญ่ประเภทนี้ไม่สามารถละตนเพื่อเข้าถึงผู้อื่น ถ้ามีลักษณะเช่นนี้ มาก ๆ อาจก่อให้เกิดปัญหาบุคลิกภาพที่รุนแรงได้

ขั้นที่ 7 การนึกถึงผู้อื่น กับ การนึกถึงแต่ตนเอง (Generativity vs Stagnation)

ช่วงนี้เป็นระยาะวัยกลางคน จุดเด่นของช่วงวัยกลางคนคือ การแบ่งปัน เพื่อแผ่ การแนะนำ การสร้างสรรค์ ทั้งในสิ่งที่เป็นวัตถุและความรู้ ความคิด ความชำนาญต่าง ๆ ต่อ บุคคลอื่น ต่อโลก และต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อบุคคลที่อายุน้อยกว่า

ขั้นที่ 8 ความมั่นคงทางใจ กับ ความสิ้นหวัง (Integrity vs Despair)

ระยาะนี้อยู่ในช่วงวัยสูงอายุ โดยอิริคสันได้กล่าวไว้ว่า เมื่อบุคคลถึงขั้นนี้แล้ว บุคคล จะพัฒนาความรู้สึกว่าคุณได้กระทำภารกิจต่าง ๆ ที่ควรทำเสร็จสิ้นตามหน้าที่ของตนแล้ว เมื่อย้อน นึกถึงอดีตผู้สูงอายุบางคนอาจมีความรู้สึกอาลัยอาวรณ์ถึงเหตุการณ์ในอดีต ยอมรับอดีตไม่ได้ ผู้สูงอายุอาจมีความกลัวความตาย อาจคิดว่าตนเองมีเวลาไม่เพียงพอที่จะเริ่มทำอะไรใหม่ ๆ หรือ แก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในอดีต ถ้าผู้สูงอายุคนใดเกิดความรู้สึกเช่นนี้มาก ๆ ก็จะมีผลให้เกิด อาการเศร้าสร้อย สิ้นหวัง และหลีกเลี่ยงชีวิต

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอิริคสัน สามารถสรุปได้ว่า พัฒนาการในแต่ละ ช่วงวัยจะส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ของบุคคลกับสังคม การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และ

การปฏิบัติหรือการแสดงออกต่อผู้อื่นในสังคม ซึ่งพัฒนาการในช่วงวัยรุ่นนั้นเป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อนหรือคนอื่น ๆ ในสังคม ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการอิสรภาพจากผู้ใหญ่ หากช่วงวัยนี้มีพัฒนาการในเชิงลบ ก็จะส่งผลทำให้วัยรุ่นเกิดความสับสน วุ่นวาย ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และยังส่งผลต่อการแสดงออกของตนเองกับสังคม

1.2.3 ทฤษฎีพัฒนาการรู้คิด (Cognitive Development Theory)

เปียเจต์ (Piaget) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนนั้น เป็นผู้ที่มีความพร้อมในการปรับตัวและมีปฏิสัมพันธ์ให้มีความกลมกลืนและเข้ากับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิด เป็นเพราะมนุษย์ทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งมนุษย์นั้นจะต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาตามสภาพแวดล้อม ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดังกล่าวเป็นผลให้มนุษย์เกิดการพัฒนาเชาวน์ปัญญา จากความเชื่อเหล่านี้เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เปียเจต์ได้ให้ความสนใจเริ่มศึกษาพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของมนุษย์ในวัยเด็กอย่างลึกซึ้งด้วยการสร้างสถานการณ์จำลอง เพื่อที่จะได้ทำการสังเกตพฤติกรรม ผลที่ได้จากการศึกษาปรากฏว่ามนุษย์มีธรรมชาติที่เป็นพื้นฐานติดตัวมาตั้งแต่เกิด 2 ชนิด ได้แก่ (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2559)

1) การจัดและรวบรวม (Organization) เป็นการจัดและรวบรวมกระบวนการภายในต่าง ๆ ให้มีความเป็นระเบียบเกิดการจัดเรียงอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล

2) การปรับตัว (Adaptation) เป็นการปรับตัวของบุคคลเพื่อให้อยู่กับสิ่งแวดล้อมได้ในภาวะสมดุล ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 2 อย่างคือ

- การซึมซับหรือการแทรกซึมประสบการณ์ (Assimilation) หมายถึง ภายหลังจากมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมแล้ว มนุษย์มีการซึมซับหรือแทรกซึมประสบการณ์ใหม่ ๆ เข้าสู่โครงสร้างของสติปัญญา (cognitive structure)

- การปรับโครงสร้างทางเชาวน์ปัญญา (Accommodation) หมายถึง การปรับเปลี่ยนโครงสร้างของเชาวน์ปัญญาที่มีอยู่แล้วให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ เปียเจต์ยังได้กล่าวเอาไว้อีกว่า การพัฒนาความคิดและสติปัญญาของมนุษย์จำเป็นต้องอาศัยการจัดรวบรวมและการปรับตัวข้างต้น ซึ่งลักษณะของพัฒนาการที่จะเกิดขึ้นจะค่อยดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป และจะมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล โดยมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ที่การเสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญาทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ

1) วุฒิภาวะ (Maturation) คือการพัฒนาสติปัญญาและความคิดเป็นส่วนสำคัญที่เป็นผลมาจากการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายและสรีรวิทยา โดยเฉพาะเส้นประสาทและต่อมไร้ท่อ

2) ประสบการณ์ (Experience) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอเมื่อคนคนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลและตรรกะทางคณิตศาสตร์ เป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาด้านสติปัญญา เพราะทุกครั้งที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะมีสิ่งเหล่านี้ที่เกิดขึ้น ทั้งประสบการณ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและประสบการณ์เกี่ยวกับการคิดหาเหตุผลและทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้สำหรับการแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตแต่ละวัน

3) การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม (Social Transmission) คือ การที่บุคคลรอบข้าง เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง คุณครู เป็นต้น ได้ถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ ก็จะเป็นกระบวนการของแต่ละบุคคล

4) กระบวนการพัฒนาสมดุล (Equilibration) คือ การปรับสมดุลของพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดเพื่อไปสู่ขั้นที่สูงกว่า มีการควบคุมพฤติกรรมของตนเองซึ่งอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล

เพียเจต์ แบ่งขั้นพัฒนาการของเชาวน์ปัญญาออกเป็น 4 ขั้นคือ (อัชรา เอ็บสุซิริ, 2561)

1. ขั้นการสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor stage) ในช่วงอายุ 0 - 2 ปี จะเป็นขั้นพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญา ก่อนช่วงเวลาที่เด็กจะพูดเป็นคำได้ เด็กวัยนี้มีการแสดงถึงความคิดและสติปัญญาในลักษณะของการแสดงออกทางพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ซึ่งโดยปกติแล้วจะเป็นลักษณะของการเคลื่อนไหว เป็นลักษณะของพฤติกรรมที่สะท้อน เช่น การมอง การดูด การเอื้อมจับ มีน้อยมากที่จะแสดงพฤติกรรมที่แสดงความเข้าใจ เพราะเด็กจะยังไม่สามารถแยกตนเองออกจากสิ่งแวดล้อมได้ เด็กยังไม่ได้พัฒนาตัวตนจนกว่าเด็กจะได้รับประสบการณ์ที่ทำให้เด็กได้พัฒนาตัวตนขึ้นมาแล้ว เด็กจึงจะมีความสามารถในการแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ได้จนถึงอายุประมาณ 18 เดือน เด็กจึงจะเริ่มมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และมีการรับรู้จากสายตาที่มองเห็น

2. ขั้นก่อนการคิดแบบเหตุผล (Preoperational stage) อยู่ในช่วงอายุ 2 - 7 ปี โดยเด็กในช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยก่อนเข้าโรงเรียนและเป็นช่วงวัยอนุบาล เด็กจะยังไม่มีความสามารถ

ในการใช้สติปัญญาสำหรับการแสดงพฤติกรรมและการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ การรับรู้ส่วนใหญ่ของวัยเด็กจะขึ้นอยู่กับความคิด เด็กไม่สามารถคิดหรือใช้เหตุผลอย่างลึกซึ้งได้ ในวัยนี้จะเริ่มเรียนรู้การใช้ภาษา และสามารถใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้ พัฒนาการในวัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ได้แก่

2.1 ชั้นก่อนการเข้าใจความคิดรวบยอด (Preconceptual stage) ช่วงอายุ 2 - 4 ปี ในระยะนี้เด็กจะรู้จักใช้คำสัมพันธ์กับสิ่งของ มีพัฒนาการด้านการใช้ภาษา สามารถคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้แต่ยังไม่สมบูรณ์ ขาดเหตุผล เอาแต่ใจตัวเอง อยู่ในโลกของจินตนาการ ทำให้เด็กชอบเล่นบทบาทสมมติ

2.2 ชั้นเข้าใจเหตุผล (Intuitive stage) อยู่ในช่วงอายุ 4-7 ปี ในช่วงวัยนี้เด็กสามารถคิดได้อย่างมีเหตุผลมากขึ้น แต่การคิดของวัยนี้จะยังคงเป็นการรับรู้มากกว่าความเข้าใจ เด็กเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นหมวดหมู่ ทั้งที่มีลักษณะเหมือนกันและแตกต่างกัน มีพัฒนาการรับรู้ที่รวดเร็ว ลักษณะพิเศษของช่วงวัยนี้คือ เชื่อตัวเองยึดความคิดเดิม หรือ เชื่อในการคงสภาพเดิมของวัตถุ (conservation) โดยเพียเจต์ได้ให้คำเรียกว่า Principle of Invariance

3. ชั้นการคิดแบบเหตุผลเชิงรูปธรรม (Concrete operational stage) ช่วงอายุ 7-11 ปี เด็กในช่วงระยะนี้จะมีพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญาอย่างรวดเร็ว สามารถคิดอย่างมีเหตุผล แบ่งแยกสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ ลำดับชั้น จัดเรียงขนาดสิ่งของ และเริ่มเข้าใจเรื่องการคงสภาพเดิม สามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ในอดีตมาแก้ปัญหาเหตุการณ์ใหม่ ๆ ได้ มีการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning) แต่ปัญหาหรือเหตุการณ์นั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม ส่วนปัญหาที่เป็นนามธรรมนั้นเด็กยังไม่สามารถแก้ได้

4. ชั้นการคิดแบบเหตุผลเชิงนามธรรม (Formal operational stage) อยู่ในช่วงอายุ 11-15 ปี ซึ่งเป็นขั้นสูงที่สุดของพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิด จะเริ่มมีความคิดแบบผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่เป็นนามธรรมด้วยหลากหลายวิธี รู้จักคิดอย่างเป็นระบบวิทยาศาสตร์ มีการตั้งสมมติฐาน การทดลอง การใช้เหตุผล และการทำงานที่ต้องใช้สติปัญญาที่มีความซับซ้อนได้ เพียเจต์ได้กล่าวอีกว่า เด็กวัยนี้จะเป็นช่วงวัยที่มีการคิดนอกเหนือไปกว่าสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่าง และมีความพอใจที่จะคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งที่ไม่เป็นตัวตนหรือสิ่งที่เป็นนามธรรม นักจิตวิทยาเชื่อว่าความเข้าใจจะมีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ ไปจนถึงวัยรุ่น

เพียเจต์เชื่อว่าพัฒนาการของเขาวนัปัญหาามมนุษย์ดังกล่าวจะดำเนินไปเป็นลำดับขั้นเปลี่ยนแปลงหรือข้ามขั้นไม่ได้

จากทฤษฎีพัฒนาการรู้คิดของเพียเจต์สามารถสรุปได้ว่า มนุษย์จะมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลาจนเกิดเป็นพัฒนาการของเขาวนัปัญหา ค่อย ๆ มีการพัฒนาความคิดความเข้าใจไปสู่การคิดเชิงนามธรรมสามารถคิดแก้ไขปัญหาด้วยวิธีที่หลากหลายมากขึ้นตามช่วงวัยและจะมีการพัฒนาการคิดไปเรื่อย ๆ

1.2.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral Development Theory)

โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้อธิบายทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมไว้ว่าจริยธรรมของมนุษย์แบ่งเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย ดังต่อไปนี้ (อัชรา เอิบสุขศิริ, 2561)

ขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรมของตนเอง (Preconventional level)

การตัดสินใจจริยธรรมในระดับนี้จะอยู่บนพื้นฐานความต้องการของตนเองและกฎเกณฑ์ข้อบังคับของผู้มีอำนาจเหนือกว่า

ขั้นที่ 1 จริยธรรมจากภายนอก หรือก่อนกฎเกณฑ์ (Heteronymous morality) อายุ 2-7 ปี ขั้นนี้พฤติกรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความเกรงกลัวอำนาจของผู้อื่น

ขั้นที่ 2 การได้รับผลตอบแทนแลกเปลี่ยน หรือทำความดีเพื่อรางวัล (Instrumental purpose and exchange) อายุ 7-10 ปี

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ (Conventional level)

การตัดสินใจในระดับนี้จะขึ้นอยู่กับความคาดหวังของครอบครัว การเห็นด้วยของผู้อื่น ค่านิยม กฎเกณฑ์ของสังคมและกฎหมายของบ้านเมือง

ขั้นที่ 3 การยอมรับของสังคม (Mutual interpersonal expectation relationship and interpersonal conformity) อายุ 10-13 ปี บุคคลจะทำความดีเพื่อให้กลุ่มหรือสังคมให้การยอมรับตน เช่น ทำในสิ่งที่ เป็นข้อตกลงของกลุ่มเพื่อให้ตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม (Social system and conscience) อายุ 13-16 ปี ขั้นนี้บุคคลจะคิดว่าการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดหรือการทำความดี

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ เป็นจริยธรรมที่เกิดจากวิจารณ์ญาณ (Postconventional moral reasoning)

จริยธรรมในระดับนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่คนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เป็นความดีงามที่เป็นสากลนิยม

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมและสิทธิส่วนบุคคล (Social contract and individual rights) อายุ 16 ปีขึ้นไป ความดีงามในขั้นนี้เป็นพฤติกรรมที่คนส่วนใหญ่ชื่นชมยอมรับ เช่น อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย หรือครูที่ทุ่มเทเสียสละเวลาอบรมสั่งสอนศิษย์ด้วยความรัก ความเมตตาอย่างจริงใจ

ขั้นที่ 6 คุณธรรมตามหลักสากลนิยม (Universal ethical principle) เกิดขึ้นกับเพียงบางคนเท่านั้น เป็นความรู้สึกเกลียดกลัวความชั่ว จะไม่ยอมทำสิ่งที่ผิดเป็นอันขาด ความดีงามในขั้นนี้เป็นพฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติจากจิตสำนึกที่ดีงามของตนโดยไม่ต้องการผลตอบแทนใด ๆ และพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่คนทั่วโลกยอมรับความเป็นความถูกต้องดีงาม

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กสรุปได้ว่า มนุษย์จะมีการพัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับของสังคม รู้จักผิดชอบชั่วดี ดังนั้นมนุษย์จะให้ความสนใจในกฎระเบียบของสังคม มนุษย์จะเกิดการตระหนักรู้ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากคนในสังคม

1.3 องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม

การตระหนักรู้ทางสังคม ได้มีผู้ทำการศึกษาและวิจัยองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม ไว้ดังนี้

กรีน ส แพน และ ดริส ค อ ล (Rhonda S. Black & Rojewski, 1998; citing Greenspan & Driscoll, 1997) กล่าวไว้ว่า การตระหนักรู้ทางสังคมมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) ความไวต่อสังคม หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจถึงเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในสังคม สามารถเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อผู้อื่นหรือสังคม ตัวอย่างเช่น การแสดงบทบาทต่อสังคมและการแสดงความคิดเห็นต่อสังคม ซึ่งความไวต่อสังคมนี้จัดเป็นองค์ประกอบในด้านการรับรู้

2) การหยั่งรู้สังคม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการที่อยู่ภายใต้เหตุการณ์ทางสังคม มีการประเมินเหตุการณ์ และมีการตัดสินใจเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น เช่น ความเข้าใจสังคม การหยั่งรู้ทางจิตวิทยา การตัดสินใจทางจริยธรรม และได้จัดองค์ประกอบด้านการหยั่งรู้สังคมให้เป็นองค์ประกอบด้านการตีความ

3) การติดต่อสื่อสารทางสังคม หมายถึง การติดต่อสื่อสารของบุคคลกับบุคคลอื่น และเข้าใจถึงวิธีการที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ได้แก่ การแก้ไขปัญหาทางสังคม และการสื่อสาร ซึ่งจัดเป็นองค์ประกอบด้านการกระทำ

โรเบิร์ต เซลแมน (Selman, 2003) ได้กำหนดไว้ว่า การตระหนักรู้ทางสังคมมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) การตระหนักรู้ความหมายส่วนตัว (Awareness of personal meaning) คือ กระบวนการของบุคคลในการแสดงออก และการมีส่วนร่วมของบุคคลต่อสังคม

2) ความเข้าใจสังคม (Social understanding) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการพยายามที่จะเข้าใจในสัมพันธภาพ และความเป็นไปของสังคม

3) ทักษะทางสังคมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ (Repertoire of social skill) กระบวนการของบุคคลในการแสดงทักษะให้เห็นระหว่างบุคคล ได้แก่ การหยั่งลึก (Perspective taking) และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง (Conflict resolution strategies)

โกลแมน (Goleman, 2006) ได้กำหนดองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมไว้ดังนี้

1.1 การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Primal Empathy) หมายถึง การรับรู้ถึงอารมณ์และความรู้สึกเบื้องต้นของผู้อื่น ซึ่งเกิดขึ้นตามสัญชาตญาณโดยอัตโนมัติ

1.2 การให้ความสนใจผู้อื่น (Attunement) หมายถึง การสนใจและการฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ เพื่อให้เกิดการรับรู้ความรู้สึก และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น

1.3 การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathic Accuracy) หมายถึง การทำความเข้าใจความคิด อารมณ์ และความมุ่งหวังของผู้อื่น

1.4 การรู้คิดทางสังคม (Social Cognition) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับสังคมรอบตัว โดยการรู้คิดทางสังคมจะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคมนำไปสู่การปรับตัวทางสังคมได้อย่างถูกต้อง

จากองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมที่กล่าวไปข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้ยึดตามแนวคิดของ โกลแมน (Goleman) ที่ได้กำหนดไว้ว่าการตระหนักรู้ทางสังคมมี ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (Primal Empathy) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้ถึงอารมณ์และความรู้สึกเบื้องต้นของผู้อื่น โดยไม่ยึดความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งเกิดขึ้นตามสัญชาตญาณ

2. การให้ความสนใจผู้อื่น (Attunement) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการสนใจ การใส่ใจ และการฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ เพื่อให้เกิดการรับรู้ความรู้สึก และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น

3. การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathic Accuracy) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการทำความเข้าใจความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และความมุ่งหวังของผู้อื่น

4. การรู้คิดทางสังคม (Social Cognition) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้เกี่ยวกับสังคมรอบตัว โดยการรู้คิดทางสังคมจะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคม นำไปสู่การปรับตัวทางสังคมได้อย่างถูกต้อง

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม

1.4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

จอกควิส ออสเทอแมน และเคาคีไอนีน (Björkqvist, Österman, & Kaukiainen, 2000) ได้ศึกษาเรื่องความก้าวร้าว ความเอาใจใส่ และความฉลาดทางสังคม ปรากฏว่า พฤติกรรมก้าวร้าวสามารถลดได้ด้วยความเอาใจใส่ ทั้งนี้ความเอาใจใส่และความฉลาดทางสังคมมีความข้องเกี่ยวกัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับพฤติกรรมที่ก้าวร้าวในทุกประเภท แต่ถ้าหากว่าบุคคลมีความเอาใจใส่ก็จะส่งผลให้ผ่อนคลายความก้าวร้าวลงได้ เมื่อความก้าวร้าวมีความซับซ้อนมากขึ้น จำเป็นต้องมีความฉลาดทางสังคมมากขึ้นไปด้วย

เพทริดเมสัน และเซฟดลิส (Petrides, Mason, & Sevdalis, 2011) ได้ทำการทดสอบการสร้างลักษณะความฉลาดทางสังคม ซึ่งความฉลาดทางสังคมนั้นมีคุณลักษณะที่สำคัญคือการรับรู้ตนเองทางสังคม จากการทดสอบกับผู้เข้าร่วม 130 คน โดยการใช้แบบสอบถาม TSIQue ผลปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมที่มีความฉลาดทางสังคมสูงตามลักษณะดังกล่าว จะเป็นผู้ที่มีการแสดงออกทางหน้าตาที่เหมาะสมและมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจได้ตามความเหมาะสมตามสถานการณ์

1.4.2 งานวิจัยในประเทศ

พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างโมเดลเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมและใช้การให้คำปรึกษากลุ่ม ในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าองค์ประกอบในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย ความเข้าใจสังคม การสื่อสารทางสังคม ความรู้สึกไวต่อสังคม การแก้ไขปัญหาสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคม หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม วัยรุ่นไทยมีการตระหนักรู้ทางสังคมทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เห็นได้ว่าโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มสามารถพัฒนาการตระหนักรู้ของวัยรุ่นได้

จันทร์สม คังคา (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการตระหนักรู้ทางสังคม ของนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่พักในหอพักมหาวิทยาลัย สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ นิสิตมีการตระหนักรู้ทางสังคมก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์นิสิตมีการตระหนักรู้ทางสังคม โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเพิ่มขึ้นจากก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีการตระหนักรู้ทางสังคมมากกว่านิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวโดยสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จะช่วยให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้เพื่อที่จะทำความรู้จักตนเอง มีการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนสมาชิกกลุ่ม รวมถึงการได้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้รับความเห็นอกเห็นใจและการยอมรับจากเพื่อนสมาชิก ด้วยการที่เพื่อนสมาชิกมีการรับฟังอย่างตั้งใจ การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข และช่วยแนะนำให้เห็นถึงแนวทางในการพัฒนา เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมได้ต่อไป

ลักขณา สริวัฒน์ (2556) ได้วิจัยเรื่อง การตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จากผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้าน 4 ด้านอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านความเข้าใจสังคมอยู่ในระดับปานกลาง นิสิตหญิงมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้าน 3 ด้านสูงกว่านิสิตชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 อีก 2 ด้านคือความรู้สึกไวต่อสังคมและความเข้าใจสังคม ไม่มีความแตกต่างกัน นิสิตที่มีผลการเรียนดีและปานกลางมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้าน 4 ด้านไม่แตกต่างกันแต่ด้านความเข้าใจสังคมของนิสิตที่มีผลการเรียนดีมีระดับสูงกว่านิสิตที่มีผลการเรียนปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นิสิตทุกชั้นปีมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตชั้นปีที่ 4 มีระดับสูงกว่านิสิตชั้นปีอื่น ๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตทุกชั้นปีมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคม 4 ด้านไม่แตกต่างกันยกเว้นด้านความรู้สึกไวต่อสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 4 ที่สูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 และนิสิตชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 3

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.1 ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม

คอเรย์ (Corey, 2013) ได้กล่าวไว้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม คือ กระบวนการระหว่างบุคคลที่มุ่งเน้นความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ด้วยการตระหนักรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาที่สมาชิกต้องเผชิญกับสภาวะวิกฤต ความขัดแย้ง ด้วยการค้นหาศักยภาพภายในของตัวสมาชิกในกลุ่มเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาความงอกงามตลอดชีวิต การให้คำปรึกษากลุ่มมุ่งจัดสรรบรรยากาศ เพื่อให้เกิดการไว้วางใจ การให้ การสนับสนุนและเข้าใจกันอย่าลึกซึ้ง เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการสำรวจประเด็นที่เกี่ยวข้อง และสามารถพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถจัดการกับปัญหาชีวิตที่มีความคล้ายคลึงกัน

เจคอบส์ มาสสัน และฮาร์วิลล์ (Jacobs, Masson, & Harvill, 2009) ได้กล่าวถึงการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ว่า เป็นกระบวนการที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องช่วยเหลือกันเพื่อที่จะสามารถช่วยเหลือปัญหาของสมาชิกกลุ่ม และร่วมกันเสนอความคิดเห็นมุมมองเพื่อให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ในตนเองได้

เบิร์ก แลนเดสท์ และฟอลล์ (Berg, Landreth, & Fall, 2013) กล่าวถึงการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ว่า เป็นกระบวนการที่จะช่วยสมาชิกเกิดความเข้าใจในตนเอง ตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเอง เพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยใช้พลังของกลุ่มเป็นสิ่งที่ช่วยขับเคลื่อน

พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2561) ได้กล่าวสรุปถึงการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ว่า เป็นกระบวนการในการช่วยเหลือกลุ่มบุคคลที่ประสบอยู่ในปัญหาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน โดยเกิดการยอมรับ มีบรรยากาศของกลุ่มที่อบอุ่น และเปิดกว้างให้สมาชิกของกลุ่มทุกคนได้ร่วมกันเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาที่มีความเหมาะสมที่สุดของตนเอง โดยมีผู้ให้คำปรึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะความสามารถ และมีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา คอยช่วยเหลือเอื้ออำนวยให้กระบวนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มสามารถบรรลุตามเป้าหมายของกลุ่มที่กำหนดไว้

จากความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มดังกล่าว สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่มหมายถึง กระบวนการช่วยเหลือกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะของปัญหาคคล้ายคลึงกัน สมาชิกในกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ได้ระบายความรู้สึกในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยมีผู้ให้คำปรึกษาคอยให้คำชี้แนะเอื้ออำนวยให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และทำให้สมาชิกร่วมกันพัฒนาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ภายในกลุ่ม รวมถึงการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

2.2 เป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม

ทรอทเซอร์ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Trotzer, 2006) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่ม ไว้ดังนี้

- 1) เพื่อเป็นการพัฒนาสัมพันธภาพ ให้สมาชิกได้ค้นพบความต้องการทางด้านพัฒนาการและจิตใจของตนเอง
- 2) เพื่อเป็นการค้นหาเอกลักษณ์ตนเองของสมาชิก
- 3) เพื่อช่วยเหลือให้สมาชิกเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของตนเอง
- 4) เพื่อเป็นการช่วยเหลือสมาชิก ให้สมาชิกสามารถจัดการกับปัญหาที่เชื่อมโยงกับสัมพันธภาพทางสังคม และให้สมาชิกได้เกิดการพัฒนาทักษะทางสังคม
- 5) เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการยอมรับ การเข้าใจตนเองและผู้อื่น
- 6) เพื่อช่วยเหลือสมาชิกให้มีการร่วมกันแก้ไขปัญหามีลักษณะใกล้เคียงกัน
- 7) เพื่อช่วยให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อตนเองและมีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น
- 8) เพื่อเอื้ออำนวยให้สมาชิกเกิดการตัดสินใจร่วมกัน และสมาชิกสามารถจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกัน
- 9) เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกสำรวจความคิด ความรู้สึก ทศนคติ ค่านิยม และประสบการณ์ของตนเองกับโลกภายนอก
- 10) เพื่ออำนวยความสะดวกให้สมาชิกเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่พึงประสงค์ และเกิดกระบวนการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

คอเรย์ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Corey, 2012) ได้กำหนดเป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

- 1) เพื่อเพิ่มการตระหนักรู้ในตนเอง การรู้จักตนเอง และค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน
- 2) เพื่อให้สมาชิกรู้ว่าความต้องการหรือปัญหาของสมาชิกเป็นเรื่องทั่วไปและพัฒนาความรู้สึกของการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 3) เพื่อช่วยให้สมาชิกเรียนรู้ในการสร้างสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดสนิทสนมและมีความหมาย
- 4) เพื่อช่วยให้สมาชิกเปิดเผยแหล่งข้อมูลจากภายในที่ได้มาจากครอบครัวและชุมชนในวิถีทางที่สมาชิกได้ให้ความสำคัญ

5) เพื่อเพิ่มการยอมรับตนเอง การเชื่อมั่นในตนเอง การนับถือตนเอง อันจะนำไปสู่การมีทัศนคติใหม่ต่อตนเอง

6) เพื่อเรียนรู้ในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม

7) เพื่อพัฒนาความใส่ใจความต้องการและความรู้สึกของผู้อื่น

8) เพื่อให้เกิดการค้นหาแนวทางการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และสำรวจวิธีการแก้ปัญหา

9) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการนำตนเอง การพึ่งตนเอง และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

10) เพื่อให้บุคคลได้เกิดการตระหนักต่อสิ่งที่ตนเองได้กำหนดทางเลือกไว้ โดยมีการเลือกอย่างฉลาด

11) เพื่อกำหนดแผนสำหรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีความต้องการเปลี่ยนแปลง และรับผิดชอบในแผนการที่กำหนดเอาไว้

12) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

13) เพื่อเรียนรู้วิธีการเผชิญหน้ากับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมาหรือการโต้ตอบ ด้วยท่าทีที่แสดงความห่วงใย และจริงใจ

14) เพื่อช่วยให้ค่านิยมที่ตนเองมีอยู่ชัดเจนขึ้น ปรับเปลี่ยนตนเองไปตามค่านิยมที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาเป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม สามารถกล่าวสรุปได้ว่าเป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม คือ การให้ความช่วยเหลือบุคคลให้มีความสามารถในการคิด การตัดสินใจ โดยมีผู้นำกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดทิศทางให้แก่สมาชิกในกลุ่ม ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม การพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยบรรยากาศของความไว้วางใจ อบอุ่นใจ ช่วยให้สมาชิกพัฒนาทักษะในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้

2.3 หลักของการให้คำปรึกษากลุ่ม

อัสรา เอิบสุลสิรี (2561) ได้กล่าวถึงหลักการให้คำปรึกษากลุ่ม ไว้ดังต่อไปนี้

1. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. จัดเวลาให้คำปรึกษาที่สมาชิกกลุ่มมีความสะดวก เช่น จัดเวลาให้คำปรึกษาที่ไม่ตรงกับเวลาเรียน
3. สมาชิกกลุ่มต้องมีความเต็มใจมารับคำปรึกษาโดยไม่ได้ถูกบังคับ

4. จัดสถานที่ให้มีความเป็นสัดส่วนและมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพูดคุย ให้คำปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สมาชิกกลุ่มต้องเป็นผู้ตัดสินใจและรับผิดชอบในปัญหาของตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาเป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าใจตนเองและเข้าใจปัญหาเท่านั้น

6. วิเคราะห์ปัญหาของสมาชิกกลุ่มหรือจัดส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญอื่น (Refer) ในกรณีที่จำเป็นและทำการติดตามผลในทุกกรณี

พัชรารภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2561) กล่าวถึงหลักของการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ดังนี้

1) กลุ่มที่สมาชิกกลุ่มมีคุณลักษณะที่เหมือนกันหรือมีความแตกต่างกัน (Homogeneity Versus Heterogeneity) สมาชิกกลุ่มควรมีคุณลักษณะที่เหมือนกันหรือมีคุณลักษณะที่มีความแตกต่างกันภายในกลุ่ม คอเรย์ (พัชรารภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Corey, 2012) ได้กล่าวไว้ว่า กลุ่มที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน ยกตัวอย่างเช่น ช่วงอายุเดียวกัน คือ กลุ่มเด็ก กลุ่มวัยรุ่น หรือกลุ่มผู้สูงอายุ ทั้งนี้ อาจจะเป็นกลุ่มที่มีปัญหาหรือความสนใจที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งกลุ่มที่สมาชิกมีคุณลักษณะคล้ายกันนี้ จะเป็นกลุ่มระยะสั้น และมีการกำหนดกลุ่มประชากรที่แน่นอน ส่วนกลุ่มที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มระยะสั้นหรือกลุ่มระยะยาว จะมีข้อดีในการเกิดความงอกงามส่วนบุคคล กลุ่มที่มีความแตกต่างกันนี้ เปรียบเสมือนสังคัมเล็ก ๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ในสังคัมภายนอก และมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีการฝึกซ้อมพฤติกรรมได้ทดลองการแสดงพฤติกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะทางสังคัม และเป็นกาได้รับการสะท้อนจากเพื่อนสมาชิกที่มีความหลากหลาย จะทำให้สมาชิกได้เห็นมุมมองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เฮนเซนและคณะ (พัชรารภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Hensen; et al., 1980) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาของสมาชิกกลุ่มที่มีลักษณะที่ความแตกต่างกันในเรื่องของภูมิหลังทางการศึกษาและชนชั้นทางสังคัมที่มีความแตกต่างกัน เหมือนกับ เพศ และอายุ สำหรับกลุ่มที่มีความแตกต่างกันนี้ สมาชิกแต่ละคนได้รับการส่งเสริมให้มีการสำรวจทำความเข้าใจกับความแตกต่างของสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นในการพิจารณาการจัดตั้งกลุ่มต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของกลุ่มว่าจะจะเป็นสมาชิกภายในกลุ่มมีความแตกต่างกัน หรือสมาชิกภายในกลุ่มมีความคล้ายคลึงกัน

2) ระดับอายุและวุฒิภาวะ (Age and Maturity) ในการจัดกลุ่มการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษากลุ่มจัดให้สมาชิกมีระดับอายุที่ใกล้เคียงกัน เพราะจะทำให้ง่ายต่อการสร้างสัมพันธภาพ และเกิดความสบายใจ แต่ โอลเซน (พัชรารภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Ohlsen,

1970) ได้กล่าวไว้ว่า อายุมีความสำคัญน้อยกว่าวุฒิภาวะทางสังคม ดังนั้นถ้าหากว่าผู้ให้คำปรึกษายึดหลักการใช้ช่วงอายุเป็นเกณฑ์การจัดวางตำแหน่งสมาชิกกลุ่ม ควรจะมีการปรับโครงสร้างกลุ่มใหม่ โดยยึดหลักของระดับวุฒิภาวะทางสังคมที่มีความใกล้เคียงกัน ถ้าสมาชิกมีระดับอายุที่ใกล้เคียงกัน ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะใช้สัมพันธภาพของการเป็นกลุ่มเพื่อนมาเป็นเครื่องมือในการทำกลุ่มได้ ส่วนกลุ่มที่มีอายุแตกต่างกัน ควรจะพิจารณาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อาจจะเป็นการจัดกลุ่มแบบพี่สอนน้อง เป็นต้น

3) เพศ (Sex) หากจะจัดกลุ่มที่มีสมาชิกเป็นเพศเดียวกัน ควรจะเป็นกลุ่มที่มีอายุก่อนช่วงวัยรุ่น ส่วนกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยผู้ใหญ่ถ้าจะให้มีความเหมาะสมควรมีทั้งเพศชายและหญิง เพราะการจัดกลุ่มที่มีทั้งเพศหญิงและเพศชายจะมีความเป็นธรรมชาติมากกว่า เพื่อสมาชิกกลุ่มจะได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม

4) การมีส่วนร่วมโดยสมัครใจของสมาชิก (Voluntary Participation) ในการจัดตั้งกลุ่มผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสร้างข้อตกลงพื้นฐานเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่ม เพราะถ้าหากว่าสมาชิกไม่สมัครใจเข้าร่วมกลุ่มหรือถูกบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม จะส่งผลให้สมาชิกเกิดความสับสน ลังเลใจ ไม่แน่ใจ ไม่เชื่อมั่นในกระบวนการกลุ่มว่าจะสามารถให้ความช่วยเหลือได้ ในขณะเดียวกัน ถ้าหากสมาชิกนั้นสมัครใจเข้ากลุ่ม สมาชิกก็จะได้รับการพัฒนาและมีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากกว่า

5) ขนาดของกลุ่ม (Group Size) ทรอทเซอร์ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Trozer, 1999) ได้กล่าวเอาไว้ว่า ไม่มีตัวเลขที่แน่ชัดเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกกลุ่ม โดยทำให้กระบวนการกลุ่มมีประสิทธิภาพอย่างสมบูรณ์ที่สุด ส่วนเฮนเซนและคณะ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Hensen; et al., 1980) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าโดยปกติแล้วขนาดที่มีความเหมาะสมของกลุ่มการให้คำปรึกษาควรมีสมาชิกอยู่ที่ประมาณ 7 - 8 คน แต่ไม่เกินขอบเขตจำนวน 5 - 10 คน เพราะถ้ากลุ่มมีสมาชิกล้นเกินกว่านี้ จะทำให้ประสิทธิภาพการดำเนินกลุ่มไม่เต็มที่ แต่ถ้ามีสมาชิกมากเกินไปก็จะส่งผลให้สมาชิกมีเวลาน้อยในการจัดการกับปัญหาและไม่มีคามทั่วถึงของสมาชิก จากอปส์; แมนสัน และฮาร์วิล (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Jacobb; Masson; & Harvill, 2002) ได้กล่าวในลักษณะเช่นเดียวกันว่า ขนาดสมาชิกกลุ่มการให้คำปรึกษาที่ดีควรมีจำนวนสมาชิกอยู่ระหว่าง 5 - 8 คน อีกทั้ง คอเรีย (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Corey, 2012) ได้กล่าวถึงขนาดของกลุ่มไว้ว่า ขึ้นอยู่กับอายุของสมาชิกกลุ่ม ประเภทของกลุ่ม ประสบการณ์ของผู้นำกลุ่ม และประเภทของปัญหาที่จะสำรวจในกระบวนการ

กลุ่ม ซึ่งถ้าเป็นกลุ่มผู้ใหญ่ควรมีสมาชิกประมาณ 8 คน แต่ถ้าเป็นกลุ่มเด็กก็จะมีประมาณ 3 - 4 คน

6) ระยะเวลาและความถี่ในการพบกลุ่ม (Time and Frequency of Meeting) คอเรีย (พีชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Corey, 2012) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า โดยปกติแล้วการจัดกลุ่มจะจัดให้นัดหมายเจอกันสัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยใช้เวลาครั้งละ 1 ชั่วโมงครึ่ง ถึง 2 ชั่วโมงโดยประมาณ สำหรับวัยผู้ใหญ่ เพื่อให้มีระยะเวลาที่เพียงพอ หากใช้เวลามากกว่านี้อาจทำให้สมาชิกเกิดความเบื่อหน่าย ส่วนการจัดกลุ่มที่ใช้ความถี่มากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และใช้ระยะเวลาในการทำกลุ่มแต่ละครั้งน้อยกว่าวัยผู้ใหญ่ จะเหมาะสมสำหรับกลุ่มเด็ก และวัยรุ่น

จากหลักการให้คำปรึกษากลุ่มที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ผู้ให้คำปรึกษา จำเป็นต้องดำเนินการให้คำปรึกษาตามหลักการดังกล่าวอย่างเคร่งครัดและคอยตรวจสอบให้ดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาเพื่อทำให้การให้คำปรึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

2.4 ขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่ม

จาacobส์และคณะ (Jacobs et al., 2009) ได้กล่าวถึง การให้คำปรึกษากลุ่ม ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น (The Beginning Stage) ขั้นดำเนินการ (The Working Stage) และขั้นยุติ (The Ending or Closing Stage) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้น (The Beginning Stage) เป็นช่วงเวลาของการแนะนำตัวและสนทนาถึงจุดมุ่งหมายของกลุ่ม สิ่งที่จะเกิดขึ้น ความหวาดกลัว กฎระเบียบของกลุ่ม ระดับความสบายใจ และประเด็นในการให้คำปรึกษา ในขั้นนี้สมาชิกกลุ่มจะได้ทำการตรวจสอบระดับความสบายใจของตนเองและสมาชิกคนอื่น ๆ ซึ่งอาจจะใช้เวลามากกว่า 2 ครั้ง เพื่อให้เกิดความไว้วางใจและรู้สึกสบายใจที่จะแลกเปลี่ยนระหว่างกัน

2. ขั้นดำเนินการ (The Working Stage) ในขั้นนี้สมาชิกกลุ่มจะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีการสนทนาถึงประเด็นต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรื่องราวของตนเอง ในขั้นนี้สมาชิกกลุ่มจะได้รับประโยชน์จากการเข้ากลุ่ม เนื่องจากสมาชิกกลุ่มแต่ละคนเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันมาจากขั้นเริ่มต้น

3. ขั้นยุติ (The Ending or Closing Stage) เป็นขั้นสุดท้ายที่สมาชิกกลุ่มจะแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้เรียนรู้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรและมีการวางแผนในอนาคตอย่างไรกับสิ่งที่ได้เรียนรู้มา ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มจะได้แสดงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการเข้ากลุ่มอีกด้วย

ศิริบุญธรรม สายโกสุม (2555) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ว่า ในการทำกลุ่มการให้คำปรึกษา 3 ด้าน ที่มักจะมีการกล่าวถึงบ่อย ๆ คือ ระยะเวลาของกลุ่ม พลวัตรหรือกระบวนการกลุ่ม และพลังกลุ่ม คำว่า กระบวนการกลุ่มและพลวัตรกลุ่มเป็นเจตคติและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและสมาชิกกลุ่ม พอสรุปมา (ศิริบุญธรรม สายโกสุม, 2555; อ้างอิงจาก Posthuma, 2002) ได้กล่าวไว้ว่า สองคำนี้สามารถนำมาใช้แทนกันได้ และมีความหมายเหมือนกับพลังกลุ่ม เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพลวัตรกลุ่มไม่ว่าจะเป็นประเภทใดหรือมีผู้นำแบบใดจะมี 3 ระยะเวลา ได้แก่ ระยะเวลาเริ่มต้น ระยะเวลากลางหรือระยะทำงาน และระยะยุติหรือระยะสุดท้าย กลุ่มจะพบกันครั้งเดียวหรือกี่ครั้งก็ตามจะต้องผ่าน 3 ระยะนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำต้องใส่ใจในแต่ละระยะ

1) ระยะเวลาเริ่มต้น (Beginning Stage)

ในระยะแรกเป็นการแนะนำและการอภิปรายถึงจุดมุ่งหมายของกลุ่ม อะไรที่อาจเกิดขึ้นในกลุ่ม ความกลัว กฎเกณฑ์ของกลุ่ม ระดับความสบายใจ เนื้อหาของกลุ่ม ในขั้นตอนนี้สมาชิกจะเริ่มสำรวจสมาชิกคนอื่น และสมาชิกเกิดการเปิดตนเองต่อกันขึ้นอยู่กับระดับความสบายใจของสมาชิก เช่น กลุ่มงาน การศึกษา และอภิปรายหัวข้อ และประเด็นที่ไม่มีการกำหนดไว้ ก่อนช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาที่สมาชิกตัดสินใจถึงจุดเน้นของกลุ่ม

การเริ่มต้นอาจใช้ช่วงระยะเวลาในครั้งแรก หรืออาจจะมีการใช้เวลามากกว่า 2 ครั้ง จุดประสงค์ก็เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกไว้วางใจและเกิดความรู้สึกสบายใจที่จะพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น เช่น กลุ่มในเรือนจำ ศูนย์บำบัดด้วยรูน้อ อาจใช้เวลา 3 ครั้ง เพื่อพัฒนาบรรยากาศที่เสริมสร้าง สำหรับกลุ่มที่มีความสนิทกันหรือพักอาศัยที่เดียวกันอาจจะต้องจัดการกับความไม่ใจระหว่างสมาชิกกลุ่มก่อนที่กลุ่มจะดำเนินไปสู่ขั้นต่อไป และสำหรับกลุ่มที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม ระยะเวลาเริ่มต้นอาจใช้เวลา 2 ครั้ง หรืออาจจะนานกว่านั้น เพราะในระยะเริ่มต้นสมาชิกอาจจะยังเขินอาย ไม่กล้าพูดหรือไม่สบายใจที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูล

สำหรับระยะเวลาเริ่มต้นของกลุ่ม อาจใช้เวลาเพียง 2-3 นาที เพราะเป้าหมายมีความชัดเจนระดับความไว้วางใจ ความสบายใจสูงอยู่แล้ว ยกตัวอย่างเช่น สมาชิกที่พบกันเปิดเผยความรู้สึกเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้น การตาย หรือความเลวร้ายที่เกิดขึ้น อาจใช้การเริ่มต้นเพียง 2-3 นาที เพื่อที่สมาชิกจะได้แลกเปลี่ยนความรู้สึกต่อกัน ผู้นำบางคนใช้เวลานานเกินไปในการละลายพฤติกรรม และพูดถึงกฎเกณฑ์และเป้าหมายของกลุ่ม ผู้นำที่ให้โครงสร้างเพียงเล็กน้อยมักทำให้กลุ่มอยู่ในระยะเริ่มต้นเป็นเวลาหลายครั้ง ทำให้เกิดพลวัตรที่สามารถ

หลีกเลี่ยงได้ ขณะเดียวกันผู้นำบางคนดำเนินไปสู่ระยะการทำงาน ทำให้สมาชิกไม่สบายใจและรู้สึกโกรธ

2) ระยะทำงาน (Working Stage)

ระยะกลางหรือระยะดำเนินการ ระยะนี้สมาชิกจะเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สมาชิกเกิดการพูดคุยอภิปรายในหลากหลายประเด็น เป็นระยะที่สมาชิกจะได้ประโยชน์จากการเข้ากลุ่ม

ในระยะนี้สมาชิกมีการปฏิสัมพันธ์กันในหลายแบบ อาจเกิดพลวัตได้หลากหลาย ผู้นำกลุ่มจะต้องให้ความสนใจการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อกันรวมถึงที่มีต่อผู้นำกลุ่ม เป็นระยะเวลาที่เปิดโอกาสให้สมาชิกจะตัดสินใจว่า สมาชิกมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมและเปิดเผยตนเองระดับใด ผู้นำกลุ่มจะต้องใส่ใจอย่างใกล้ชิดต่อพลวัตกลุ่ม ในกรณีที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม เพราะสมาชิกอาจมีการแสดงออกและมีปฏิกิริยาที่แตกต่างกันออกไป อาจส่งผลกระทบต่อสมาชิกคนอื่น ๆ เกิดการเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

3) ระยะการยุติ (Closing Stage)

การปิดหรือการจบจะใช้เวลาสำหรับการยุติ ในระยะนี้สมาชิกจะให้สมาชิกได้เกิดการแลกเปลี่ยนสิ่งที่สมาชิกได้เรียนรู้ และได้เปลี่ยนแปลงตนเองอย่างไร รวมถึงการวางแผนในการนำสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ไปปรับใช้อย่างไร สมาชิกได้กล่าวอำลาต่อกันและปิดกลุ่ม

การปิดกลุ่มสำหรับบางกลุ่ม อาจเป็นการจบประสบการณ์ทางอารมณ์ ระยะเวลาในการปิดขึ้นอยู่กับประเภทของกลุ่ม ระยะเวลาการพบกันและพัฒนาการของกลุ่ม กลุ่มส่วนใหญ่ใช้เวลาในการยุติเพียงครั้งเดียว

2.5 เทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มที่นำมาใช้ในการเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม

ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคและวิธีการของแต่ละทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มมาใช้เพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม ซึ่งประกอบไปด้วย

2.5.1 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแอดเลอร์ (Adlerian Group Counseling)

Alfred Adler เป็นผู้ริเริ่มการให้คำปรึกษาแบบเอกัตบุคคล (Individual Theory) ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับลักษณะทางสังคมของมนุษย์ ความสนใจทางสังคม และบุคลิกภาพของบุคคล แอดเลอร์เชื่อว่า ในสังคมของมนุษย์สนใจที่จะบำบัดในบริบทของกลุ่ม

2.5.1.1 แนวคิดสำคัญ

แอดเลอร์ (Adler) จะเน้นที่พฤติกรรมโดยใช้กฎเกณฑ์ทางสังคม มากกว่ากฎเกณฑ์ทางด้านชีววิทยา บุคคลสามารถกำหนดบุคลิกภาพของตนเองได้ บุคคลสามารถสร้างสรรค์ กระตือรือร้น และบุคคลมีการกำหนดทางเลือก มีเป้าหมายของการกระทำทุก ๆ อย่าง แอดเลอร์ยึดกระบวนการให้ความรู้ ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เพื่อพบกับสิ่งที่ท้าทายในชีวิต มีแนวทางในการปรับปรุงตนเอง รวมทั้งการให้กำลังใจสำหรับบุคคลที่ท้อแท้ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

แอดเลอร์ (Adler) มีแนวคิดว่าคุณคนจะมีการสร้างมุมมองเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง มีการสร้างเป้าหมาย ที่จะสร้างแรงจูงใจให้มีผลต่อพฤติกรรมและทำให้เกิดการพัฒนาได้

1) การมองคนแบบองค์รวม (Holism) แอดเลอร์ใช้คำว่า เอกัตบุคคล (Individual) ในการอธิบายถึงแต่ละบุคคล และมีเป้าหมายในการทำความเข้าใจบุคคลแต่ละคน โดยองค์รวม ภายในบริบททางด้านสังคมและครอบครัว โรงเรียน การทำงาน ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ พฤติกรรม บุคลิกภาพ ทักษะ การแสดงความรู้สึกและลักษณะเฉพาะบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถแยกเป็นส่วน ๆ ได้

2) การพัฒนาเป้าหมาย (Teleology) ตามแนวคิดของแอดเลอร์ รูปแบบชีวิตของบุคคลสามารถเติบโตและงอกงามได้ ทุกคนสามารถความหมายชีวิตของตนเองที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลส่วนบุคคล บุคคลสามารถพัฒนาเป้าหมายตนเองได้ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาพฤติกรรมของตนเอง

3) ปรัชญาการณธรรมชาติ (Phenomenology) แอดเลอร์จะเน้นการปฏิบัติการทางปรัชญาการณธรรมชาติไปสู่การให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะใส่ใจกับแนวคิดจากความรู้สึกส่วนตัวไปสู่มุมมองของโลกภายนอก ซึ่งแนวคิดของบุคคลประกอบด้วย ความคิดเห็น ความเชื่อ แนวคิด และบทสรุปของแต่ละบุคคล การดำรงอยู่ของบุคคลอยู่บนพื้นฐานการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำโดยใช้ความคิด ความรู้สึกของแต่ละบุคคล

4) การสร้างสรรค์และทางเลือก (Creativity and Choice) แอดเลอร์เชื่อว่ามนุษย์ไม่ได้ถูกกำหนดมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม แต่มนุษย์สร้างรูปแบบชีวิตด้วยตนเอง ซึ่งเงื่อนไขทางชีววิทยาและเงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมนี้เป็นตัวจำกัดขอบเขตความสามารถในการเลือกและสร้างสรรค์ของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนต้องการเป็นคนที่มีสมบูรณ์แบบ แต่ไม่ใช่ทุกคนที่จะเป็นคนที่สมบูรณ์แบบได้ ซึ่งมนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้น และกำหนดทิศทางชีวิตด้วยตนเอง

5) ความสนใจสังคม (Social Interest) แอดเลอร์มีแนวคิดว่าการอยู่ร่วมกันของบุคคลต้องมีภาระหน้าที่ในชีวิต 3 ประการ คือ การสร้างมิตรภาพ การสร้างความใกล้ชิด และการช่วยเหลือสังคม ซึ่งสิ่งนี้เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการดำรงอยู่ของมนุษย์ หากบุคคลไม่สามารถทำได้ก็จะนำไปสู่ความผิดปกติทางด้านจิตใจ บุคคลที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้จะต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา นึกถึงความรู้สึกผู้อื่น

ความสนใจสังคม เป็นประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาพูดคุยในกลุ่มเพื่อให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรัก การยอมรับตนเอง มิตรภาพ การพูดคุยกันสามารถแทนที่ความเชื่อเดิมไปสู่ความเชื่อที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์สำหรับสมาชิกแต่ละคน และยังทำให้สมาชิกในการให้คำปรึกษากลุ่มเห็นคุณค่าในตนเอง และพัฒนาความสนใจในสังคม

6) ความเด่นและความด้อย (Inferiority and Superiority) ความรู้สึกด้อยเป็นการรับรู้ตนเองตามธรรมชาติ ตั้งแต่วัยเด็กที่ต้องการพึ่งพาผู้ใหญ่ ซึ่งความรู้สึกด้อยนี้เป็นแรงจูงใจทำให้เราเอาชนะ สามารถอยู่เหนือสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งการแสวงหาเป้าหมายของบุคคลเพื่อเปลี่ยนความรู้สึกด้อยให้เป็นความรู้สึกเด่น

7) บทบาทของครอบครัว (Role of Family) แอดเลอร์เน้นกระบวนการของครอบครัว ที่เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพในช่วงวัยเด็ก ระดับสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว ที่เรียกว่า “บรรยากาศครอบครัว (Family atmosphere)” เป็นระบบของสังคมเล็ก ๆ ซึ่งประกอบด้วย บุคคล พ่อแม่ พี่น้อง หรือบุคคลอื่นที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกัน ระบบสัมพันธภาพในครอบครัวนี้จะช่วยพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเองของบุคคล เด็กจะพัฒนาคุณลักษณะของตนเองจากการเรียนรู้และการสังเกตปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่ ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างพี่น้องก็มีส่วนในการพัฒนาบุคลิกภาพเช่นกัน

8) รูปแบบชีวิต (Lifestyle) เป็นทิศทางในการดำเนินชีวิตของบุคคล เริ่มต้นจากบรรยากาศครอบครัวเป็นอันดับแรก และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว โดยเฉพาะที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว จะช่วยสร้างแนวทางในการเข้าใจชีวิตและนำไปสู่รูปแบบชีวิต

เป้าหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแอดเลอร์ มีดังต่อไปนี้

1) เพื่อสร้างสัมพันธภาพในการบำบัด ที่ส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มได้สำรวจชีวิตของตนเอง เพื่อที่จะสามารถบรรลุต่อการทำความเข้าใจรูปแบบชีวิตของตนเองได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

2) เพื่อช่วยให้สมาชิกกลุ่มตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง และพลังที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง

3) เพื่อส่งเสริมกำลังใจให้แก่สมาชิกกลุ่มในการรับผิดชอบอย่างเต็มที่ต่อรูปแบบชีวิตที่ตนเองเลือก และการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่ตนเองต้องการเปลี่ยนแปลง

2.5.1.2 เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแอดเลอร์

พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2561) ได้กล่าวถึงเทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแอดเลอร์ไว้ดังนี้

1) บรรยากาศครอบครัว (Family Constellation) เป็นเทคนิคที่ใช้ในระยะของการวิเคราะห์และประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลโครงสร้างทางสังคมของระบบครอบครัวของกลุ่มสมาชิก

2) การระลึกความทรงจำในวัยเด็ก (Early Recollection) เป็นเทคนิคที่ใช้ในระยะของการวิเคราะห์และประเมินโดยผู้นำกลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการถามสมาชิก

3) การตีความ (Interpretation) เป็นเทคนิคที่นำมาใช้ในการส่งเสริมให้เกิดการหยั่งรู้ในรูปแบบชีวิตของบุคคล ซึ่งเป็นเทคนิคที่ว่าด้วยแรงจูงใจสำคัญที่มีต่อพฤติกรรมที่แสดงออกในปัจจุบัน การตีความจะแสดงให้เห็นรูปแบบของการตั้งข้อสมมติฐานสำหรับสมาชิก Sonstegard (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Sonstegard et al, 2001) กล่าวว่าเป้าหมายสำคัญที่สุดของการตีความคือการที่สมาชิกกลุ่มสามารถทำความเข้าใจจิตใจของตนเองได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น นอกจากนี้สมาชิกยังเกิดการตระหนักถึงสิ่งที่ลึกซึ้งมากขึ้นถึงบทบาทของตนเอง

4) การให้กำลังใจ (Encouragement) เป็นเทคนิคที่ช่วยเพิ่มความกล้าหาญในการเผชิญหน้ากับหน้าที่ในชีวิตประจำวันของสมาชิก

5) การปรับโครงสร้างความคิด (Cognitive Restructuring) เป็นการให้สมาชิกกลุ่มระบุและประเมินความคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงผลกระทบของความคิดที่มีต่อพฤติกรรมด้านลบและสร้างความคิดที่เหมาะสม และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง

6) การสำรวจพลวัตทางสังคมและรูปแบบชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของบุคคล (Exploration of social dynamics and of one's unique style of life) เป็นการสำรวจภูมิหลังของครอบครัวและเรื่องราวชีวิตจะเผยให้เห็นถึงรูปแบบชีวิตที่มีความผิดพลาด การที่จะได้รับข้อมูลที่จะเป็นพื้นฐานสำหรับการให้ความช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มนั้น

2.5.2 ทฤษฎีให้การปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling)

คาร์ล โรเจอร์ส (Carl Rogers) เป็นผู้ริเริ่มทฤษฎีนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้รับบริการได้บรรลุเต็มศักยภาพของตน และเป็นตัวของตัวเอง

2.5.2.1 ธรรมชาติของมนุษย์

สิริบุญรัตน์ สายโกสุ่ม (2555) ได้กล่าวถึง ทศนะในเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ไว้ดังนี้

1) มนุษย์มีแนวโน้มจะตระหนักถึงศักยภาพของตนโดยเต็มที่และมุ่งไปสู่ทิศทางที่สร้างเสริม กลุ่มจะพัฒนาและก้าวไปข้างหน้าต้องให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับไว้วางใจ เปิดเผยด้านต่าง ๆ ของตนที่มักปกปิดเอาไว้ และมุ่งไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมใหม่

2) มนุษย์แต่ละคนมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่าคน ทุกคนควรต้องมีสิทธิในการมีความคิดและความเห็นเป็นของตนเอง และควรควบคุมเป้าหมายในชีวิตด้วยตัวของตัวเอง มีความเป็นอิสระในการสนองตอบความสนใจของตน และด้วยวิธีการของตนได้เต็มที่ตรงเท่าที่เขาไม่ไปล่วงล้ำสิทธิของคนอื่น

3) มนุษย์ใช้ชีวิตอยู่ในโลกส่วนตัวซึ่งเป็นโลกที่เขาเห็นและคิด การรับรู้ของคนเกี่ยวกับตัวเองและสถานการณ์ของตนเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของเขา การที่เขาจะประพฤติปฏิบัติอะไรและอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งที่เขารับรู้อย่างไรต่อตัวเองและต่อสถานการณ์ของตนเสมอ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวเอง (Self-Concept) ซึ่งเป็น ผลสรุปของการรับรู้ที่มีต่อตัวเองนั้นเป็นศูนย์กลางในการกำหนดให้บุคคลมีการรับรู้ต่อสิ่งแวดล้อม และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดีโดยหนึ่ง การรับรู้และปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมนี้เปลี่ยนแปลงได้ ถ้าความคิดเกี่ยวกับตนเองของบุคคลเปลี่ยน โดยทั่วไปแล้วเมื่อคนเรามีประสบการณ์กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อมาจะเป็นไป ใน 3 รูปแบบ คือ 1. ประสบการณ์นั้นเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างของตัวตนของเขา 2. ประสบการณ์นั้นถูกปล่อยปะละเลยและไม่ได้รับความสนใจ เพราะมันไม่เข้ากันกับตัวตนของเขา 3. การรับรู้อย่างบิดเบือนจากประสบการณ์นั้น เพราะมันไม่เข้ากันกับภาพของตัวตนที่เขารับรู้

4) มนุษย์มีแนวโน้ม โดยธรรมชาติ มีแนวโน้มสู่ความเป็นจริงของตนเอง ในการขับเคลื่อนไปในทิศทางที่จะมีความเจริญเติบโต มีสุขภาพที่ดี มีการปรับตัว มีการเข้าสังคม รู้จักตัวเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง แนวทิศทางเช่นนี้เรียกว่า แนวโน้มไปสู่ความเป็นจริง (Actualizing Tendency)

5) มนุษย์เป็นคนที่ไว้ใจได้โดยพื้นฐานและโดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์เป็นคนดีและไว้ใจได้ เชื่อถือได้ และเป็นคนสร้างสรรค์ ซึ่งแท้จริงแล้วพฤติกรรมของมนุษย์เป็นเหตุเป็นผล

อย่างยิ่ง พฤติกรรมของมนุษย์ดำเนินไปอย่างซับซ้อนแต่ละเอียดและเป็นระเบียบไปสู่จุดหมายที่พยายามจะบรรลุ

2.5.2.2 แนวคิดที่สำคัญ

ศิริบุรณ์ สายโกสุม (2555) ได้กล่าวถึง แนวความคิด ความไว้วางใจในกระบวนการกลุ่มที่เป็นแก่นของทฤษฎีนี้ คือ มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล (Rational) สร้างเสริม มองบวก เป็นอิสระ มองตามความเป็นจริง ให้ความร่วมมือ มีคุณค่าน่าเชื่อถือ มีการยอมรับ มีความเจริญงอกงามมีศักยภาพอย่างเต็มที่ที่มีการเปิดเผยตนเองอย่างตรงไปตรงมา จากการปิดกั้นประสบการณ์และความไม่แน่นอนไปสู่การเปิดรับความเป็นจริง การขาดความไว้วางใจ และปิดกั้นหวาดกลัวต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นการเปิดตัวเองและแสดงออก

1) มีแนวโน้มที่จะเข้าใจอย่างถ่องแท้ (Actualizing Tendency) ทำให้บุคคลพัฒนาไปในทิศทางที่จะช่วยรักษาและส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ตน

2) ภาวะของการมีคุณค่า (Conditions or Worth) คุณค่าของบุคคลถูกวางเงื่อนไขความนับถือตนเองมีพื้นฐานจากประสบการณ์ที่บุคคล ซึ่งมีความสำคัญในชีวิตให้คุณค่าต่อการกระทำของตน ประสบการณ์นั้นอาจให้ความหมายในทางบวกหรือลบ

3) ความสอดคล้อง (Congruence) บุคคลมีความสอดคล้องเมื่อไม่มีความขัดแย้งระหว่างความคิด ความรู้สึก การกระทำของตน ประสบการณ์ประสมประสานเป็นหนึ่งเดียวเข้าไปสู่อัตมโนทัศน์

4) การมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (Empathic Understanding) บุคคลรู้ไม่เพียงระดับความคิด แต่ยังรู้ไปถึงระดับอารมณ์ที่ลึกซึ้ง การรับรู้เสมือนว่าเป็นบุคคลนั้น

5) การยอมรับนับถือทางบวก (Positive Regard) การรับรู้ประสบการณ์ของอัตราต่อบุคคลอื่น นำไปสู่ความรู้สึกอบอุ่น ชอบ นับถือ ยอมรับบุคคลนั้น

6) การยอมรับนับถือตนเองในทางบวก (Positive Self Regard) การมีทัศนคติในทางบวกต่อตนเอง โดยไม่ได้อาศัยการรับรู้ของบุคคลที่มีความหมาย

7) แนวโน้มในการตระหนักถึงตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualizing Tendency) ความหมายในทางบวกคือ แนวโน้มของบุคคลที่จะบรรลุการพัฒนาศักยภาพตนเองโดยเต็มที่

8) อัตมโนทัศน์ (Self Concept) เป็นเจตคติภายในทั้งหมดของบุคคลต่ออัตราโดยสัมพันธ์กับประสบการณ์ตนเองที่เป็นอยู่ และที่กระทำกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงค่านิยมที่ติดอยู่กับเจตตินั้น

9) ประสบการณ์ของอัตตา (Self Experience) เป็นเหตุการณ์ในสนามการรับรู้ของบุคคลที่บุคคลมองสัมพันธ์กับอัตตาของตน

10) การยอมรับนับถือทางบวกโดยปราศจากเงื่อนไข (Unconditional Positive Regard) เป็นการรับรู้ประสบการณ์ของตนกับผู้อื่น โดยปราศจากการประเมินค่าบุคคลนั้นเป็นการยอมรับโดยสมบูรณ์

11) การยอมรับนับถือตนเองโดยปราศจากเงื่อนไข (Unconditional Self Regard) เป็นการรับรู้อัตตาของตน โดยไม่มีประสบการณ์ใดของอัตตาที่สามารถแยกคุณค่าของตนให้มากหรือน้อยกว่ากัน

2.5.2.3 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีบุคคลเป็นศูนย์กลาง
สิริบุญรัตน์ สายโกสุม (2555) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มที่เป็นแบบแผน ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม ไว้ดังนี้

1) การเคลื่อนไหวนไหวโดยไม่มีทิศทาง (Milling Around) สมาชิกกลุ่มเกิดความสับสนว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบกลุ่ม และตนควรจะทำอย่างไรความสับสนทำให้เกิดความคับข้องใจความเจ็บ และมีแนวโน้มที่การสนทนาอยู่ในระดับพื้นผิว ไม่ลึกซึ้ง

2) การต่อต้าน (Resistance) สมาชิกเข้ากลุ่มทั้งที่เป็นสาธารณะ และส่วนที่เป็นส่วนตัว สมาชิกจะแสดงถึงตนที่เป็นสาธารณะที่คิดว่าเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม สมาชิกจะเกิดความกลัวและปกป้องตนเองจากการเปิดเผยเรื่องส่วนตัวต่อบุคคลเร็วเกินไป

3) การบอกถึงความรู้สึกในอดีต (Revealing Past Feeling) เมื่อความไว้วางใจพัฒนาขึ้น สมาชิกเริ่มพูดถึงความรู้สึกแต่เป็นไปด้วยความลังเล สองจิตสองใจ การเปิดเผยจะเปิดเผยสิ่งที่ปลอดภัยออกมา เช่น อดีตเป็นการบอกถึงประสบการณ์ที่นั้น และจากนั้น เป็นสิ่งที่ไม่หวาดกลัว มันแสดงเสมือนว่าสิ่งที่พูดสัมพันธ์อยู่กับปัจจุบันแต่ความจริงไม่ใช่

4) การแสดงความรู้สึกทางลบ (Express of Negative Feeling) ในขณะที่กลุ่มพัฒนา มีการแสดงความรู้สึกที่นี้ เดียวนี้ แต่โดยทั่วไปมักเป็นทางลบ เพราะสมาชิกกลุ่มต้องทดสอบความมีคุณค่าต่อความไว้วางใจของกลุ่ม

5) การแสดงออกถึงสิ่งที่มีความหมายต่อตัวบุคคล (Expression of Personally Meaning Material) ในระยะนี้ความไว้วางใจถูกสร้างขึ้นอย่างแท้จริง สมาชิกกลุ่มรู้สึกเป็นอิสระที่จะค้นหาและพูดเหตุการณ์ที่มีความสำคัญและมีความหมายในชีวิต มักจะเริ่มด้วย

ความรู้สึกในทางลบมากกว่าบวก แต่เมื่อได้รับการยอมรับจากกลุ่ม บรรยากาศของความไว้วางใจค่อย ๆ เกิดขึ้น ทำให้สมาชิกกลุ่มตัดสินใจที่จะเปิดเผยเรื่องส่วนตัวมากขึ้น

6) การสื่อสารความรู้สึกระหว่างกันในพื้นที่ (Communication of Immediate Interpersonal Feelings) สมาชิกกลุ่มแสดงความรู้สึกต่อกันอย่างเต็มที่ มีการเผชิญหน้ากันอย่างแท้จริง พร้อมที่จะติดต่อกัน

7) การพัฒนาความสามารถในการเยียวยาในกลุ่ม (Development of Healing Capacity in the Group) หลังจากสมาชิกกลุ่มได้แสดงความรู้สึกที่ตนมีกับตนเองและบุคคลอื่นจากนั้นทำให้เริ่มยื่นมือให้ความช่วยเหลือกันและกัน สิ่งเหล่านี้จะสำเร็จลงหลังจากสมาชิกกลุ่มแสดงความอบอุ่น เมตตา เข้าใจ เอื้ออาทรแก่กัน สิ่งที่มีความสำคัญที่สุด คือ เจตคติที่แสดงถึงความเอื้ออาทร ความสัมพันธ์ในการช่วยเหลือขึ้นในกลุ่มสมาชิกกลุ่ม

8) การยอมรับตนเองและเริ่มเปลี่ยนแปลง (Self-Acceptance and the Beginning of Change) สมาชิกกลุ่มเริ่มยอมรับหลาย ๆ ด้านของตนเอง เข้าถึงความรู้สึกของตนเพิ่มมากขึ้น มีผลให้ยืดหยุ่นและเปิดรับความเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น เมื่อยอมรับจุดแข็ง จุดอ่อนของตนทำให้การปกป้องตนเองลดลง และพร้อมจะเปลี่ยนแปลง

9) การเอาหน้ากากออก (Cracking of Facades) สมาชิกกลุ่มเริ่มตอบสนองต่อการเรียกร้องของกลุ่ม การใส่หน้ากากและการเสแสร้งหมดลง หยุดความสัมพันธ์ที่เต็มไปด้วยความสุภาพผิวเผิน สมาชิกกลุ่มบางคนมีการเปิดเผยตนเองอย่างลึกซึ้ง

10) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) จากข้อมูลย้อนกลับสมาชิกกลุ่มได้ตระหนักถึงตนเองเพิ่มมากขึ้น สมาชิกกลุ่มได้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่คนอื่นมีต่อตนตระหนักถึงว่าบุคคลอื่นรับรู้ตนอย่างไร

11) การเผชิญหน้า (Confrontation) ในระยะนี้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นเพิ่มมากขึ้น เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งด้านบวกและด้านลบ

12) ความสัมพันธ์ในการช่วยเหลือนอกกลุ่ม (Helping Relationship Outside Group) สมาชิกกลุ่มที่มีประสบการณ์ และความสัมพันธ์ของการช่วยเหลือแก่กันข้างนอกกลุ่ม กระบวนการนี้ช่วยแก้ไขความเข้าใจผิด และพัฒนาความสัมพันธ์ใหม่ ๆ

13) พื้นฐานของการเผชิญหน้า (The Basic Encounter) การติดต่อย่างแท้จริงระหว่างบุคคลกับบุคคล เป็นลักษณะของจุดนี้สมาชิกกลุ่มตระหนักว่ามีความพึงพอใจ และ มีความหมายเพียงไรในการมีความสัมพันธ์ต่อกัน เริ่มมีประสบการณ์ถึงความสัมพันธ์ที่มีความหมายมีความมุ่งมั่นที่จะไปสู่เป้าหมายร่วมกัน มีความรู้สึกถึงความ เป็นชุมชน

14) แสดงถึงความใกล้ชิด (Expression of Closeness) เมื่อกลุ่มใกล้ชิด สมาชิกกลุ่มแสดงความรู้สึกทางบวกต่อประสบการณ์ และความรู้สึกต่อกัน

15) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior Change) เมื่อสมาชิกกลุ่มมีความรู้สึกผ่อนคลายสบายใจมากขึ้น กิริยาท่าทาง แม้กระทั่งการแต่งตัวเริ่มจะเปลี่ยนแปลง มีการกระทำที่เปิดเผย แสดงความรู้สึกลึกซึ้งต่อกัน มีความเข้าใจตนเองเพิ่มขึ้น การจัดการในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น สมาชิกกลุ่มยอมนำพฤติกรรมใหม่ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.5.2.4 เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2561) ได้กล่าวว่า เทคนิคในการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง มีดังต่อไปนี้

1. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไขในทางบวก (Unconditional Positive Regard) เป็นการให้การยอมรับสมาชิก โดยที่ไม่มีการตัดสินความรู้สึกของสมาชิกหรือกระทำพฤติกรรมของสมาชิก ไม่ว่าจะความรู้สึกหรือพฤติกรรมนั้นจะดีหรือเลว โดยใช้การสื่อสารทางบวกกับสมาชิก

2. คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี (Poor and Good Listening Characteristics) เป็นเทคนิคที่แสดงให้สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้ถึงลักษณะของการฟังทางบวก เช่น การสบตาขณะพูด การพูดทวนความเมื่อผู้พูดถาม พักหน้า และการแสดงท่าทางให้ความสนใจ ส่วนคุณลักษณะของการฟังทางลบ เช่น การรบกวนขณะผู้พูดพูดอยู่ การมองนาฬิกาในขณะที่ฟัง ฟังแต่เรื่องราวที่เกี่ยวกับตนเอง การแสดงท่าที่เบื่อหน่าย และการหัวเราะหรือพยายามพูดคุยในเรื่องอื่น ๆ

3. การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Listening with Empathy) เป็นเทคนิคที่ใช้เพื่อให้สมาชิกได้ทำความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นจากคำพูด โดยความเห็นอกเห็นใจเป็นทักษะที่สามารถนำไปสู่การให้ความสนใจฟังผู้พูด และเข้าใจว่ามีความรู้สึกอย่างไร โดยมี 4 ขั้นตอน คือ

7.1 ฟังเพื่อให้สมาชิกได้รับรู้ความรู้สึก จากน้ำเสียง ภาษาพูด และภาษากาย

7.2 รับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น โดยสามารถระบุได้ว่า เขารู้สึกอะไร

7.3 ทำความกระจ่างกับความรู้สึกโดยใช้คำพูด

7.4 ตรวจสอบโดยใช้คำพูด

4. การตอบสนองอย่างเหมาะสม (Assertive response) เป็นการติดต่อสื่อสารโดยใช้ความกล้า และไม่มีความก้าวร้าว โดยมีด้วยกัน 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 “เมื่อ.....” (อธิบายพฤติกรรมของผู้อื่นที่เป็นรูปธรรม)

ขั้นที่ 2 “ผลกระทบคือ” (อธิบายการกระทำของผู้อื่นส่งผลกระทบต่ออะไรและอย่างไรกับตัวคุณ)

ขั้นที่ 3 “ฉันรู้สึก.....” (อธิบายความรู้สึกที่แท้จริงของคุณ)

ขั้นที่ 4 “ฉันคาดหวังว่า.....” (เสนอว่าอยากให้ทำอะไร/ต้องการอะไร)

5. การแสดงความเห็นอกเห็นใจ (Empathic Assertion) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการแสดงความไวทางความรู้สึกต่อบุคคลอื่น

2.5.3 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการรู้คิด-พฤติกรรม (Cognitive-Behavioral Group Counseling)

2.5.3.1 แนวคิดสำคัญของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการรู้คิด-พฤติกรรม พิชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่มแบบการรู้คิด-พฤติกรรม มีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนกับคำปรึกษากลุ่มแบบอื่น ๆ เพราะอยู่บนหลักการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นการทดลองที่มีพื้นฐานมาจากหลักการเรียนรู้ที่มีการประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบ คุณลักษณะของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการรู้คิด-พฤติกรรม มีต่อไปนี้

1) การประเมินพฤติกรรม (Behavioral Assessment) เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะนำไปสู่การพัฒนาการวางแผนการให้คำปรึกษาสำหรับสมาชิกกลุ่มแต่ละราย และช่วยวัดผลประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษา

2) เป้าหมายการบำบัดที่ชัดเจน (Precise Therapeutic Goals) ในขั้นแรกของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการรู้คิด-พฤติกรรม จะให้สมาชิกกลุ่มบอกถึงเป้าหมายที่พวกเขาต้องการเมื่อสิ้นสุดการให้คำปรึกษากลุ่ม และจะต้องบอกถึงการกระทำที่เป็นปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมที่พวกเขาต้องการเปลี่ยนแปลง และทักษะใหม่ ๆ ที่พวกเขาต้องการจะเรียนรู้

3) แผนการบำบัด (Treatment Plan) หลังจากที่สมาชิกกลุ่มได้ระบุเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงแล้ว จะมีการกำหนดแผนการบำบัดอย่างเป็นระบบเพื่อให้เป้าหมายนั้นประสบความสำเร็จ ผู้นำกลุ่มจะเสนอเทคนิคต่าง ๆ ทางการรู้คิด-พฤติกรรมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง ในขั้นเริ่มต้นผู้นำกลุ่มจะมีส่วนร่วมในการวางแผนกับสมาชิกแต่ละคน หลังจากขั้นการประเมิน

พฤติกรรม และสมาชิกแต่ละคนจะได้ทักษะเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติโดยสมาชิกกลุ่มจะเป็นผู้เลือก และตัดสินใจด้วยตนเอง

4) การวัดผลอย่างเป็นปรนัย (Objective Evaluation) เมื่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ถูกกำหนดขึ้นอย่างชัดเจน และมีเป้าหมายการบำบัดที่เฉพาะเจาะจง วิธีการและขั้นตอนการให้คำปรึกษาหรือการบำบัดโดยละเอียด ผลลัพธ์การบำบัดก็สามารถประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการให้คำปรึกษาแบบการรู้คิด-พฤติกรรมจึงให้ความสำคัญของการวัดผลและประเมินความก้าวหน้าของสมาชิกกลุ่ม

2.5.3.2 เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบรู้คิด-พฤติกรรม

Corey (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Corey, 2012) ได้อธิบายเทคนิคที่ใช้ตามแนวคิดทฤษฎีการรู้คิด-พฤติกรรม ไว้ดังนี้

1) การแสดงตัวแบบ (Modeling)

เป็นกระบวนการซึ่งสมาชิกกลุ่มเรียนรู้จากการสังเกตและการเลียนแบบ ผู้นำกลุ่มสามารถนำการเป็นตัวแบบด้านการแสดงบทบาท ไปใช้เป็นหนึ่งเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด สมาชิกกลุ่มก็สามารถเป็นตัวแบบสำหรับสมาชิกกลุ่มคนอื่นได้เช่นกัน

2) การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral rehearsal)

เป็นเทคนิคการฝึกพฤติกรรมใหม่ในช่วงการรับคำปรึกษาแบบกลุ่มโดยมีเป้าหมาย เพื่อที่สมาชิกกลุ่มจะสามารถนำพฤติกรรมไปใช้ในสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้ การฝึกพฤติกรรมใหม่จะต้องอยู่ในบริบทที่ปลอดภัย และมีลักษณะคล้ายคลึงกับความเป็นจริง เพื่อที่สมาชิกกลุ่มจะสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้ การฝึกซ้อมพฤติกรรมเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์สำหรับการสอนทักษะทางสังคม

3) การสอน (Coaching)

เป็นกระบวนการในการเสนอหลักการสำหรับการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงปรารถนาอย่างมีประสิทธิภาพ การสอนจะได้ผลดีที่สุดโดยที่ผู้สอนนั่งอยู่ด้านหลังของสมาชิกกลุ่มที่กำลังซักซ้อมอยู่ เมื่อสมาชิกกลุ่มเริ่มติดขัดและไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรต่อไป สมาชิกสามารถกระซิบบอกเพื่อให้คำแนะนำได้

4) การแก้ไขปัญหา (Problem solving)

เป็นการสอนวิธีการให้แก่สมาชิกเพื่อสมาชิกสามารถจัดการกับปัญหาในชีวิตปกติได้ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือ การแสดงพฤติกรรมที่ช่วยทำให้สมาชิกกลุ่มสามารถที่จะ

นำไปประยุกต์ใช้ได้ สามารถกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถเผชิญกับหน้าปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

5) ระบบเพื่อนคู่หู (The buddy System)

โดยสมาชิกคนหนึ่งจะเลือกสมาชิกอีกคนหนึ่งเป็นผู้คอยตรวจสอบและฝึกให้ตลอดกระบวนการในการให้คำปรึกษา ด้วยการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมซึ่งกันและกันในกลุ่ม และคอยเตือนซึ่งกันและกันในการปฏิบัติตามสิ่งที่สัญญาไว้ และปฏิบัติตามสิ่งที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มจะคอยให้ความช่วยเหลือเพื่อนคู่หู ทั้งในช่วงของการให้คำปรึกษาด้วย โดยเพื่อนคู่หูจะได้รับการฝึกการเสริมแรงกับความสำเร็จ รวมทั้งการให้และการรับคำวิพากษ์วิจารณ์ด้วย

2.5.4 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง (Reality Group Counseling)

ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงเป็นที่ทฤษฎีที่เน้นความคิดและพฤติกรรมในปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษา และทำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจในการตัดสินใจของตนเอง รับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองเลือกกระทำ ภายใต้ความต้องการพื้นฐานของความจริง

2.5.4.1 แนวคิดสำคัญของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

2.5.4.1.1 ความต้องการของมนุษย์และพฤติกรรมที่มุ่งหมาย (Human Needs and Purposeful Behavior) มีแนวคิดว่าพฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการกระทำโดยเจตนา และเริ่มมาจากแรงขับภายในมากกว่าแรงขับภายนอก และพฤติกรรมทั้งหมดมุ่งที่ความต้องการขั้นพื้นฐาน 5 ประการ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Glasser, 2001) คือ 1) ความต้องการความรักและการมีส่วนร่วม (Love and Belonging) 2) ความต้องการมีอำนาจ (Power) 3) ความต้องการมีอิสรภาพ (Freedom) 4) ความต้องการความสนุกสนาน (Fun) 5) ความต้องการดำรงชีวิตให้อยู่รอด (Survival)

2.5.4.1.2 การศึกษาปรากฏการณ์และการกำหนดทิศทางการปัจจุบัน (Existential/Phenomenology Orientation) Glasser (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Glasser, 2001) มีแนวคิดว่าคุณค่าเกี่ยวกับโลกในแบบที่เป็นความต้องการของเรา ไม่ได้เป็นการรับรู้ตามความเป็นจริง การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง คือ ต้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้มีการปรับตัวในปัจจุบัน บุคคลเลือกเป้าหมายชีวิตด้วยตัวเอง และรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกระทำ และทุกคนสามารถสร้างวิถีชีวิตที่ดีกว่าเดิมได้

2.5.4.1.3 พฤติกรรมโดยรวม (Total Behavior) ตามแนวคิดทฤษฎีทางเลือกของ Glasser (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Glasser, 2001) กล่าวว่า บุคคลมักจะควบคุมสิ่งที่ตนเองกระทำ ซึ่งแนวคิดพื้นฐานที่ควรทำความเข้าใจคือ พฤติกรรมโดยรวมของบุคคล

ประกอบด้วย การกระทำ (Doing) การคิด (Thinking) ความรู้สึก (Feeling) และสรีระวิทยา (Physiology)

2.5.4.2 เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2561) กล่าวถึงเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงไว้ดังนี้

2.5.4.3.1 ศิลปะของการตั้งคำถาม เป็นการใช่วิธีการสร้างคำถามเป็นสิ่งสำคัญ ผู้นำกลุ่มต้องมีทักษะในการตั้งคำถาม การตั้งคำถามที่ดีและเวลาที่เหมาะสมจะสามารถทำให้สมาชิกคิดถึงเกี่ยวกับเป้าหมาย และเป็นการประเมินการแสดงออกของสมาชิกว่าจะทำให้ไปสู่เป้าหมายหรือไม่

2.5.4.3.2 การใช้อารมณ์ขัน ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้สมาชิกมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งเทคนิคนี้ผู้นำกลุ่มจะต้องมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิก สร้างบรรยากาศของความไว้วางใจภายในกลุ่ม จะส่งผลให้สมาชิกกลุ่มสามารถหัวเราะกับตนเองและสมาชิกคนอื่น ๆ ได้

2.5.4.3.3 การใช้เทคนิคความขัดแย้ง เป็นเทคนิคที่ผลักดันให้สมาชิกกลุ่มให้มีการเปลี่ยนแปลงโดยตรงและไม่อ้อมค้อม Wubbolding (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Wubbolding, 2000) กล่าวว่า การช่วยเหลือสมาชิกของผู้นำกลุ่มให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มในทิศทางเชิงบวก โดยใช้กระบวนการ WDEP คือ What Doing Evaluation และ Planing

2.5.5 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ (Gestalt group counseling)

ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์มีแนวคิดว่าคุณคนควรหาแนวทางในชีวิตของตนเอง ยอมรับการกระทำของตนเอง รับผิดชอบในสิ่งที่ทำ เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักรู้ต่อตนเอง และกระตุ้นให้ช่วยเหลือตนเองมากกว่าการขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น

2.5.5.1 แนวคิดสำคัญของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์

หลักพื้นฐานของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์มีดังต่อไปนี้ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

1) ให้ความสนใจกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญ (Here and Now) เนื่องจากปัจจุบันเป็นโอกาสที่จะสร้างความงอกงามและเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง อดีตเป็นเพียงสิ่งที่เกิดขึ้นและผ่านมาแล้ว ส่วนอนาคตเป็นสิ่งที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นเลยและยังไม่มาถึง

2) การตระหนักรู้ (Awareness) เป็นความสามารถของบุคคลที่สามารถรู้ตัว และสังเกตตนเองในช่วงเวลาขณะนั้น เป็นการตระหนักต่อการกระทำ ความรู้สึกและการนึกคิด ของตนเอง

3) ความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมหรือ เหตุการณ์ได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นความสามารถส่วนบุคคล

4) ความคิดและความรู้สึกที่ค้างคาใจ (Unfinish Business) เป็นความรู้สึก ที่ต้องเก็บเอาไว้ในใจ ยังไม่ได้มีการแสดงออกไป ส่งผลให้บุคคลมีความรู้สึกขุ่นเคือง ความวิตกกังวล ความเกลียดชัง ความรู้สึกผิด ความปวดใจ และความเสียใจ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้ จะทำให้การสร้างสัมพันธ์ภาพเกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อด้านอื่น ๆ ด้วย เพราะยังคงมีเรื่อง ค้างคาอยู่

2.5.5.2 เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์

เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์มีหลากหลายเทคนิคด้วยกัน โดย สามารถสรุปได้ดังนี้ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561; อ้างอิงจาก Corey, 2012)

1) ภาษากาย (Nonverbal language) สำหรับคนที่ไม่มีการตระหนักรู้ ในการสื่อสารและภาษากายของตนเองกับผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารที่ไม่สอดคล้อง ระหว่างภาษาร่างกายกับภาษาพูด หรือ คำพูดกับท่าทาง ผู้นำกลุ่มจะต้องเฝ้าระวังให้สมาชิก เกิดการตระหนักรู้ในภาษากายของตนเองโดยการใช้คำถาม “อะไร” และ “อย่างไร”

2) การพูดเป็นวงกลม (Making the rounds) เป็นเทคนิคที่ให้สมาชิกเดินไป รอบ ๆ สมาชิกกลุ่มแต่ละคน และพูดกับสมาชิก ในสิ่งที่ตนเองมักไม่ได้สื่อสารด้วยการพูด เพื่อให้ สมาชิกสามารถรู้สึกได้อย่างเต็มที่ต่อประสบการณ์ของตนเอง

3) การใช้จินตนาการ (Fantasy approaches) การเสริมสร้างการตระหนักรู้ เฉพาะบุคคลสามารถใช้การจินตนาการได้ โดยการใช้สถานการณ์ในการจินตนาการที่มี ความหลากหลายภายในกลุ่ม

4) การซ้อมบท (Rehearsal) เป็นเทคนิคที่ให้สมาชิกกลุ่มได้ทดลองด้วยการ พูดออกมาดัง ๆ ในสิ่งที่ตนเองกำลังคิดอยู่เงียบ ๆ เพื่อก่อให้เกิดการตระหนักรู้ที่ชัดเจนมากขึ้น

5) เทคนิคการสลับกลับ (Reversal techniques) เป็นการให้สมาชิกกลุ่ม แสดงบทบาทอีกด้านหนึ่งที่ตนเองไม่ค่อยจะหรือไม่เคยได้แสดงออกมาก่อน

6) เทคนิคคิด-รู้สึก (Think-Feel) เป็นการวิเคราะห์ความคิดความรู้สึกของตนเองเมื่อมีการรับรู้เหตุการณ์ และเป็นเทคนิคที่ให้ความสำคัญในเรื่องความขัดแย้งระหว่างความคิดกับความรู้สึก

7) แบบฝึกหัดการตระหนักรู้ (Awareness exercises) เป็นการฝึกฝนโดยการใช้กิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกได้เกิดการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง

8) การอยู่กับความรู้สึก (Staying with feelings) เป็นเทคนิคที่ให้สมาชิกกลุ่มกล่าวถึงความรู้สึกที่ไม่น่าพึงพอใจของตนเองและต้องการหลีกเลี่ยงกับความรู้สึกดังกล่าว

9) เกมสการสนทนา (Game of dialogue) เป็นเทคนิคที่มีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ถึงความขัดแย้งภายในบุคคล เพื่อนำไปสู่การสอดคล้องของบุคลิกภาพ

สรุปได้ว่าการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสต์ดัลท์ มุ่งเน้นที่การเรียนรู้ประสบการณ์ในปัจจุบันซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญต่อการตระหนักรู้ ความรับผิดชอบ ความคิด และความรู้สึกที่ค้างคาใจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง และพยายามเปลี่ยนความเข้าใจเป็นการกระทำที่นำไปสู่ความสำเร็จ

ในการเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม ผู้วิจัยได้นำแนวคิด และเทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มมาบูรณาการเพื่อพัฒนาแต่ละองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม ดังนี้ การเสริมสร้างการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคภาษากาย เทคนิคคิด-รู้สึก เทคนิคการใช้จินตนาการ เทคนิคการพูดรอบวง ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสต์ดัลท์ การเสริมสร้างการให้ความสนใจผู้อื่น ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ เทคนิคคุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และใช้เทคนิคการตีความและการให้กำลังใจของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแอตเลอร์ การเสริมสร้างการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข เทคนิคการฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ เทคนิคการแสดงความเห็นอกเห็นใจ เทคนิคคุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี เทคนิคการตอบสนองอย่างเหมาะสม ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และการเสริมสร้างการรู้คิดทางสังคม ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคความขัดแย้งของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง เทคนิคการสอน และเทคนิคการแก้ไขปัญหาของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการรู้คิด-พฤติกรรม

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.6.1 งานวิจัยต่างประเทศ

Ismail, Sirri, and Ismail (2014) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อทักษะการกล้าแสดงออกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบไปด้วยนักเรียน 100 คนที่ได้รับการศึกษาในโรงเรียน Erzurum Kültür ประเทศตุรกี ในปีการศึกษา 2554 - 2555 นักเรียน 30 คนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์จะถูกแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียน 15 คน โดยโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มดำเนินการเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ในกลุ่มทดลองเพื่อพัฒนาทักษะการกล้าแสดงออกของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการกล้าแสดงออกของนักเรียนที่เข้าร่วมในโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมและในสถานการณ์ที่มีมาก่อน นอกจากนี้จะพิจารณาว่าการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตในกลุ่มการทดลองนั้นเกิดขึ้นแยกจากอายุและตัวแปรระดับทางเศรษฐกิจและสังคม และมีการติดตามผลหลังจากการทดลองเป็นเวลา 4 เดือน จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่าโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มประยุกต์เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.6.2 งานวิจัยในประเทศ

นงเยาว์ ศรีนางแย้ม (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยมีการผสมผสานเทคนิค ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มสามารถเสริมสร้างสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้ ซึ่งสมรรถนะทางสังคมระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และสมรรถนะทางสังคมของกลุ่มทดลองทั้งในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

นฤมล มนตรี (2561) ได้วิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความหยุดตัวของวัยรุ่นที่ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม ในการวิจัยครั้งนี้มีผู้วิจัยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีความหลากหลาย โดยวิธีบูรณาการเทคนิคต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยซึ่งประกอบไปด้วยทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเหตุผล-อารมณ์ และพฤติกรรม ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม

แบบพฤติกรรมนิยม และและทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบรู้คิด-พฤติกรรม จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่นหญิงที่ถูกกระทำทารุณในครอบครัว มีความหยวนตัวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการดำเนินการทดลอง
5. วิธีการดำเนินการทดลอง
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 3,126 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 356 คน โดยคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Yamane, 1970) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมเฉลี่ยตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 89 คน จากนั้นสอบถามความสมัครใจและความสะดวกในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมได้ตลอดระยะเวลาของการให้คำปรึกษากลุ่ม แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อเป็นกลุ่มทดลอง โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม

2.2 โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวกับการตระหนักรู้ทางสังคม

1.2 สร้างแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด มีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ จำนวน 40 ข้อ

1.3 เมื่อจัดทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว นำแบบวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจเพื่อค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร.สุขอรุณ วงษ์ทิม และอาจารย์ ดร.ภูริเดช พาหุยุทธ์ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) รายข้อ โดยมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67 – 1.00 เหลือข้อคำถาม 39 ข้อ

1.4 เมื่อผู้วิจัยหาค่า IOC ได้แล้วนำแบบวัดไปทำการทดลอง (Try out) ใช้กับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 ซึ่งมีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบวัดมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) รายข้อ ซึ่งอยู่ระหว่าง .21 – .64 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .81 เหลือข้อคำถาม 26 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น 5 ข้อ การให้ความสนใจผู้อื่น 7 ข้อ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 7 ข้อ และการรู้คิดทางสังคม 7 ข้อ

1.5 นำแบบวัดที่มีประสิทธิภาพแล้ว ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นแบบวัดฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการทำการวิจัยต่อไป

ตัวอย่าง แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

1. สถานศึกษา

- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์

2. ระดับชั้น

- ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
- ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
- ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. เพศ

- ชาย
- หญิง

ส่วนที่ 2 การตระหนักรู้ทางสังคม

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วระบุให้ตรงกับความคิดเห็นของตนเอง โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางด้านขวามือเพียงช่องเดียว

เกณฑ์ในการเลือกตอบคำถาม มีดังนี้

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงกับตนเองมากที่สุด
จริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงกับตนเองมาก
จริงบ้างไม่จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงกับตนเองบ้างไม่ตรงกับความเป็นจริงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงกับตนเองน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงกับตนเองน้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงบ้างไม่จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1. เมื่อเพื่อนเศร้า ฉันสามารถรับรู้ความรู้สึกของเพื่อนได้					
2. ฉันมักจะสังเกตความรู้สึกของเพื่อน ๆ ในกลุ่ม					
3. เมื่องานกลุ่มไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวัง ฉันเข้าใจที่เพื่อนจะผิดหวัง					
4. ฉันพยายามต่อต้านการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน					

เกณฑ์การให้คะแนน

จริงมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริงมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้างไม่จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

การแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	มีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	มีการตระหนักรู้ทางสังคมสูง
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	มีการตระหนักรู้ทางสังคมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	มีการตระหนักรู้ทางสังคมต่ำ
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	มีการตระหนักรู้ทางสังคมต่ำที่สุด

2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม

ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา ทั้งเทคนิคกระบวนการ ทฤษฎีการให้คำปรึกษา รวมถึง ศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม (Social Awareness) องค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.2 กำหนดรายละเอียด ขั้นตอนในการให้คำปรึกษา เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2.3 นำโครงสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มที่สร้างขึ้นปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร.สุชอรุณ วงษ์ทิม และอาจารย์ ดร.ภูริเดช พาหุยุทธ์ พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของนิยามศัพท์เฉพาะวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการดำเนินการ ของรายละเอียดการให้คำปรึกษากลุ่มในแต่ละครั้ง (Index of Consistency : IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง .67 – 1.00 ผู้วิจัยนำข้อผิดพลาดเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 ซึ่งมีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 ครั้ง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและวิธีการดำเนินการ

2.5 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มที่แก้ไขสมบูรณ์แล้วไปใช้จริงในการวิจัย

ตาราง 1 ระยะเวลาในการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมสำหรับกลุ่มทดลอง

ครั้งที่	การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม	เทคนิค
1	ปฐมนิเทศ	ทฤษฎีให้การปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling)	1. การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) 2. การตอบสนองอย่างเหมาะสม (Assertive response)
2	การเสริมสร้างการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ (Gestalt group counseling)	1. ภาษากาย (Nonverbal language) 2. เทคนิคคิด-รู้สึก (Think-feel)
3	การเสริมสร้างการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ (Gestalt group counseling)	1. การใช้จินตนาการ (Fantasy approaches) 2. การพูดรอบวง (Making the rounds)
4	การเสริมสร้างการให้ความสนใจผู้อื่น	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling)	1. การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Listening with empathy) 2. คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี (Poor and good listening characteristics)

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	การเสริมสร้าง การตระหนักรู้ทางสังคม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษา กลุ่ม	เทคนิค
5	การเสริมสร้าง การให้ความสนใจผู้อื่น	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม แบบแอดเลอร์ (Adlerian group counseling)	1. การตีความ (Interpretation) 2. การให้กำลังใจ (Encouragement)
6	การเสริมสร้าง การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling)	1. การยอมรับทางบวก อย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) 2. การฟังด้วยความเห็นอก เห็นใจ (Listening with empathy) 3. การแสดงความเห็นอก เห็นใจ (Empathic assertion)
7	การเสริมสร้าง การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling)	1. คุณลักษณะการฟังที่ดี และไม่ดี (Poor and good listening) 2. การตอบสนองอย่าง เหมาะสม (Assertive response)
8	การเสริมสร้าง การรู้คิดทางสังคม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม แบบเผชิญความจริง (Reality group counseling)	การใช้เทคนิคความขัดแย้ง (Conflict)

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	การเสริมสร้าง การตระหนักรู้ทางสังคม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษา กลุ่ม	เทคนิค
9	การเสริมสร้าง การรู้คิดทางสังคม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม แบบการรู้คิด-พฤติกรรม (Cognitive-Behavior group counseling)	1. การสอน (Coaching) 2. การแก้ไขปัญหา (Problem solving)
10	ปัจเจกนิเทศ	ทฤษฎีให้การปรึกษากลุ่ม แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling)	1. คุณลักษณะการฟังที่ดี และไม่ดี (Poor and good listening) 2. การยอมรับทางบวก อย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive) 3. การฟังอย่างใส่ใจ (Active listening) 4. การตอบสนองอย่าง เหมาะสม (Assertive response)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลและการทดลองโดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้ขอและได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ SWUEC/E-G078/2563 และขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตในสังกัด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทั้ง 3 แห่ง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม จำนวน 26 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง โดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยของการตระหนักรู้ทางสังคม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา แล้วผู้วิจัยนัดสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความสมัครใจและความสะดวกในการเข้าร่วม

การให้คำปรึกษากลุ่มได้ตลอดระยะเวลาของการทดลอง เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 16 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อแบ่งออกเป็น กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน และใช้คะแนนจากแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นคะแนน Pre-test

2. ระยะดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้าง การตระหนักรู้ทางสังคมกับนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที

3. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการตระหนักรู้ ทางสังคมอีกครั้ง เพื่อเก็บเป็นคะแนน Post-test จากนั้นนำคะแนนทั้งก่อนการทดลองและหลัง การทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองโดยแบบแผนการทดลองแบบมีกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุมที่ได้มาจากการสุ่ม มีการวัดก่อนและหลังการทดลอง (Randomized Control Group Pretest- Posttest Design) (พรรณี ลีกิจวัฒน์นะ, 2558)

ตาราง 2 แบบแผนการทดลองแบบมีกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมที่ได้มาจากการสุ่ม มีการวัด ก่อนและหลังการทดลอง (Randomized Control Group Pretest- Posttest Design)

กลุ่ม	ก่อนเข้าร่วม การให้คำปรึกษากลุ่ม	ทดลอง	หลังเข้าร่วม การให้คำปรึกษากลุ่ม
E	T _{1E}	X	T _{2E}
C	T _{1C}		T _{2C}

ความหมาย

E	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง
C	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม
X	แทน	การจัดกระทำโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม
T _{1E}	แทน	การวัดการตระหนักรู้ทางสังคมก่อนได้รับการทดลอง
T _{2E}	แทน	การวัดการตระหนักรู้ทางสังคมหลังได้รับการทดลอง
T _{1C}	แทน	การวัดการตระหนักรู้ทางสังคมก่อนของกลุ่มที่เป็นกลุ่มควบคุม

T_{2c} แทน การวัดการตระหนักรู้ทางสังคมหลังของกลุ่มที่เป็นกลุ่มควบคุม

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพเครื่องมือ

5.2.1 ค่าความเที่ยงตรง (Validity)

5.2.2 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination)

5.3.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

5.2 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย

5.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.3.1 การทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples)

5.3.2 การทดสอบค่าที่แบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test for Independent Samples)

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
MD	แทน	ผลต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference)
t	แทน	ค่าสถิติ t ที่ใช้พิจารณาใน Distribution
p	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป จำแนกตามสถานศึกษา ระดับชั้น และเพศ

ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (n = 356)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สถานศึกษา		
โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)	219	61.50
โรงเรียนสาธิต มศว ปทุมวัน	104	29.20
โรงเรียนสาธิต มศว องครักษ์	33	9.30
รวม	356	100
2. ระดับชั้น		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	119	33.40
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	119	33.40
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	118	33.10
รวม	356	100
3. เพศ		
ชาย	160	44.90
หญิง	196	55.10
รวม	356	100

การวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 3 พบว่า จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) คิดเป็นร้อยละ 61.50 ลำดับรองลงมาคือนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน คิดเป็นร้อยละ 29.20 และนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ คิดเป็นร้อยละ 9.30 ตามลำดับ นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.40 ลำดับรองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 33.10 ตามลำดับ เพศของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.10 และรองลงมาคือเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 44.90

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อทำการศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ($n = 356$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ($n = 356$)

การตระหนักรู้ทางสังคม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	3.70	.53	สูง
2. การให้ความสนใจผู้อื่น	3.38	.50	ปานกลาง
3. การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	3.81	.49	สูง
4. การรู้คิดทางสังคม	3.65	.50	สูง
รวม	3.63	.37	สูง

การวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 4 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = .37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 3 ด้านอยู่ในระดับสูง โดยด้านการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = .49) รองลงมาคือ ด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .53) และสุดท้ายคือ ด้านการรู้คิดทางสังคม ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = .50) ส่วนด้านการให้ความสนใจผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = .50)

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ด้วยวิธีการแจกแจงแบบปกติ (Test of Normality) โดยใช้สถิติ Shapiro-Wilk test พบว่า คะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกลุ่มทดลองก่อนการให้คำปรึกษากลุ่มได้ค่า Sig เท่ากับ .29 ในกลุ่มควบคุมก่อนการให้คำปรึกษา ได้ค่า Sig. เท่ากับ .47 จากข้อมูลจะเห็นได้ว่ามีค่ามากกว่า .05 แสดงถึงคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการให้คำปรึกษากลุ่ม เป็นการแจกแจงแบบปกติ ซึ่งไม่เป็นการฝ่าฝืน

ข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ t-test ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำสถิติ t-test ทั้งแบบไม่อิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples) และสถิติ t-test แบบอิสระต่อกัน (t-test for Independent Samples) มาใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติ t-test แบบไม่อิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples) มาใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยข้อที่ 1 หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลอง มีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่าก่อนการให้คำปรึกษากลุ่ม

ตาราง 5 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม

การตระหนักรู้ทางสังคม	ก่อนทดลอง (n=8)		หลังทดลอง (n=8)		MD	t	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	3.20	.99	4.55	.30	1.35	4.97**	.00
2. การให้ความสนใจผู้อื่น	2.20	.44	3.16	.29	.96	5.24**	.00
3. การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	2.80	.62	3.38	.29	.58	3.72**	.01
4. การรู้คิดทางสังคม	2.70	.34	3.30	.21	.60	4.85**	.00
รวม	2.69	.48	4.59	.20	1.90	13.60**	.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 5 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลังการให้คำปรึกษากลุ่ม การตระหนักรู้ทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การให้ความสนใจผู้อื่น การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การรู้คิดทางสังคม สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้

สมมติฐานในการวิจัยข้อที่ 2 หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีการตระหนักรู้ทางสังคมแตกต่างกัน

การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งคะแนนรวมและคะแนนรายด้าน ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง จำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน นำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งรายด้านและคะแนนรวม เพื่อนำมาเปรียบเทียบดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง โดยใช้สถิติ t-test ที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Independents Samples) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 6 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง

การตระหนักรู้ทางสังคม	ก่อนการทดลอง				t	p-value
	กลุ่มทดลอง (n=8)		กลุ่มควบคุม (n=8)			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	3.20	.99	2.70	.68	1.18	.26
2. การให้ความสนใจผู้อื่น	2.20	.44	2.57	.62	1.40	.19
3. การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	2.80	.62	3.36	.75	1.61	.13
4. การรู้คิดทางสังคม	2.70	.34	2.92	.69	.85	.41
รวม	2.69	.48	2.90	.49	.90	.38

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 6 พบว่า การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง ไม่มีความแตกต่างกันหรือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งโดยรวมและรายด้าน เห็นได้ว่าทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใกล้เคียงกัน

3.2 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยใช้สถิติ t-test ที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Independents samples) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 7 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

การตระหนักรู้ทางสังคม	หลังการทดลอง				t	p-value
	กลุ่มทดลอง (n=8)		กลุ่มควบคุม (n=8)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	4.55	.30	2.65	.67	7.37**	.00
2. การให้ความสนใจผู้อื่น	3.16	.29	1.84	.46	6.87**	.00
3. การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	3.38	.29	2.38	.58	4.40**	.00
4. การรู้คิดทางสังคม	3.30	.21	2.27	.41	6.42**	.00
รวม	4.59	.20	2.97	.45	9.25**	.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 7 พบว่า การเปรียบเทียบคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มมีคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การให้ความสนใจผู้อื่น การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการรู้คิดทางสังคม สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และผลของการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่ม
3. เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สมมติฐานในการวิจัย

1. หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่า ก่อนการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 3,126 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 356 คน โดยคำนวณจากสูตร

ของ ทาโร ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Yamane, 1970) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมเฉลี่ยตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 89 คน จากนั้นสอบถามความสมัครใจและความสะดวกในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมได้ตลอดระยะเวลาของการให้คำปรึกษากลุ่ม แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อเป็นกลุ่มทดลอง โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ การให้คำปรึกษากลุ่ม

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การตระหนักรู้ทางสังคม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบวัดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงบ้างไม่จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด มีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ จำนวน 26 ข้อ โดยต้องมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ อยู่ระหว่าง .67 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .21 – .64 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ เท่ากับ .81

2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม โดยนำรายละเอียด ขั้นตอน ทฤษฎี/เทคนิค และวิธีการดำเนินการให้คำปรึกษา ให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท คือ รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์ และอาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล ตรวจสอบรายละเอียดและความถูกต้อง เมื่อเสร็จสิ้นจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร.สุขอรุณ วงษ์ทิม และ อาจารย์ ดร.ภูริเดช พาหุยุทธ์ พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของนิยามศัพท์เฉพาะ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการดำเนินการ ของรายละเอียดของการให้คำปรึกษากลุ่มในแต่ละครั้ง (Index of Consistency : IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง .67 – 1.00 จากนั้นผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขก่อนการนำไปทดลองใช้ (Try Out)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะเวลาทดลอง ผู้วิจัยได้ขอและได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ SWUEC/E-G078/2563 และขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตในสังกัด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทั้ง 3 แห่ง จากนั้นเริ่มดำเนินการวิจัยด้วยการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 356 คน ทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วนำมาตรวจให้คะแนนการตระหนักรู้ทางสังคม จากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง โดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยของการตระหนักรู้ทางสังคม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา แล้วผู้วิจัยนัดสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความสมัครใจและความสะดวกในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มได้ตลอดระยะเวลาของการทดลอง เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 16 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน ผู้วิจัยได้ทำการเก็บคะแนนทั้งก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) ผู้วิจัยได้ทำการทดลองโดยการให้คำปรึกษากลุ่มในกลุ่มทดลอง จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ในช่วงเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน หลังการทดลองผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อีกครั้ง

การจัดกระทำข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้ t-test เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นรายข้อ และใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test for Dependent Samples และ t-test for Independent Samples

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง
2. หลังการทดลอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การให้ความสนใจผู้อื่น การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การรู้คิดทางสังคม สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. หลังการทดลอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การให้ความสนใจผู้อื่น การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการรู้คิดทางสังคม สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม อภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลของการศึกษาการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ด้านการรู้คิดทางสังคม ซึ่งอยู่ในระดับสูง และด้านการให้ความสนใจผู้อื่น ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่แสดงความเป็นตัวของตัวเองและความเข้าใจผู้อื่นโดยมีครอบครัว โรงเรียน ช่วยส่งเสริมทำให้นักเรียนมีความเข้าใจตนเอง และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สอดคล้องกับพัฒนาการทางจริยธรรมของโคเบอร์ก ที่กล่าวว่า พัฒนาการในช่วงวัยรุ่นในระดับที่ 2 เป็นระดับมีจริยธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ (Conventional Level) เป็นการให้เหตุผลทางจริยธรรมของวัยรุ่นระยะนี้เด็กและวัยรุ่นเริ่มเข้าใจและยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคม โดยประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่มีความคาดหวังของครอบครัว เพื่อนหรือสังคม มีการพัฒนาการทางความคิด (อัชรา เอิบสุขสิริ, 2561) ส่วนการตระหนักรู้ทางสังคมด้านการให้ความสนใจผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง คือนักเรียนมี

ความสามารถในการให้ความใส่ใจ การฟังผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นช่วงเวลาของการค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน กับ ความสับสนในบทบาท (Identity vs Identity Diffusion) เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2561) วัยรุ่นต้องการค้นหาตัวเอง จึงอาจทำให้วัยรุ่นใส่ใจตนเองมากกว่าผู้อื่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลักขณา สรวิวัฒน์ (2556) ที่ได้ศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตปริญญาตรีสาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า นิสิตมีการตระหนักรู้ทางสังคมรายด้านและภาพรวมอยู่ในระดับสูง ยกเว้นด้านความเข้าใจสังคมอยู่ในระดับปานกลาง จะเห็นได้ว่าความเข้าใจสังคมเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญโดยมีพื้นฐานสำคัญมาจากการให้ความสนใจผู้อื่น เมื่อนักเรียนมีการให้ความสนใจผู้อื่นก็จะสามารถเข้าใจความคิดความรู้สึกผู้อื่น และนักเรียนจะสามารถแสดงออกต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความเข้าใจผู้อื่น และแสดงพฤติกรรมต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

2. การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม

การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม พบว่า หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งปรากฏว่าเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่าก่อนการให้คำปรึกษากลุ่ม และงานวิจัยในครั้งนี้พบว่า หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2) หลังการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีการตระหนักรู้ทางสังคมแตกต่างกัน จากผลการวิจัยเห็นได้ว่าการให้คำปรึกษากลุ่มสามารถเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งได้มีการผสมผสานเทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคม ได้แก่ เทคนิคของทฤษฎีให้การปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางที่จะช่วยให้บุคคลพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดความงอกงาม เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

เมื่อสมาชิกกลุ่มเกิดความรู้สึกผ่อนคลายและไว้วางใจ สมาชิกจะเปิดเผยตนเองมากขึ้น แสดงความรู้สึกที่แท้จริง มีความเข้าใจตนเองเพิ่มขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้สมาชิกกลุ่มนำพฤติกรรมใหม่ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้ (ศิริบุรณ์ สายโกสม, 2555) เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ ที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ปัจจุบันซึ่งเป็นช่วงที่มีความสำคัญ เพราะปัจจุบันเป็นช่วงเวลาที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง ในส่วนของอดีตคือสิ่งที่ผ่านมาแล้ว และอนาคตคือสิ่งที่ยังมาไม่ถึงและยังไม่มี การเกิดขึ้นจริง มุ่งเน้นกระบวนการที่บุคคลได้สังเกตตนเองและมีความรู้สึกตัวในช่วงขณะนั้น เพื่อให้บุคคลเกิดการตระหนักรู้ในการกระทำความคิดและความรู้สึกทางอารมณ์ของตนเอง (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561) เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแอดเลอร์ ที่กล่าวไว้ว่า บุคคลที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้จะต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา นึกถึงความรู้สึกผู้อื่น มุ่งเน้นให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรัก การยอมรับตนเอง มิตรภาพ การพูดคุยกันสามารถแทนที่ความเชื่อเดิมไปสู่ความเชื่อที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ สำหรับสมาชิกแต่ละคน อีกทั้งยังทำให้สมาชิกในการให้คำปรึกษากลุ่มเห็นคุณค่าในตนเอง และพัฒนาความสนใจในสังคม (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561) เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ที่มีแนวคิดสำคัญว่า บุคคลรับรู้เกี่ยวกับโลกในแบบที่เป็นความต้องการของเรา ไม่ได้เป็นการรับรู้ตามความเป็นจริง การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง มุ่งเน้นที่ความคิดและพฤติกรรมในปัจจุบันของสมาชิก และทำให้สมาชิกเกิดความเข้าใจถึงการตัดสินใจของตนเอง และรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองเลือกกระทำ ซึ่งจะต้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง จึงจะส่งผลให้มีการปรับตัวในปัจจุบัน และทุกคนสามารถสร้างวิถีชีวิตที่ดีกว่าเดิมได้ (Corey, 2013) และเทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบรู้คิด-พฤติกรรม ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง เน้นการบำบัดเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยให้สมาชิกกลุ่มบอกถึงเป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนแปลง บอกพฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม ทักษะใหม่ที่ต้องการฝึก มีการกำหนดแผนการบำบัดอย่างเป็นระบบเพื่อให้เป้าหมายนั้นประสบความสำเร็จ (Corey, 2013) ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2550) ที่ทำการศึกษากการตระหนักรู้ทางสังคมและการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย พบว่า โมเดลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองการตระหนักรู้ทางสังคมเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์สม์ คังคา (2552) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการตระหนักรู้ทางสังคม ของนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่พักในหอพัก

มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตมีการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีการตระหนักรู้ทางสังคมมากกว่านิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการให้คำปรึกษากลุ่มสามารถเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนได้รับการเสริมสร้างดังนี้

2.1 การรับรู้อารมณ์ผู้อื่น พบว่า หลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้อารมณ์ผู้อื่นสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเลือกใช้แนวคิดเทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์โดยใช้เทคนิคคิด รู้สึก เพื่อทำให้สมาชิกเห็นความขัดแย้งระหว่างความคิด ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และเทคนิคการใช้จินตนาการเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเพื่อให้สมาชิกรับรู้ว่าถ้าตนเองอยู่ในเหตุการณ์นั้นจะเป็นอย่างไร และผู้อื่นที่อยู่ในเหตุการณ์นั้นจะเป็นอย่างไร เพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่นของนักเรียน จากที่นักเรียนได้มีการจินตนาการทำให้เกิดการรับรู้ความรู้สึกของตนเองและรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น ดังคำกล่าวของ พัทธราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2561) ที่กล่าวว่า การจินตนาการสามารถช่วยเพิ่มการตระหนักรู้ในตนเองและการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น

2.2 การให้ความสนใจผู้อื่น พบว่า หลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการให้ความสนใจผู้อื่นสูงขึ้น ซึ่งเป็นความสามารถในการสนใจ ใส่ใจ รับฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ และให้นักเรียนได้เรียนรู้คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ซึ่งทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความใส่ใจและสนใจผู้อื่นเพื่อให้สมาชิกทำความเข้าใจความคิดความรู้สึก โดยการฟังอย่างตั้งใจ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการตีความและการให้กำลังใจของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแอดเลอร์ เพื่อให้สมาชิกเกิดความมั่นใจและกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง ในการสนใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดสำคัญของแอดเลอร์ ที่อธิบายถึงความสนใจสังคมไว้ว่า ความสนใจสังคมเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการดำรงอยู่ของมนุษย์ บุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้จะต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา นึกถึงความรู้สึกของผู้อื่น การให้คำปรึกษากลุ่ม ช่วยให้นักเรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยน รับฟังกันและกัน ทำให้สมาชิกได้เห็นคุณค่าในตนเองและพัฒนาความสนใจสังคม (พัธราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561) ซึ่งหลังจากการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนสะท้อนออกมาว่า ถ้าเพื่อนไม่สนใจเราเราจะรู้สึกเสียใจมาก

และต่อจากนี้จะพยายามคิดถึงการกระทำของเราที่จะส่งผลต่อความคิดความรู้สึกของผู้อื่นให้มากขึ้น จากคำสะท้อนแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสนใจผู้อื่นมากขึ้น

2.3 การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น พบว่า หลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นสูงขึ้น ซึ่งเป็นความสามารถของนักเรียนในการทำความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก เข้าใจถึงอารมณ์และความต้องการของผู้อื่น ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ตี การแสดงความคิดเห็น และการตอบสนองอย่างเหมาะสม ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น รับฟังผู้อื่นและแสดงออกด้วยความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจการแสดงพฤติกรรมของผู้อื่น ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเกิดการตระหนักถึงความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของผู้อื่น สอดคล้องกับ ศิริบุญรอด สายโกสุม (2555) ที่กล่าวว่า การเข้าใจและรับรู้อารมณ์ผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง และการยอมรับโดยสมบูรณ์ จะช่วยให้เกิดการเห็นอกเห็นใจและการแสดงออกต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม หลังจากการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนได้สะท้อนว่า นักเรียนอยากขอโทษคนที่เราตัดสินเขาจากรูปลักษณ์ภายนอก และหลังจากนี้จะปรับเปลี่ยนตัวเองด้วยการพยายามไม่ตัดสินผู้อื่นและจะคิดถึงความรู้สึกของผู้อื่นให้มากยิ่งขึ้น จากคำสะท้อนแสดงให้เห็นได้ว่านักเรียนมีการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น

2.4 การรู้คิดทางสังคม พบว่า หลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรู้คิดทางสังคมสูงขึ้น ซึ่งการรู้คิดทางสังคมเป็นกระบวนการของบุคคลในการรับรู้ สถานการณ์รอบตัวของบุคคล และการรู้คิดทางสังคมยังส่งผลให้เกิดการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคม เกิดการปรับตัวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคความขัดแย้งของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทบทวนการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของตนเองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ทำให้นักเรียนได้เสนอแนวทางปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การแสดงออกต่อสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อลดการเกิดปัญหาต่อสถานการณ์นั้น อีกทั้งผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสอนและการแก้ไขปัญหาของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการรู้คิด-พฤติกรรม ซึ่งทำให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและให้นักเรียนได้ปรับเปลี่ยนการแสดงพฤติกรรมของตนเองต่อสถานการณ์ทางสังคม สอดคล้องกับคำกล่าวของ พัทธราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2561) ที่กล่าวไว้ว่า ทักษะในการแก้ไขปัญหา จะทำให้ค้นพบทางเลือกที่นำไปสู่เป้าหมายด้วยตนเองเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้นักเรียนเกิดการตระหนักรู้มากขึ้น หลังจาก

การให้คำปรึกษากลุ่ม นักเรียนได้มีการสะท้อนว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมของเราสามารถแก้ไขได้ โดยการเริ่มต้นที่ตัวเรา และนักเรียนสะท้อนว่าจะมีจิตสำนึกต่อสังคมและคิดถึงส่วนรวมให้มากขึ้น จากคำสะท้อนของนักเรียนเห็นได้ว่านักเรียนมีการรู้คิดทางสังคมเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การเสริมสร้างและพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรพัฒนาให้ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การให้ความสนใจผู้อื่น การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการรู้คิดทางสังคม เพื่อให้เกิดการเสริมสร้าง และพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้ที่ให้คำปรึกษากลุ่มควรศึกษาบริบทของนักเรียนก่อนการใช้สื่อประกอบการให้คำปรึกษาและใช้สื่อประกอบการให้คำปรึกษาให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของการตระหนักรู้ทางสังคมแต่ละด้าน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากงานวิจัยในครั้งนี้ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการตระหนักรู้ทางสังคมที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น ควรมีการเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในรูปแบบอื่น เช่น การให้คำปรึกษารายบุคคล การจัดกิจกรรมแนะแนว การจัดกิจกรรมกลุ่ม การจัดฝึกอบรม

2.2 ควรมีการติดตามผลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม หลังจากจบการให้คำปรึกษากลุ่มไปแล้ว เพื่อศึกษาความคงทนของการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมต่อไป

2.3 ควรนำการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษา หรือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนตั้งแต่ในช่วงวัยเด็ก

บรรณานุกรม

- Ai Choo Ong, & Gary D. Borich. (2006). *Teaching Strategies that Promote Thinking: Models and Curriculum Approaches* (1 edition (August 3, 2006) ed.). Singapore: McGraw-Hill Education (Asia).
- Berg, R. C., Landreth, G. L., & Fall, K. A. (2013). *Group Counseling: Concepts and Procedures Fourth Edition*. New York: Routledge.
- Björkqvist, K., Österman, K., & Kaukiainen, A. (2000). *Social intelligence - Empathy=Aggression?* (Vol. 5).
- Black, R. S., & Langone, J. (1997). Social Awareness and Transition to Employment for Adolescents with Mental Retardation. *Remedial and Special Education, 18*(4), 214-222.
- Black, R. S., & Rojewski, J. W. (1998). The Role of Social Awareness in the Employment Success of Adolescents with Mild Mental Retardation. *Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities, 33*(2), 144-161.
- Collaborative for Academic Social and Emotional Learning. (2015). *Effective Social and Emotional Learning Programs: Middle and High School Edition*. Retrieved from <http://secondaryguide.casel.org/casel-secondary-guide.pdf>
- Corey, G. (2013). *Theory and practice of counseling and psychotherapy* (9th ed., international ed.. ed.): Australia
- Belmont, CA : Brooks/Cole / Cengage Learning.
- Darko, M. (2014, February). Do trainers need emotional intelligence? *Coyote*, 46-49. Retrieved from <https://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/7110670/Dotrainersneedemotionalintelligence.pdf/bb710fbe-3079-49ce-9dd5-d91919a05fa5>
- Goleman, D. (2006). *Social intelligence: The new science of human relationships*. New York, US: Bantam Books.
- Ismail, S., Sirri, A., & Ismail, A. (2014). The Effect of Group Counseling Program on 8th Grade Students' Assertiveness Levels. *Gaziantep University Journal of Social*

Sciences, 13(1), 245-257. doi:10.21547/jss.256838

Jacobs, E. E., Masson, R. L., & Harvill, R. L. (2009). *Group counseling : strategies and skills*. Belmont, CA: Thomson/Brooks/Cole.

Márianna Csóti. (2001). *Social Awareness Skills for Children*: Jessica Kingsley Publishers.

Petrides, K. V., Mason, M., & Sevdalis, N. (2011). *Preliminary validation of the construct of trait social intelligence* (Vol. 50).

Selman, R. L. (2003). *The promotion of social awareness: Powerful lessons from the partnership of developmental theory and classroom practice*. New York: Russell Sage Foundation.

Shaffer, D. R. (2000). *Social and personality development (4th ed.)*. Belmont, CA, US: Wadsworth/Thomson Learning.

Vathanophas, V. (2001). The use of peripheral social awareness tools in collaborative systems. In M. B. Spring (Ed.), *ProQuest Dissertations and Theses*: ProQuest Dissertations Publishing.

Yamane, T. (1970). *Statistics : an introductory analysis* (2nd ed.. ed.): New York : Harper & Row.

ไพรัช บวรสมพงษ์. (2553). จิตวิทยาสังคม : เอกสารประกอบการสอน วิชา สค 331 = *Social psychology (SO 331)*: กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จันทนา อุดม, หะริน สัจเจย์, นงนุช ไพบูลย์รัตนานนท์, & ไพโรจน์ บุตรชิววัน. (2559). สถาบันหลักของสังคมกับการพัฒนาเยาวชน. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(2), 227-237.

จันทร์สม คังคา. (2552). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่พักในหอพักมหาวิทยาลัย. *วิทยานิพนธ์ (กศ.ม. จิตวิทยาการศึกษา)* มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552,

นงเยาว์ ศรีนางแย้ม. (2561). การเสริมสร้างสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม. *ปริญญาานิพนธ์ (ปร.ด. (การวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์))* -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2561., Retrieved from

http://thesis.swu.ac.th/swudis/Res_Hum/Nongyouw_S.pdf

นฤมล มนต์วี. (2561). การเสริมสร้างความหยุ่นตัวของวัยรุ่นที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว

- โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม. ปรินทิพ (กศ.ม. (การวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2561.,
- พรหมทิพย์ ศิริวรรณนุศย์. (2556). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ (พิมพ์ครั้งที่ 6, ฉบับปรับปรุง.. ed.): กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรหมณี ลีกิจวัฒน์. (2558). วิธีการวิจัยทางการศึกษา *Research methods in education* (พิมพ์ครั้งที่ 10 ปรับปรุงแก้ไข.. ed.): กรุงเทพฯ : ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์. (2550). การศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม และการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทย. ปรินทิพ (กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา)) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.,
- พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์. (2561). การให้คำปรึกษากลุ่ม (*Group Counseling*). กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ลักขณา ศรีวัฒน์. (2556). การตระหนักรู้ทางสังคมของนิสิตปริญญาตรีสาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 32(4), 118-126.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2561). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา รู้เขา) (พิมพ์ครั้งที่ 17, [ฉบับพิมพ์ซ้ำ] ed.): กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ศิริบูรณ์ สายโกสุม. (2555). การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม = *Group counseling : PSY 6204 (PC 623)*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560 - 2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุรางค์ คุ้มตระกูล. (2559). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 12, [ฉบับปรับปรุงแก้ไข] ed.): กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อชรา เอิบสุขสิริ. (2561). จิตวิทยาสำหรับครู (พิมพ์ครั้งที่ 4, [ฉบับพิมพ์ซ้ำ]. ed.): กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.



ภาคผนวก



ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม

รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง

อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ พ.ต.ท.หญิง ดร.สุขอรุณ วงษ์ทิม

อาจารย์ประจำแขนงวิชาการแนะแนว
และการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ ดร. ดร.ภูริเดช พาหุยุทธ์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/394

วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายเสกข์ วงศ์พิพันธ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ และอาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลอง ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป และสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร.061 546 5698

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายเสกข์ วงศ์พิพันธ์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/393



บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

24 กุมภาพันธ์ 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เนื่องด้วย นายเสกข์ วงศ์พิพันธ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ และอาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร.สุชอรุณ วงษ์ทิม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลอง ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายเสกข์ วงศ์พิพันธ์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 061 546 5698

ที่ อว 8718/393



บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

24 กุมภาพันธ์ 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เนื่องด้วย นายเสกข์ วงศ์พิพันธ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ และอาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ภูริเดช พาหุยุทธ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรวมข้อมูลและทดลอง ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายเสกข์ วงศ์พิพันธ์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 061 546 5698



ภาคผนวก ข

ใบรับรองจริยธรรม และหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย



หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G- 078/2563E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

- ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง:** การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม
- ชื่อผู้วิจัยหลัก:** นายเสกข์ วงศ์พิพันธ์
- สังกัด:** คณะศึกษาศาสตร์
- เอกสารที่รับรอง:**
1. แบบเสนอโครงการวิจัย
 2. โครงการวิจัย
 3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
 4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

- | | |
|---|--|
| 1. แบบเสนอโครงการวิจัย | ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 19 พฤษภาคม 2563 |
| 2. โครงร่างการวิจัย | ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 19 พฤษภาคม 2563 |
| 3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย | ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 19 พฤษภาคม 2563 |
| 4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย | ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 19 พฤษภาคม 2563 |

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทันตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิตรกุล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

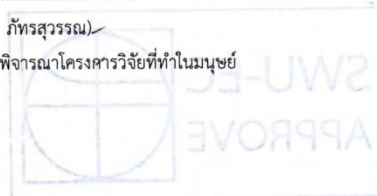
(แพทย์หญิงสุรีพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E/G-078/2563

วันที่ให้การรับรอง : 19/05/2563

วันหมดอายุใบรับรอง : 19/05/2564





MF-04-version-2.0

วันที่ 18 ต.ค. 61

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G078/2563E (ต่อใบรับรองครั้งที่ 1)

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง : การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม

ชื่อผู้วิจัยหลัก : นายเสกข์ วงศ์พิพันธ์

สังกัด : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารที่เสนอพิจารณาทบทวน :

แบบรายงานความก้าวหน้าของการวิจัย เพื่อขอต่ออายุการรับรอง ฉบับลงวันที่ 16 เมษายน 2564

วันที่ประชุม : 19 พฤษภาคม 2564 การประชุมครั้งที่ : 5/2564

ผลการพิจารณา : รับรอง

ข้อเสนอแนะ : โปรดปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการดำเนินงานโครงการวิจัยในมนุษย์ช่วงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19)

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทินตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิตรกุล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุรภัทร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E-G078/2563

วันที่ให้การรับรอง : 20/05/2564

วันหมดอายุใบรับรอง : 19/05/2565



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644
 ที่ อว 8718.1/424 วันที่ 1 มีนาคม 2564
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

เนื่องด้วย นายเสกข์ วงศ์พิพันธ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ และอาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 - 6 จำนวน 270 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2564 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป และสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร.061 546 5698

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้



(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644
 ที่ อว 8718.1/424 วันที่ 1 มีนาคม 2564
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

เนื่องด้วย นายเสกข์ วงศ์พิพันธ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ และอาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 - 6 จำนวน 150 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2564 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป และสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร.061 546 5698

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้



(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/424

วันที่ 1 มีนาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์

เนื่องด้วย นายเสกข์ วงศ์พิพันธ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ และอาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 - 6 จำนวน 90 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2564 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป และสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร.061 546 5698

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

การตรวจสอบคุณภาพแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของโปรแกรมการให้ความปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตาราง 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อ	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ			ดัชนีค่า IOC	ผล
	1	2	3		
1.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.	0	1	1	0.67	ใช้ได้
7.	0	1	1	0.67	ใช้ได้
8.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9.	0	1	1	0.67	ใช้ได้
10.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11.	1	0	1	0.67	ใช้ได้
12.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
17.	0	1	1	0.67	ใช้ได้
18.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
19.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
21.	1	0	1	0.67	ใช้ได้

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ			ดัชนีค่า IOC	ผล
	1	2	3		
22.	1	0	1	0.67	ใช้ได้
23.	1	0	1	0.67	ใช้ได้
24.	1	0	1	0.67	ใช้ได้
25.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
26.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
27.	0	0	1	0.33	ตัดทิ้ง
28.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
29.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
30.	1	0	1	0.67	ใช้ได้
31.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
32.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
33.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
34.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
35.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
36.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
37.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
38.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
39.	1	1	1	1.00	ใช้ได้
40.	1	1	1	1.00	ใช้ได้

หมายเหตุ : เกณฑ์พิจารณาค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ตาราง 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของโปรแกรมการเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ครั้งที่	ด้านการประเมิน	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ			ดัชนีค่า IOC	ผล
		1	2	3		
1	ปฐมนิเทศ					
	วัตถุประสงค์	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ทฤษฎี/เทคนิค	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ขั้นตอน	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
2	การเสริมสร้างการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น					
	วัตถุประสงค์	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ทฤษฎี/เทคนิค	1	0	1	0.67	ผ่านเกณฑ์
	ขั้นตอน	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
3	การเสริมสร้างการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น					
	วัตถุประสงค์	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ทฤษฎี/เทคนิค	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ขั้นตอน	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
4	การเสริมสร้างการให้ความสนใจผู้อื่น					
	วัตถุประสงค์	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ทฤษฎี/เทคนิค	1	0	1	0.67	ผ่านเกณฑ์
	ขั้นตอน	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
5	การเสริมสร้างการให้ความสนใจผู้อื่น					
	วัตถุประสงค์	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ทฤษฎี/เทคนิค	1	0	1	0.67	ผ่านเกณฑ์
	ขั้นตอน	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
6	การเสริมสร้างการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น					
	วัตถุประสงค์	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ทฤษฎี/เทคนิค	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ขั้นตอน	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 9 (ต่อ)

ครั้งที่	ด้านการประเมิน	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ			ดัชนีค่า IOC	ผล
		1	2	3		
7	การเสริมสร้างการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น					
	วัตถุประสงค์	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ทฤษฎี/เทคนิค	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ขั้นตอน	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
8	การเสริมสร้างการรู้คิดทางสังคม					
	วัตถุประสงค์	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ทฤษฎี/เทคนิค	1	0	1	0.67	ผ่านเกณฑ์
	ขั้นตอน	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
9	การเสริมสร้างการรู้คิดทางสังคม					
	วัตถุประสงค์	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ทฤษฎี/เทคนิค	1	0	1	0.67	ผ่านเกณฑ์
	ขั้นตอน	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
10	ปัจฉิมนิเทศ					
	วัตถุประสงค์	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ทฤษฎี/เทคนิค	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์
	ขั้นตอน	1	1	1	1.00	ผ่านเกณฑ์

หมายเหตุ : เกณฑ์พิจารณาค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป



ภาคผนวก ง

ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ผล
1.	.31	นำไปใช้
2.	.35	นำไปใช้
3.	.21	นำไปใช้
4.	.32	นำไปใช้
5.	.13	ตัดทิ้ง
6.	.10	ตัดทิ้ง
7.	.11	ตัดทิ้ง
8.	.22	นำไปใช้
9.	.17	ตัดทิ้ง
10.	.06	ตัดทิ้ง
11.	.03	ตัดทิ้ง
12.	.29	นำไปใช้
13.	.19	ตัดทิ้ง
14.	.00	ตัดทิ้ง
15.	.33	นำไปใช้
16.	.35	นำไปใช้
17.	.45	นำไปใช้
18.	.47	นำไปใช้
19.	.40	นำไปใช้
20.	.36	นำไปใช้
21.	-.05	ตัดทิ้ง
22.	.23	นำไปใช้
23.	.40	นำไปใช้
24.	.28	นำไปใช้
25.	.64	นำไปใช้

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ผล
26.	.38	นำไปใช้
27.	.29	นำไปใช้
28.	.43	นำไปใช้
29.	.18	ตัดทิ้ง
30.	.52	นำไปใช้
31.	.17	ตัดทิ้ง
32.	.41	นำไปใช้
33.	.52	นำไปใช้
34.	.37	นำไปใช้
35.	.44	นำไปใช้
36.	.17	ตัดทิ้ง
37.	.12	ตัดทิ้ง
38.	.41	นำไปใช้
39.	.45	นำไปใช้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งหมด มีค่าเท่ากับ .81



ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำชี้แจง แบบวัดนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและประเมินเกี่ยวกับการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดยขอความกรุณาผู้ตอบแบบวัดตอบแต่ละข้อคำถามตามความเป็นจริงโดยใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของแต่ละข้อคำถาม



ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. สถานศึกษา

- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์

2. ระดับชั้น

- ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
- ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
- ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. เพศ

- ชาย
- หญิง



ส่วนที่ 2 แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

กรุณาอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วระบุให้ตรงกับความเป็นจริงของตนเอง โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางด้านขวามือเพียงช่องเดียว

เกณฑ์ในการเลือกตอบคำถาม มีดังนี้

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงกับตนเองมากที่สุด
จริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงกับตนเองมาก
จริงบ้างไม่จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงกับตนเองบ้างไม่ตรงกับความเป็นจริงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงกับตนเองน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงกับตนเองน้อยที่สุด

รายการ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงบ้างไม่จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น					
1. เมื่อเพื่อนเศร้า ฉันสามารถรับรู้ความรู้สึกของเพื่อนได้					
2. ฉันรับรู้ได้ว่าเพื่อนมีความสุข แม้ไม่ได้พูดออกมา					
3. ฉันสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้เร็ว					
4. ฉันรับรู้ได้ว่าเพื่อนรู้สึกเครียดกับการเตรียมตัวสอบ					
5. เมื่อเพื่อนในห้องไม่ตั้งใจเรียน ฉันรู้ว่าอาจารย์เสียใจ					
การให้ความสนใจผู้อื่น					
6. เมื่อทำงานกลุ่ม ฉันรับฟังทุกความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม					
7. เมื่อฉันทำผิด ฉันรับฟังคำตักเตือนของพ่อแม่อย่างตั้งใจ					
8. ฉันมักจะสังเกตความรู้สึกของเพื่อน ๆ ในกลุ่ม					
9. เมื่อเห็นอาจารย์ถือของหนัก ฉันเสนอตัวเข้าช่วย					
10. ฉันส่งความห่วงใยหาเพื่อนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อภัยพิบัติ					
11. ฉันติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม					
12. ฉันคอยติดตามข่าวสารเรื่องการเมืองอย่างใกล้ชิด					

รายการ	จริง มากที่สุด	จริง มาก	จริง บ้าง ไม่ จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น					
13. ฉันเข้าใจเพื่อนที่กังวลกับผลการเรียน เพราะครอบครัวคาดหวัง					
14. เมื่อพ่อแม่กล่าวตักเตือนฉัน ฉันเข้าใจว่าท่านหวังดีต่อฉัน					
15. ฉันสามารถเข้าใจความคิดของเพื่อน ๆ ในกลุ่มได้รวดเร็ว					
16. ฉันเข้าใจอาจารย์ เมื่ออาจารย์ดูเพื่อนในห้องที่คุยกันเสียงดัง					
17. เมื่องานกลุ่มไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวัง ฉันเข้าใจที่เพื่อนจะผิดหวัง					
18. ฉันเข้าใจความรู้สึกของเกษตรกรที่ประสบปัญหาผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ					
19. ฉันเข้าใจคนที่วิตกกังวลกับอาการเจ็บป่วยของตนเอง					
การรู้จักทางสังคม					
20. ฉันพยายามต่อต้านการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน					
21. เมื่อมีกิจกรรมจิตอาสา ฉันเข้าร่วมด้วยความเต็มใจ					
22. เมื่อเพื่อนในกลุ่มเกิดความขัดแย้งกัน ฉันจะเป็นผู้เจรจาไกล่เกลี่ยให้เพื่อนเกิดความเข้าใจกัน					
23. ฉันพกถุงผ้าติดตัวไว้ใช้งาน เพื่อลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก					
24. เมื่อต้องโดยสารด้วยขนส่งสาธารณะ ฉันจะเอื้อเฟื้อที่นั่งให้แก่ เด็ก สตรีมีครรภ์ คนชรา และผู้ทุพพลภาพ ด้วยความสมัครใจ					
25. ฉันไม่สนับสนุนการชมเชยรางวัลแบบบนสื่อสังคมออนไลน์					
26. ทุกครั้งที่ฉันใช้บริการห้องน้ำสาธารณะ ฉันจะช่วยรักษาความสะอาด					

สรุปโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม

ครั้งที่	การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม	เทคนิค
1	ปฐมนิเทศ	ทฤษฎีให้การปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling)	1. การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) 2. การตอบสนองอย่างเหมาะสม (Assertive response)
2	การเสริมสร้างการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ (Gestalt group counseling)	1. ภาษากาย (Nonverbal language) 2. เทคนิคคิด-รู้สึก (Think-feel)
3	การเสริมสร้างการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ (Gestalt group counseling)	1. การใช้จินตนาการ (Fantasy approaches) 2. การพูดรอบวง (Making the rounds)
4	การเสริมสร้างการให้ความสนใจผู้อื่น	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling)	1. การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Listening with empathy) 2. คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี (Poor and good listening characteristics)
5	การเสริมสร้างการให้ความสนใจผู้อื่น	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแอดเลอร์ (Adlerian group counseling)	1. การตีความ (Interpretation) 2. การให้กำลังใจ (Encouragement)

ครั้งที่	การเสริมสร้าง การตระหนักรู้ทางสังคม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม	เทคนิค
6	การเสริมสร้าง การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling)	1. การยอมรับทางบวก อย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) 2. การฟังด้วยความเห็นอก เห็นใจ (Listening with empathy) 3. การแสดงความเห็นอก เห็นใจ (Empathic assertion)
7	การเสริมสร้าง การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling)	1. คุณลักษณะการฟังที่ดี และไม่ดี (Poor and good listening) 2. การตอบสนองอย่าง เหมาะสม (Assertive response)
8	การเสริมสร้าง การรู้คิดทางสังคม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม แบบเผชิญความจริง (Reality group counseling)	การใช้เทคนิคความ ขัดแย้ง (Conflict)
9	การเสริมสร้าง การรู้คิดทางสังคม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม แบบการรู้คิด-พฤติกรรม (Cognitive-Behavior group counseling)	1. การสอน (Coaching) 2. การแก้ไขปัญหา (Problem solving)

ครั้งที่	การเสริมสร้าง การตระหนักรู้ทางสังคม	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม	เทคนิค
10	ปัจเจกนิเทศ	ทฤษฎีให้การปรึกษากลุ่มแบบ ยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling)	<ol style="list-style-type: none"> 1. คุณลักษณะการฟังที่ดี และไม่ดี (Poor and good listening) 2. การยอมรับทางบวก อย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive) 3. การฟังอย่างใส่ใจ (Active listening) 4. การตอบสนองอย่าง เหมาะสม (Assertive response)

ตัวอย่างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม

ครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง : ปฐมนิเทศ

แนวคิดสำคัญ

ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling) เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับสมาชิก และยังสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อให้บรรยากาศภายในกลุ่มและสมาชิกกลุ่มทุกคนรู้สึกปลอดภัย และมีการเก็บรักษาความลับของสมาชิกในกลุ่ม อีกทั้งยังให้สมาชิกช่วยกันกำหนดกฎ กติกา และข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในการให้คำปรึกษากลุ่ม ยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อให้กลุ่มสามารถบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มที่ตั้งไว้ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

เทคนิคที่ใช้

ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดทฤษฎีการปรึกษาคณะบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling) โดยใช้เทคนิคตามทฤษฎีดังต่อไปนี้ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

1. การฟังอย่างใส่ใจ (Active listening) เป็นการแสดงถึงความใส่ใจของผู้วิจัยเพื่อรับรู้ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของสมาชิก และมีการตอบรับอย่างเหมาะสม
2. การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) เป็นการยอมรับสมาชิก โดยไม่ตัดสินพฤติกรรมหรือความรู้สึกของสมาชิกที่แสดงออกมาว่าพฤติกรรมหรือความคิดนั้นดีหรือไม่ดี ด้วยการสื่อสารทางบวกกับสมาชิก
3. การตอบสนองอย่างเหมาะสม (Assertive response) เป็นความกล้าในการติดต่อสื่อสารของสมาชิก โดยสมาชิกสามารถพูดหรืออธิบายพฤติกรรมหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับสมาชิกกลุ่ม รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกกลุ่มด้วยกัน
2. เพื่อชี้แจงให้สมาชิกทราบถึงวัตถุประสงค์ ข้อตกลงของการให้คำปรึกษากลุ่ม

3. เพื่อสร้างบรรยากาศให้สมาชิกกลุ่มเกิดความไว้วางใจและส่งเสริมให้สมาชิกสามารถแสดงออกได้อย่างตรงไปตรงมา

เวลาที่ใช้ : 60 นาที

อุปกรณ์

- กระดาษขนาด A4
- ดินสอหรือปากกา

วิธีการดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับและทักทายสมาชิกกลุ่มเพื่อสร้างบรรยากาศให้สมาชิกกลุ่มรู้สึกผ่อนคลาย ผู้และจัดตำแหน่งที่นั่งของสมาชิกกลุ่มให้เป็นวงกลม เพื่อให้สมาชิกได้มองเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในกลุ่มได้อย่างชัดเจน

2. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ชื่อจริง - นามสกุล พร้อมทั้งชื่อเล่น พร้อมทั้งให้สมาชิกกลุ่มแนะนำ ชื่อจริง - นามสกุล ชื่อเล่นของตนเองเป็นรายบุคคล เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทุกคนได้รู้จักกัน เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างสมาชิกกลุ่ม

3. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษากลุ่ม บทบาทและหน้าที่ของผู้วิจัย และสมาชิกกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มได้ทราบ และให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันสร้างข้อตกลงในการเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างเช่น

3.1 สมาชิกกลุ่มทุกคนต้องเก็บรักษาเรื่องราวภายในกลุ่มให้เป็นความลับของกลุ่ม

3.2 ในระหว่างการทำกลุ่มขอให้สมาชิกทุกคนงดเล่นโทรศัพท์ พูดคุยกัน หรือรบกวนสมาชิกกลุ่มคนอื่น เป็นต้น

3.3 สมาชิกทุกคนต้องตรงต่อเวลา เพื่อให้การให้คำปรึกษากลุ่มสามารถดำเนินไปได้อย่างพร้อมเพรียง

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแจกกระดาษ A4 ให้สมาชิกกลุ่มคนละ 1 แผ่น โดยผู้วิจัยให้สมาชิกเขียนถึงสภาพสังคมในปัจจุบัน ตามมุมมองของตนเอง ว่าสภาพสังคมในปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร

2. ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงสภาพสังคมในปัจจุบันที่สมาชิกแต่ละคนได้เขียนไว้ ว่ามีผลกระทบต่อสังคมหรือสร้างความเสียหายให้กับสังคมอย่างไรบ้าง

โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการฟังอย่างใส่ใจ และการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดความไว้วางใจและการที่จะเปิดเผยมุมมองหรือทัศนคติของตนเองอย่างตรงไปตรงมา

3. ผู้วิจัยสรุปถึงสภาพสังคมในปัจจุบันจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม และให้สมาชิกกลุ่มเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคม

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มช่วยสรุปสิ่งที่ได้รับหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้ อาจจะเป็นความรู้จากการร่วมการทำกลุ่มครั้งนี้

2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ ที่เกิดจากการให้คำปรึกษากลุ่ม (ถ้ามี)

3. ผู้วิจัยทำการนัดหมาย สถานที่ และเวลา ในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม

2. ผู้วิจัยสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก สีหน้า อารมณ์ ปฏิสัมพันธ์ ภายในกลุ่ม

แบบบันทึกผลการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งที่ 1

(สำหรับผู้วิจัย)

1. ผลการตอบรับของกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

2. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษากลุ่ม

.....

.....

.....

.....

3. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม

ครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง : การเสริมสร้างการรับรู้อารมณ์ของผู้เรียน

แนวคิดสำคัญ

ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ (Gestalt group counseling) เพื่อให้สมาชิกเกิดการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น ด้วยการสร้างความตระหนักรู้ (Awareness) ตามแนวคิดของเกสตัลท์โดยเป็นกระบวนการที่บุคคลสังเกตและมีความรู้สึก ความคิด และการกระทำของตนเองและผู้อื่น ด้วยการรับรู้จากการได้ยิน การมอง และการสัมผัส โดยผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มใส่ใจกับประสบการณ์ และตระหนักรู้ในสิ่งที่ผู้อื่นกำลังรู้สึกในปัจจุบัน ผู้วิจัยใช้คำถามต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การรับรู้อารมณ์ โดยให้สมาชิกได้ทบทวน เพื่อให้สมาชิกรู้ว่าตนเองกำลังคิดอะไร กำลังรู้สึกอย่างไร และกำลังทำอะไร (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

เทคนิคที่ใช้

ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ (Gestalt Group Counseling) โดยใช้เทคนิคตามทฤษฎีดังต่อไปนี้ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

1. ภาษากาย (Nonverbal language) เป็นการช่วยให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ในภาษาท่าทางของตนเองโดยการใช้คำถาม "อะไร" และ "อย่างไร"
2. เทคนิคคิด-รู้สึก (Think-feel) เป็นเทคนิคที่เน้นความขัดแย้งกันระหว่างความคิดและความรู้สึก โดยการวิเคราะห์ถึงความคิดความรู้สึกของตนเองเมื่อมีการรับรู้เหตุการณ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกอธิบายการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ทางสังคม
2. เพื่อให้สมาชิกบอกวิธีการตระหนักรู้ในอารมณ์ ความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น

เวลาที่ใช้ : 60 นาที

อุปกรณ์

- แผ่นภาพอิโมจิ

วิธีการดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. กล่าวทักทายสมาชิกกลุ่มเพื่อสร้างบรรยากาศความคุ้นเคยให้มากยิ่งขึ้น
2. ผู้วิจัยทบทวนการให้คำปรึกษากลุ่มและประสบการณ์ในครั้งที่ผ่านมา
3. ผู้วิจัยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มในครั้งนี้ รวมถึงทบทวน

ข้อตกลงในการให้คำปรึกษากลุ่ม

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกเลือกภาพอิโมจิที่ตรงกับความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง
2. ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละคนเล่าเหตุผลในการเลือกภาพอิโมจิ และให้สมาชิกทบทวนอารมณ์ความรู้สึกของตนเองว่าตรงกับภาพอิโมจิอย่างไรบ้าง
3. ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสรุปเพื่อให้สมาชิกตระหนักถึงการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ผู้วิจัยให้สมาชิกทบทวนถึงอารมณ์ความรู้สึกแบบอื่นๆ ของตนเอง เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ ว่าสมาชิกมีการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกและแสดงออกทั้งภาษากายและภาษาพูดอย่างไร
4. ผู้วิจัยให้สมาชิกดูภาพข่าวเหตุการณ์ทางสังคม แล้วใช้เทคนิคการถามเพื่อให้สมาชิกรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น ว่าสมาชิกคิดและรู้สึกอย่างไรต่อเหตุการณ์นั้นโดยใช้เทคนิคคิด-รู้สึก โดยถามสมาชิกว่า “คุณคิดอย่างไรเมื่อเห็นภาพนี้” และ “คุณรู้สึกอย่างไรเมื่อได้เรียนรู้เรื่องนี้”
5. ผู้วิจัยให้สมาชิกช่วยกันสรุปการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกได้สรุปสิ่งที่ได้รับจากการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกสอบถามข้อสงสัยต่างๆ ที่เกิดจากการทำกลุ่ม
3. ผู้วิจัยกล่าวชื่นชมสมาชิกกลุ่มทุกคน และทำการนัดหมาย สถานที่ เวลา ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและการร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. ผู้วิจัยสังเกตจากพฤติกรรมกรรมการแสดงออก สีหน้า อารมณ์ ปฏิสัมพันธ์ ภายในในกลุ่ม

แบบบันทึกผลการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งที่ 2

(สำหรับผู้วิจัย)

1. ผลการตอบรับของกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

2. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษากลุ่ม

.....

.....

.....

.....

3. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม

ครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง : การเสริมสร้างการให้ความสนใจผู้อื่น

แนวคิดสำคัญ

ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling) เพื่อให้สมาชิกเกิดการยอมรับทางบวก สื่อสารด้วยความห่วงใย โดยไม่มีเงื่อนไข ไม่ตัดสินความคิดหรือความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่ม แสดงออกถึงความใส่ใจ และการให้ความอบอุ่นด้วยวิธีต่าง ๆ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

เทคนิคที่ใช้

ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling) โดยใช้เทคนิคตามทฤษฎีดังต่อไปนี้ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

1. การฟังอย่างใส่ใจ (Active listening) เป็นทักษะหัวใจของการให้คำปรึกษาที่แสดงถึงการให้ความสนใจผู้ให้การศึกษา เพื่อรับรู้ถึงความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา และมีการตอบรับอย่างเหมาะสม

2. การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Listening with empathy) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการทำความเข้าใจความรู้สึกจากคำพูด ซึ่งความเห็นอกเห็นใจ (empathy) เป็นทักษะที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ สนใจฟังผู้พูดและรู้ว่าเขาหรือเธอมีความรู้สึกอย่างไร

3. คุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี (Poor and good listening characteristics) เป็นเทคนิคที่แสดงถึงคุณลักษณะการฟังทางบวก และคุณลักษณะการฟังทางลบ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกอธิบายวิธีการแสดงความสนใจ ใส่ใจ รับฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ
2. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกสามารถรับฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจโดยไม่มีเงื่อนไข

เวลาที่ใช้ : 60 นาที

อุปกรณ์

-

วิธีการดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกกลุ่มเพื่อสร้างบรรยากาศความพร้อมในการทำกลุ่ม
2. ผู้วิจัยทบทวนการให้คำปรึกษากลุ่มและประสบการณ์ในครั้งที่ผ่านมา
3. ผู้วิจัยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มในครั้งนี้ ทบทวนข้อตกลงในการทำกลุ่มร่วมกันอีกครั้ง

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกจับคู่กัน โดยให้สมาชิกตกลงว่าใครจะเป็นผู้พูดและใครจะเป็นผู้รับฟัง
2. ผู้วิจัยให้สมาชิกที่เป็นผู้พูด พูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเหตุการณ์ใดก็ได้ที่สมาชิกได้เผชิญ โดยผู้ฟังรับฟังเพียงอย่างเดียว ไม่มีการพูดแทรกหรือพูดขัดจังหวะ
3. ผู้วิจัยให้สมาชิกสลับบทบาทจากผู้ฟังเป็นผู้พูดและจากผู้พูดเป็นผู้ฟัง
4. ผู้วิจัยใช้เทคนิคการถาม ถามความคิดความรู้สึกในฐานะผู้พูด และผู้ฟัง
5. ผู้วิจัยให้สมาชิกทบทวนเหตุการณ์ที่เป็นปัญหามาจากไม่ฟังผู้อื่น และให้สมาชิกเล่าเป็นรายบุคคล
6. ผู้วิจัยใช้เทคนิคคุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี เพื่อให้สมาชิกประเมินคุณลักษณะการฟังของตนเองว่าตนเองมีคุณลักษณะการฟังที่ดีอย่างไร และคุณลักษณะการฟังที่ไม่ดีอย่างไร แล้วสมาชิกมีวิธีการปรับเปลี่ยนอย่างไร
7. ผู้วิจัยใช้เทคนิคการฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ เพื่อให้สมาชิกทำความเข้าใจความรู้สึกจากคำพูด ผู้วิจัยให้กำลังใจสมาชิกปรับเปลี่ยนคุณลักษณะการฟังที่ไม่ดีเป็นคุณลักษณะการฟังที่ดีได้

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการให้คำปรึกษากลุ่มในครั้งนี้
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ ที่เกิดจากการทำกลุ่ม
3. ผู้วิจัยกล่าวชื่นชมสมาชิกกลุ่มทุกคน และนัดหมาย สถานที่ เวลา ในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นในการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. ผู้วิจัยสังเกตจากพฤติกรรมแสดงออก สีหน้า อารมณ์ ปฏิสัมพันธ์ ภายในกลุ่ม

แบบบันทึกผลการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งที่ 3

(สำหรับผู้วิจัย)

1. ผลการตอบรับของกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

2. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษากลุ่ม

.....

.....

.....

.....

3. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม

ครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง : การเสริมสร้างการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

แนวคิดสำคัญ

ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling) เพื่อที่จะช่วยให้สมาชิกเกิดความเห็นอกเห็นใจ โดยให้สมาชิกเกิดการฟังอย่างตั้งใจ และเกิดการฟังโดยไม่ตัดสินผู้อื่น (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

เทคนิคที่ใช้

ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling) โดยใช้เทคนิคตามทฤษฎีดังต่อไปนี้ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

1. การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive regard) เป็นการยอมรับสมาชิก โดยไม่ตัดสินพฤติกรรมหรือความรู้สึกของสมาชิกที่แสดงออกมาว่าพฤติกรรมหรือความคิดนั้นดีหรือไม่ดี ด้วยการสื่อสารทางบวกกับสมาชิก
2. การฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Listening with empathy) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการทำความเข้าใจความรู้สึกจากคำพูด ซึ่งความเห็นอกเห็นใจ (empathy) เป็นทักษะที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ สนใจฟังผู้พูดและรู้ว่าเขาหรือเธอมีความรู้สึกอย่างไร
3. การแสดงความเห็นอกเห็นใจ (Empathic assertion) เป็นเทคนิคที่ใช้เพื่อแสดงความรู้สึกไวต่อบุคคลอื่น โดยมี 2 ขั้นตอน คือ การนึกถึงคนอื่น แล้วแสดงถึงความเชื่อความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อบุคคลอื่นในสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกทำความเข้าใจความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ของผู้อื่น ในสถานการณ์ต่าง ๆ
2. เพื่อให้สมาชิกให้ความสำคัญกับการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

เวลาที่ใช้ : 60 นาที

อุปกรณ์

- กระดาษขนาด A4
- ดินสอหรือปากกา

วิธีการดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายพูดคุยกับสมาชิกกลุ่มก่อนการเริ่มกลุ่ม
2. ผู้วิจัยทบทวนการให้คำปรึกษากลุ่มและประสบการณ์ในครั้งที่ผ่านมา
3. ผู้วิจัยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มในครั้งนี้ รวมถึงทบทวน

ข้อตกลงในการให้คำปรึกษากลุ่ม

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกแสดงสีหน้า ท่าทาง เพื่อแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกใดก็ได้ จากนั้นให้สมาชิกคนอื่น ๆ สังเกตการแสดงออกของสมาชิกที่แสดงสีหน้าท่าทาง
2. ผู้วิจัยให้สมาชิก ร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงการแสดงสีหน้า ท่าทาง อารมณ์ ความคิดและความรู้สึกของสมาชิกที่แสดงอาการ
3. ผู้วิจัยใช้เทคนิคการถามว่า “เวลาที่มีคนเข้าใจความคิด ความรู้สึกของเรา เรา รู้สึกอย่างไร” จากนั้นให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงการแสดงท่าทางของบุคคลสะท้อนความคิด ความรู้สึกอย่างไรได้บ้าง
4. ผู้วิจัยให้สมาชิกชมวิดีโอเหตุการณ์ในสังคมเรื่อง “คุณเคย Bully คนเหล่านี้หรือเปล่า” ที่เป็นเรื่องราวของบุคคลที่โดนบุคคลอื่นในสังคมตัดสินจากรูปลักษณะภายนอกและการปฏิบัติของบุคคลอื่นในสังคมต่อบุคคลนั้น จากนั้นใช้เทคนิคการถามเพื่อให้สมาชิกแต่ละคน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์การกระทำของแต่ละบุคคลในวิดีโอ 3 รูปแบบคือ ผู้รังแก (Bullies) ผู้ถูกรังแก (Victims) และผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์หรือมีส่วนรู้เห็นเรื่องราวที่เกิดขึ้น (Bystanders)
5. ผู้วิจัยแจกกระดาษ A4 ให้สมาชิกคนละ 1 แผ่น ให้สมาชิกแต่ละคนคิดทบทวนตนเองจากประสบการณ์ที่ผ่านมา และเขียนลงในกระดาษว่ามีเหตุการณ์ใดบ้างที่สมาชิกไม่ได้แสดงออกถึงการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และสมาชิกมีสิ่งที่ยากปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างไร
6. ผู้วิจัยให้สมาชิกจับคู่กันและให้สมาชิกเล่าเหตุการณ์ให้ฟังซึ่งกันและกัน โดยใช้เทคนิคการฟังด้วยความเห็นอกเห็นใจ

ขั้นยุดิ

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกได้ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งนี้
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ ที่เกิดจากการทำกลุ่ม
3. ผู้วิจัยกล่าวชื่นชมสมาชิกกลุ่ม และทำการนัดหมาย สถานที่ เวลา ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นในการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. ผู้วิจัยสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก สีหน้า อารมณ์ ปฏิสัมพันธ์ ภายในกลุ่ม



สื่อประกอบการให้คำปรึกษา



ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=7XHcNHqI-1w>

แบบบันทึกผลการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งที่ 4

(สำหรับผู้วิจัย)

1. ผลการตอบรับของกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

2. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษากลุ่ม

.....

.....

.....

.....

3. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม

ครั้งที่ 5

หัวข้อเรื่อง : การเสริมสร้างการรู้คิดทางสังคม

แนวคิดสำคัญ

ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง (Reality group counseling) เพื่อช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถแสดงออกและปฏิบัติในทางเลือกที่ดีกว่าสิ่งที่สมาชิกเคยกระทำ โดยใช้เทคนิค WDEP เพื่อให้สมาชิกได้ไตร่ตรองถึงสิ่งที่ปรารถนา หาแนวทางการตอบสนอง สามารถวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชีวิตของตนเองได้ (พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

เทคนิคที่ใช้

ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง (Reality group counseling) โดยใช้เทคนิคความขัดแย้ง เป็นการผลักดันให้สมาชิกกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกในทิศทางเชิงบวก โดยใช้เทคนิคกระบวนการ WDEP (พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สมาชิกคิดวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

เวลาที่ใช้ : 60 นาที

อุปกรณ์

- แบบฟอร์ม WDEP
- ดินสอหรือปากกา

วิธีการดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายพูดคุยกับสมาชิกกลุ่มก่อนการเริ่มกลุ่ม
2. ผู้วิจัยทบทวนการให้คำปรึกษากลุ่มและประสบการณ์ในครั้งที่ผ่านมา
3. ผู้วิจัยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มในครั้งนี้ รวมถึงทบทวน

ข้อตกลงการให้คำปรึกษากลุ่ม

ขั้นตอนการ

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มดูภาพถ่ายพื้นที่สาธารณะภายในโรงเรียนที่เกิดความเสียหาย เพื่อให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
2. ผู้วิจัยให้สมาชิกร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเหตุการณ์จากภาพที่ดู โดยการใช้เทคนิคกระบวนการ WDEP
3. ผู้วิจัยให้สมาชิกเลือกปัญหาความเสียหายที่เกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะของโรงเรียน มา 1 ปัญหา แล้วใช้เทคนิคกระบวนการ WDEP เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองในการแก้ไขปัญหาทางสังคม
4. ผู้วิจัยแจกแบบฟอร์ม WDEP ให้สมาชิกกลุ่มคนละ 1 แผ่น
5. ผู้วิจัยให้สมาชิกทบทวนเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาในสังคม และช่วยกันเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางสังคมนั้น
6. ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละคนพูดถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลังจากได้มีการแก้ไข
7. ผู้วิจัยให้สมาชิกสรุปถึงสิ่งที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายแนวทางในการแสดงออกของสมาชิกเพื่อลดการเกิดปัญหาในสังคม

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกได้ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งนี้
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกสอบถามข้อสงสัยต่างๆ ที่เกิดจากการทำกลุ่ม
3. ผู้วิจัยกล่าวชื่นชมสมาชิกกลุ่ม และทำการนัดหมาย สถานที่ เวลา ในการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นในการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. ผู้วิจัยสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก สีหน้า อารมณ์ ปฏิสัมพันธ์ ภายในในกลุ่ม

แบบฟอร์ม WDEP

ให้นักเรียนกรอกข้อความที่เกี่ยวกับปัญหาทางสังคมลงในตาราง

พฤติกรรมที่ เกี่ยวกับปัญหา ทางสังคม	พฤติกรรมที่ ต้องการ เปลี่ยนแปลง (W)	สำรวจ พฤติกรรมของ ตนเองใน ปัจจุบัน (D)	ประเมิน พฤติกรรมของ ตนเอง (E)	วางแผนเพื่อ เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมที่ เกี่ยวกับปัญหา ทางสังคม (P)

แบบบันทึกผลการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งที่ 5

(สำหรับผู้วิจัย)

1. ผลการตอบรับของกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

2. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษากลุ่ม

.....

.....

.....

.....

3. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม

ครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง : ปัจฉิมนิเทศ

แนวคิดสำคัญ

ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling) เพื่อให้สมาชิกได้ตระหนักถึงประสบการณ์ภายในตนเองมากขึ้น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ สามารถพัฒนาตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

เทคนิคที่ใช้

ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Group Counseling) โดยใช้เทคนิคตามทฤษฎีดังต่อไปนี้ (พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561)

1. การคุณลักษณะการฟังที่ดีและไม่ดี (Poor and good listening) เป็นเทคนิคที่ใช้เพื่อทำความเข้าใจกับพูดและความรู้สึกผ่านคำพูดของผู้รับคำปรึกษา
2. การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditional positive) เป็นการยอมรับในตัวสมาชิกโดยไม่ประเมินและตัดสินพฤติกรรมที่สมาชิกแสดงออกมาว่าพฤติกรรมหรือความรู้สึกนั้นดีหรือไม่ดี
3. การฟังอย่างใส่ใจ (Active listening) เป็นเทคนิคที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ถึงความใส่ใจความสนใจของผู้ที่ให้คำปรึกษา และช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา รับรู้ถึงความคิดอารมณ์ ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาส่งผลให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถตอบสนองกับผู้รับปรึกษาอย่างเหมาะสม
4. การตอบสนองอย่างเหมาะสม (Assertive response) คือ เป็นการติดต่อสื่อสารและสิ่งที่สื่อสารออกไปสู่ผู้รับคำปรึกษาไม่ส่งผลกระทบต่อด้านลบกับผู้รับคำปรึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกได้สรุปความรู้สิ่งที่ได้รับจากการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. เพื่อให้สมาชิกสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. เพื่อให้สมาชิกเกิดการตระหนักถึงประโยชน์จากการให้คำปรึกษากลุ่ม

เวลาที่ใช้ : 60 นาที

อุปกรณ์

- กระดาษขนาด A4
- ดินสอหรือปากกา

วิธีการดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

1. กล่าวทักทายสมาชิกกลุ่ม
2. ผู้วิจัยทบทวนการให้คำปรึกษากลุ่มในครั้งที่ผ่านมา
3. ผู้วิจัยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มในครั้งนี้ รวมถึงทบทวน

ข้อมูลในการให้คำปรึกษากลุ่ม

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกทุกคนทบทวนการให้คำปรึกษากลุ่มทั้ง 9 ครั้งที่ผ่านมาถึงสิ่งที่ได้รับและประโยชน์จากการให้คำปรึกษากลุ่ม พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นสิ่งที่ตนรู้สึกตลอดการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. ผู้วิจัยให้สมาชิกเลือก 1 กิจกรรมที่ชอบที่สุดจากการให้คำปรึกษากลุ่มทั้ง 9 ครั้ง อธิบายเหตุผลที่เลือก และการนำไปปรับใช้ในชีวิตรประจำวันของสมาชิก โดยให้สมาชิกกลุ่มที่เหลือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม
3. ผู้วิจัยให้กล่าวสรุปโดยรวมของการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากนั้นผู้วิจัยแจกกระดาษให้สมาชิกทุกคนละ 1 แผ่น
4. ผู้วิจัยให้สมาชิกทุกคนเขียนชื่อตนเองลงตรงกลางของกระดาษที่แจกให้
5. ผู้วิจัยให้สมาชิกส่งกระดาษที่เขียนชื่อเรียบร้อยแล้วให้กับเพื่อนที่อยู่ด้านข้างของสมาชิก โดยให้เขียนชื่นชม ความประทับใจ ความรู้สึก และเขียนให้กำลังใจในการพัฒนาตนเอง ทำเช่นนี้ไปจนครบทุกคน
6. เมื่อเขียนเสร็จจนครบทุกคนแล้วผู้วิจัยให้สมาชิก อ่านสิ่งที่สมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ รวมทั้งผู้วิจัยเขียนให้ จากนั้นผู้วิจัยกล่าวสรุปอีกครั้ง

ขั้นยุติ

1. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้สรุปสิ่งที่ได้รับจากการให้คำปรึกษากลุ่ม อาจจะเป็นความรู้สึกประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมการทำกลุ่มครั้งนี้

2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ ที่เกิดจากการให้คำปรึกษากลุ่ม

3. ผู้วิจัยกล่าวชื่นชมสมาชิกกลุ่มทุกคน และยุติการให้คำปรึกษากลุ่ม

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตได้จากการให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นในการให้คำปรึกษากลุ่ม

2. ผู้วิจัยสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก สีหน้า อารมณ์ ปฏิสัมพันธ์ ภายในกลุ่ม



แบบบันทึกผลการให้คำปรึกษากลุ่มครั้งที่ 6

(สำหรับผู้วิจัย)

1. ผลการตอบรับของกลุ่ม

.....

.....

.....

.....

2. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการให้คำปรึกษากลุ่ม

.....

.....

.....

.....

3. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	เสกข์ วงศ์พิพันธ์
วัน เดือน ปี เกิด	15 กรกฎาคม 2536
สถานที่เกิด	นครศรีธรรมราช
วุฒิการศึกษา	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การศึกษาระดับมหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	1269/25 ถนนสุขุมวิท 71 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

